

Toimialakatsaus

Teollisuus

Teknoliateollisuus

Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	4
Metallien jalostus	10
Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus	16

Metsäteollisuus

Paperiteollisuus	24
Puutuoteteollisuus	31

Muu teollisuus

Kemianteollisuus	37
Elintarviketeollisuus	44
Tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuus	50

Rakentaminen	55
--------------------	----

Palvelut

Kauppa	58
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	62
Liikenne	65
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	68
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta, pl. asuntojen omistus	72

Birgitta Berg-Andersson, teollisuus

Ville Kaitila, palvelut

Hannu Kaseva, rakentaminen

Reijo Mankinen, palvelut

Julkistamispäivä: 15.6.2015

Toimitustyö: Laila Riekkinen, taitto: Kimmo Aaltonen, kuvat: Kimmo Aaltonen ja Eija Kauppi

Toimialakatsaus 2015/1

Toimialakatsaus perustuu Suhdanne-vuosikirjassa julkaistuihin toimialaennusteisiin. Toimialakohtaiset ennustenumerot löytyvät Suhdanteen taulukoista, mutta toimialoja ei tarkemmin käsitellä vuosikirjassa. Toimialakatsaus sisältää yksityiskohtaista tietoa eri toimialoilta. Se kattaa teknologiateollisuuden, metsäteollisuuden, kemian- ja elintarviketeollisuuden, TEVANAKE-teollisuuden, rakentamisen sekä yksityisen palvelusektorin.

ETLA arvioi maaliskuussa julkaistussa ennusteessaan, että teollisuuden tuotos kääntyy tänä vuonna 1. 2 prosentin kasvuun ja kasvaa runsaat 2 prosenttia vuonna 2016. Teollisuustuotanto kehittyi kuitenkin tammi-maaliskuussa odotettua heikommin. Volyymi-indeksin mukaan koko teollisuuden tuotanto supistui 4.3 prosenttia vuodentakaisesta ja kansantalouden tilinpidon ennakkotietojen mukaan arvonlisäyksen volyymi väheni prosentin.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden uudet vientitilaukset ovat laskussa, joten tilauskanta pysyy heikkona. Alan kansainvälisten osakkeiden tuotto on sen sijaan vahvassa nousussa. Metallien jalostuksen vienti kasvaa tänä vuonna 3 prosentin tahtia. Koko maailman teräksen tuotanto jäi tammi-huhtikuussa edellisvuotista pienemmäksi, mutta Suomessa tuotanto oli kasvussa. Kone- ja metallituoteteollisuuden tilauskanta on selvässä nousussa risteilijätilausten ansiosta. Koneiden ja laitteiden vienti kääntyi maaliskuussa lievään nousuun, mutta volyymi-indeksin mukaan tuotanto on edelleen jyrkässä laskussa. Moottoriajoneuvojen vienti on erittäin vahvassa kasvussa Mercedes-Benz A-sarjan valmistuksen ansiosta.

Paperiteollisuuden (ml. sellu- ja kartonkiteollisuus) kannattavuus pysyy lähivuosina vakana. Viisivuotisjaksolla 2015–2019 toimialan vienti kasvaa keskimäärin prosentin tahtia, eli selvästi edellistä viisivuotisjaksoa hitaammin. Puutuoteteollisuudessa investointiaste pysyy ennallaan. Kemianteollisuus on viennin arvo-osuuksilla mitattuna suurin toimiala. Öljytuotteiden viennin määrä kuitenkin supistuu tänä vuonna pitkän huoltoseisokin takia. Elintarviketeollisuuden viennistä tammi-maaliskuussa enää vajaa 7 prosenttia meni Venäjälle

elintarvikkeiden tuontikiellon seurauksena. Aiemmin vajaa kolmannes alan viennistä meni Venäjälle. Investointiaste jää huomattavasti edellisvuotista pienemmäksi. TEVANAKE-teollisuudessa on tällä hetkellä liikaa kapasiteettia. Työpanoksen väheneminen jatkuu sekä tänä että ensi vuonna ja työn tuottavuus nousee.

Rakentaminen supistuu vielä tänä vuonna vajaat 2 prosenttia, mutta kääntyy ensi vuonna noin 2 prosentin kasvuun. Korjausrakentaminen kasvaa vakaasti molempina vuosina. Alan yritysten kannattavuus paranee hieman tänä vuonna, mutta pysyy siitä huolimatta kriittisen matalalla tasolla.

Yksityisten palvelutoimialojen tuotos kasvaa tänä vuonna vajaan prosentin ja 2 prosenttia vuonna 2016. Kaupan tuotanto kuitenkin pysyy tänä vuonna viime vuoden lukemissa. Alan työpanos vähenee. Majoitus- ja ravitsemisalalla suhdanne-odotukset ovat vaisut. Ulkomaisten matkailijoiden määrä väheni tammi-maaliskuussa, kun venäläisten yöpymisten määrä aleni tuntuvasti. Liikennepalvelujen kysyntää heikentävät Suomen ulkomaankaupan heikko veto ja kotimarkkinoiden jähmeys. Rahoitus- ja vakuutusosalalla työn tuottavuus kasvaa ensi vuonna, kun työpanos vähenee. Kotitalouksille tarjottujen asuntolainojen lyhennysvapaiden suosio tukee pankkisektorin kannattavuutta. Liike-elämää palvelevassa toiminnassa työllisyys on parantunut ja tuotanto on nousussa.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuus

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ VÄHENI VIIME VUONNA ULKOMAILLA ENEMMÄN KUIN SUOMESSA

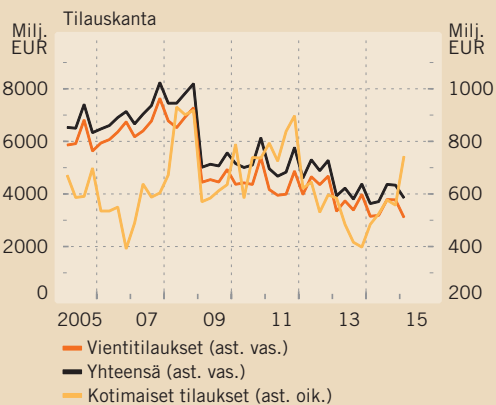
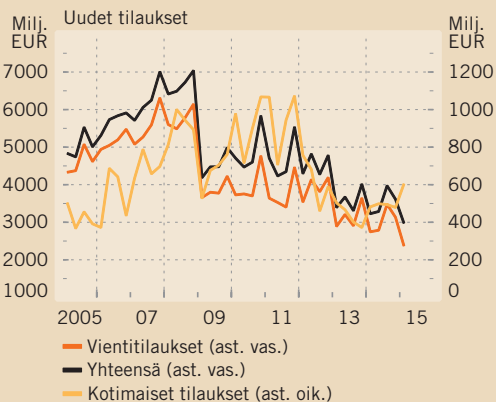
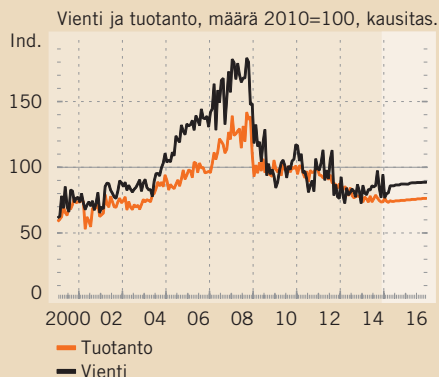
Toimiala jaetaan elektroniikkatuotteisiin (C26) sekä sähkökoneisiin ja -laitteisiin (C27). Sähkölaitteiden (toimiala C27) osuus koko tavaraviennin arvosta oli viime vuonna 6.9 prosenttia ja tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden (toimiala C26) osuus oli 5.1 prosenttia. Viestintälaitteiden (toimiala C263) osuus koko tavaraviennistä oli 1.1 prosenttia ja sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta vajaat 10 prosenttia. Toimialan C27 osuus koko tavaraviennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 6.5 prosenttia ja toimialan C26 osuus oli 5 prosenttia.

Teknoliateollisuus ry:n mukaan sähkö- ja elektroniikkateollisuus työllisti keskimäärin 42 300 työntekijää Suomessa vuonna 2014, mikä oli 2 prosenttia edellisvuotista vähemmän. Kuluvan vuoden maaliskuun lopussa alan yrityksissä kotimaassa oli noin 42 000 työntekijää. Elektroniikka- ja sähköteollisuuden työpaikoista alle 10 prosenttia voidaan luokitella alihankinnaksi. Ulkomaisissa tytäryrityksissä henkilöstön määrä oli viime vuonna 114 000, mikä oli 9 prosenttia

Hintojen muutos

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Lähteet: Teknoliateollisuus ry, Tulli, Tilastokeskus.

ETLA S15.1/adI02

edellisvuotista vähemmän. Ulkomaisesta henkilöstöstä yli 80 prosenttia työskentelee kehittyvissä maissa Aasiassa, Afrikassa, Lähi-idässä, Keski- ja Itä-Euroopassa sekä Latinalaisessa Amerikassa.

ELEKTRONIKKATUOTTEIDEN VIENTI EUROOPPAAN VÄHENI VUODEN ALUSSA

Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli kuluvaan vuoden tammi-helmikuussa 43.3 prosenttia. Ryhmän vienti jäi arvoltaan edellisvuoden lukemiin. Mittaus-, testaus- ja navigointilaitteet ovat nyt elektroniikkatuotteiden suurin alatoimiala. Niiden osuus koko tavaraviennistä oli tammi-helmikuussa 1.7 prosenttia ja sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta vajaat 15 prosenttia. Mittaus-, testaus- ja navigointilaitteiden viennin arvo nousi 3 prosenttia vuodentakaisesta.

Säteilylaitteiden sekä sähkölääkintä- ja sähköterapialaitteiden osuus sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli vajaat 9 prosenttia. Niiden vienti nousi arvoltaan 11 prosenttia.

Viestintälaitteiden viennin arvo supistui tammi-helmikuussa 4 prosenttia. Kaksi viestintälaitteiden suurinta tavararyhmää ovat sähkölaitteet langallista puhelua tai langallista sähkötystä varten sekä sähköllä toimivien puhelin- tai lennätinlaitteiden osat. Viestintälaitteiden osuus sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli runsaat 8 prosenttia.

Tietokoneiden ja niiden oheislaitteiden osuus oli runsaat 5 prosenttia. Elektronisten komponenttien ja piirilevyjen osuus oli niinikään runsaat 5 prosenttia. Molempien tavararyhmien vienti väheni vuodentakaisesta.

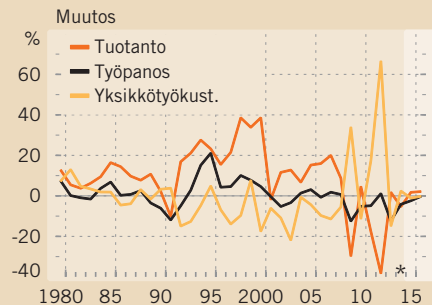
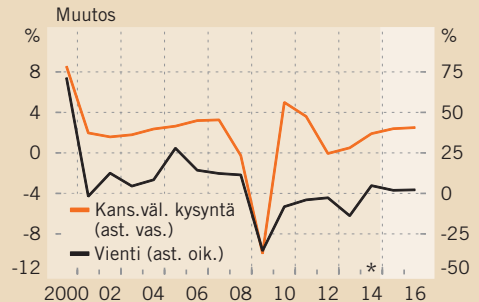
Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

Lähde: Bloomberg.

ETLA S15.1/adI08

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tulli, OECD, Tilastokeskus.

ETLA S15.1/adI01

Elektroniikkatuotteiden toimitukset Eurooppaan vähenivät tammi-helmikuussa 15 prosenttia vuodentakaisesta. Euroopan osuus laski 48 prosenttiin. Vienti Aasiaan (pl. Lähi- ja Keski-itä) lisääntyi 15 prosenttia, ja sen osuus oli 27 prosenttia. Toi-

mitukset Pohjois-Amerikkaan nousivat arvoltaan 16 prosenttia edellisvuodesta, ja alueen osuus oli 15 prosenttia. Vienti Lähi- ja Keski-itään lisääntyi arvoltaan 69 prosenttia, alueen osuus oli runsaat 4 prosenttia.

Keskeiset tunnusluvut

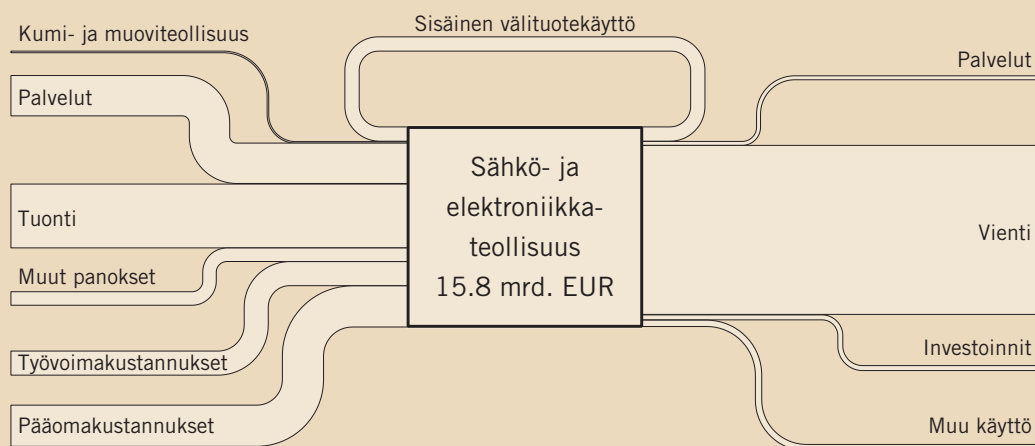
	% -muutos						Keskimäärin	
	2011	2012	2013	2014*	2015 ^E	2016 ^E	2010→14	2015→19 ^E
Vienti	-4.0	-2.7	-13.8	4.8	2	2	-4.9	3
Vientihinta	-1.2	-1.7	1.3	0.1	0	-1	-1.4	-1
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-17.6	-38.3	1.7	-5.3	1.8	2.1	-12.5	3.0
- työpanos	-4.9	1.1	-12.3	-4.2	-2.4	-0.3	-5.1	-0.4
- työn tuottavuus	-13.4	-39.0	16.0	-1.2	4.3	2.4	-5.4	3.4
siitä:								
- pääomavaltaituminen	3.3	-1.7	3.4	-2.7	-3.2	-3.6	1.3	-2.8
- kokonaistuottavuus	-16.2	-37.9	12.2	1.6	7.7	6.2	-6.9	6.4

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden hyödykevirrat vuonna 2013

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

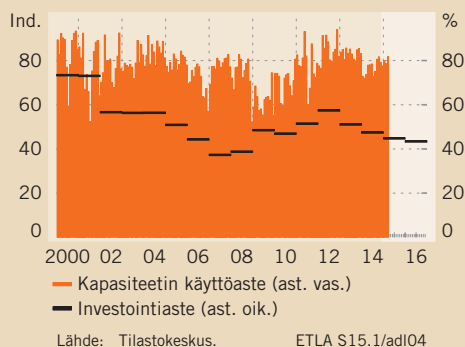
Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S15.1/a13h

Japani ja Saudi-Arabia nousivat tammi-helmikuussa kymmenen tärkeimmän vientimaan joukkoon. Muut kärkimaat olivat Yhdysvallat, Kiina,

Saksa, Venäjä, Alankomaat, Ruotsi, Ranska ja Intia. Vienti Venäjälle supistui arvoltaan 55 prosenttia ja vienti Ruotsiin väheni 20 prosenttia viimevuotisesta.

Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

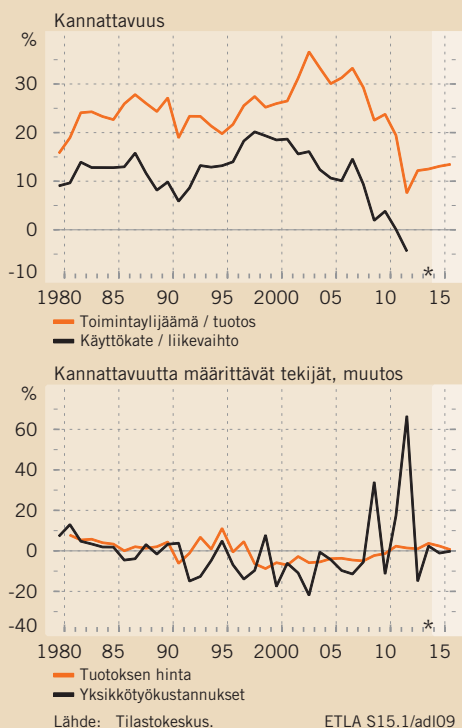

SÄHKÖLAITTEIDEN VIENTI YHDYSVALTOIHIN, RANSKAAN JA ITALIAAN KASVAA VOIMAKKAASTI

Sähkölaitteiden osuus koko Suomen tavaraviennistä oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 4.8 prosenttia ja sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta 56.7 prosenttia. Sähkölaitteiden vienti supistui arvoltaan 9 prosenttia vuodentakaisesta.

Sähkömoottorien, -generaattorien ja -muuntajien osuus sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli tammi-helmikuussa vajaat 42 prosenttia. Niiden vienti väheni arvoltaan 10 prosenttia. Sähköjohtojen ja kytkentälaitteiden osuus oli va-

Kannattavuus

Osakekurssit, 2007/1 = 100, tuottoindeksit

jaat 6 prosenttia. Sähkölampujen ja -valaisimien viennin arvo nousi 2 prosenttia, niiden osuus oli runsaat 3 prosenttia.

Suurin markkina-alue oli myös sähkölaitteiden osalta Eurooppa, ja sen vientiosuus oli 61 prosenttia. Toimitusten arvo kuitenkin väheni 7 prosenttia edellisvuodesta. Vienti Aasiaan (pl. Lähi- ja Keski-itä) supistui 25 prosenttia, ja sen osuus oli 15 prosenttia. Vienti Pohjois-Amerikkaan nousi arvoltaan 50 prosenttia edellisvuotisesta, ja osuus oli runsaat 10 prosenttia. Toimitukset Lähi- ja Keski-itään olivat vahvassa nousussa ja alueen osuus oli runsaat 5 prosenttia.

Sähkölaitteiden kymmenen tärkeintä vientimaa- ta olivat tammi-helmikuussa Saksa, Yhdysvallat, Ruotsi, Venäjä, Norja, Kiina, Viro, Alankomaat, Ranska ja Italia. Kärkimaista vienti kasvoi vain Yhdysvaltoihin, Alankomaihin, Ranskaan ja Italiaan.

SÄHKÖ- JA ELEKTRONIikkATEOLLISUUDEN UUSIEN VIENTITILAUSTEN ARVO VÄHENI ENSIMMÄISELLÄ NELJÄNNEKSELLÄ

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotannosta valtaosa menee vientiin. Viestintälaitteiden vienti (toimiala C263) tärkeisiin vientimaihin Venäjälle ja Ruotsiin oli arvoltaan laskussa viime vuonna. Lasku jatkui kuluvan vuoden tammi-helmikuussa. Laskelmiemme mukaan viestintälaitteiden

vientimäärä vähenee tänä vuonna noin puolitoista prosenttia. Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden vienti (toimiala C26) lisääntyy kuitenkin vajaat 3 prosenttia. Sähkölaitteiden vienti (toimiala C27) kääntyy runsaan prosentin kasvuun. Arvioimme maaliskuussa, että koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin määrä kasvaa noin 2 prosenttia sekä tänä että ensi vuonna.

Teknoliateollisuuden tilauskantatiedustelun mukaan elektroniikka- ja sähköteollisuuden uusien vientitilausten arvo jäi tammi-maaliskuussa vielä 14 prosenttia vuodentakaisesta pienemmäksi. Niiden arvo väheni 24 prosenttia edellisestä

Toimiala valmistaa tietoliikennelaitteita, sähkökoneita, instrumentteja ja konntorikoneita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	12.9
bruttokansantuotteesta	2.6
tavaraviennistä	11.4

¹⁾ käyvin hinnoin vuonna 2013.

Suurimmat yritykset vuonna 2013

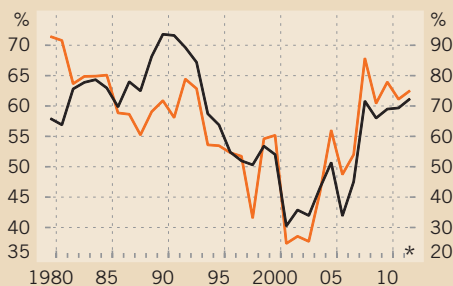
	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Oyj Nokia Abp	23 444.0	90 400
ABB Oy	2 292.8	6 330
PKC Group Oyj	884.0	19 200
Salcomp Oy	501.0	13 500
Lite-On Mobile Oyj	473.3	13 700

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2015, %

Yhdysvallat	10.9	Eurooppa	55.1
Saksa	8.4	- EU28	42.4
Kiina	7.2	- Euroalue	27.8
Venäjä	6.0	- EFTA	4.8
Ruotsi	5.4	Pohjois-Amerikka	12.2
Alankomaat	4.2	Etelä-Amerikka	3.5
Ranska	3.8	Väli-Amerikka	1.9
Japani	3.2	Lähi- ja Keski-itä	4.8
Viro	3.1	Kauko-itä	20.2
Norja	3.1		

Rahoitusrakenne

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S15.1/ad11

neljänneksestä. Kertyneen tilauskannan arvo oli kuitenkin vain prosentin edellisvuotista pienempi. Tilaukset kotimaahan ovat lisääntyneet tuntuvas-
ti, joten tilauskanta kokonaisuudessaan oli en-
simmäisellä neljänneksellä 6 prosenttia edellis-
vuotista suurempi.

Tullin tilastojen mukaan sähkö- ja elektroniikka-
teollisuuden viennin arvo oli kuluvan vuoden
tammi-helmikuussa 5 prosenttia edellisvuotista
pienempi. Viennin määrä väheni ETLAn laskelmi-
en mukaan vajaat 7 prosenttia vuodentakaisesta.

Tuotannon määrä väheni teollisuustuotannon vo-
lyymi-indeksin mukaan tammi-maaliskuussa 1.5
prosenttia vuotta aikaisemmasta. On hyvä pitää
mielessä, että teollisuustuotannon volyymi-indek-
sin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotok-
set poikkeavat jonkin verran toisistaan. Maalis-
kuun ennusteessamme arvioimme, että toimialan
tuotos kasvaa 2 prosenttia sekä tänä että ensi
vuonna.

Metallien jalostus

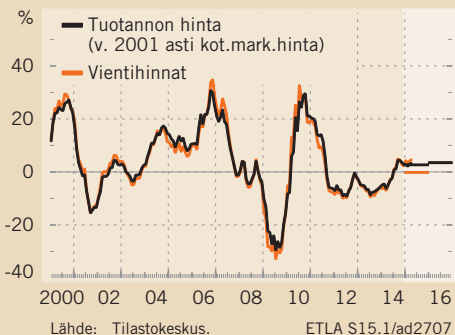
TERÄKSEN TUOTANTO VÄHENI TAMMI-HUHTIKUUSSA LÄHES KAIKISSA MAANOSISSA

Kansainvälisen teräsjärjestön (World Steel Association) tilastojen mukaan koko maailman teräksen tuotanto kasvoi viime vuonna 1.2 prosenttia. Kiinan osuus tuotannosta oli 49.5 prosenttia.

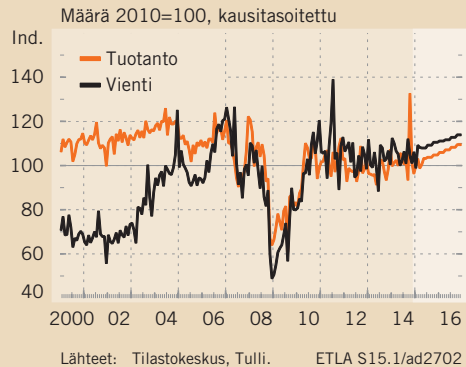
Teräksen suurimmat tuottajamaat ovat Kiina, Japani, Intia, Yhdysvallat, Venäjä, Etelä-Korea, Saksa, Brasilia, Turkki, Taiwan, Italia ja Ukraina. Näiden kahdentoista maan yhteenlaskettu osuus koko maailman tuotannosta oli kuluvan vuoden tammi-huhtikuussa 87.2 prosenttia. Puolet koko maailman teräksestä valmistettiin Kiinassa. Aasian osuus koko maailman tuotannosta oli 68.2 prosenttia.

EU28-maiden osuus teräksen tuotannosta oli kuluvan vuoden tammi-huhtikuussa 10.8 prosenttia. Euroopan unionin suurimmat valmistajat ovat Saksan ja Italian lisäksi Ranska, Espanja, Iso-Britannia ja Puola. Suomi on suhteellisen pieni tekijä, mutta se mahtuu kuitenkin maailman 40 suurimman teräksen tuottajamaan joukkoon. Vuonna 2013 Suomi oli sijalla 33.

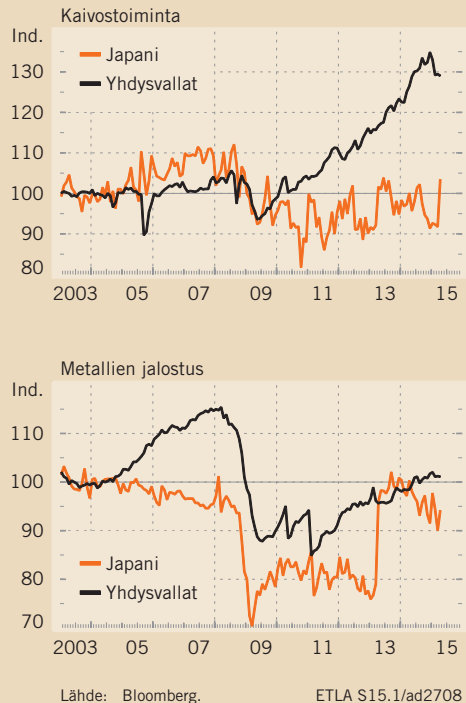
Hintojen muutos

Vienti ja tuotanto

Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

Koko maailman teräksen tuotanto väheni ku-
luvan vuoden tammi-huhtikuussa 1.7 prosent-
tia vuodentakaisesta kansainvälisen teräsjärjes-
tön (World Steel Association) tilastojen mukaan.
Kiinan tuotanto supistui 1.3 ja koko Aasian 1.1

prosenttia. Japanissa teräksen tuotanto väheni
3.7 prosenttia ja Etelä-Koreassa 5.5 prosenttia.
Teräksen valmistus sen sijaan kasvoi Intiassa 6.7
prosenttia ja Taiwanissa 7.9 prosenttia vuodenta-
kaisesta.

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2011	2012	2013	2014*	2015 ^E	2016 ^E	2010→14	2015→19 ^E
Vienti	7.3	-4.0	-0.8	2.8	3	4	9.1	4
Vientihinta	5.4	-6.6	-6.8	-1.1	0	4	1.3	4
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-21.4	7.4	30.5	4.3	2.9	3.6	12.9	3.6
- työpanos	2.1	-7.4	-6.2	-4.7	0.1	-0.3	-3.4	-0.1
- työn tuottavuus	-23.0	16.1	39.2	9.5	2.8	3.9	20.5	3.7
siitä:								
- pääomavaltaistuminen	-1.0	3.1	1.6	0.4	-2.0	-1.7	0.8	-1.7
- kokonaistuottavuus	-22.2	12.6	37.0	9.1	5.0	5.7	19.4	5.5

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Metallien jalostuksen hyödykevirrat vuonna 2013

PANOSKÄYTTÖ

Kemia
Muu metalliteoll.
Energia
Muut panokset
Tuonti
Palvelut
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen väliuotetekäyttö

Metallien
jalostus
8.0 mrd. EUR

TUOTOS

Metallituoteteollisuus
Kone- ja laitteoll.
Muu teollisuus
Vienti
Muu käyttö

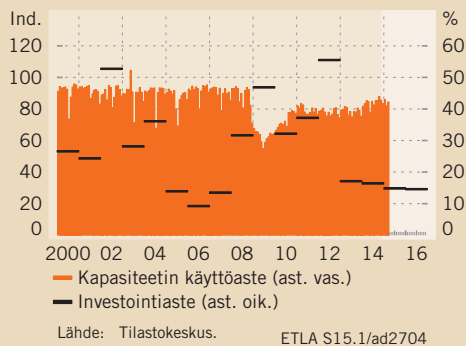
Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S15.1/a13f

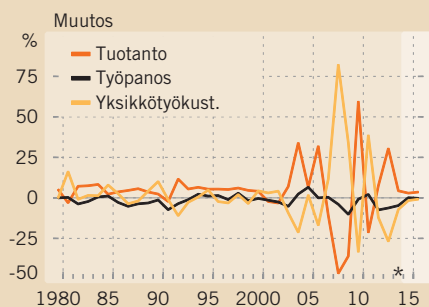
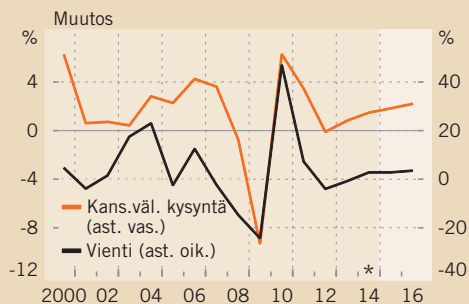
EU28-maiden tuotanto väheni tammi-huhtikuussa 0.3 prosenttia ja muun Euroopan 5.4 prosenttia viimevuotisesta. Teräksen valmistus väheni Saksassa, Ranskassa, Italiassa ja Isossa-Britanniassa. Tuotanto oli kasvussa muun muassa Puolassa, Espanjassa, Slovakiassa ja Ruotsissa. Itävallassa tuotanto jäi lähes edellisvuoden lukemiin. Suomen teräksen tuotanto kehittyi tammi-huhtikuussa suotuisammin kuin EU:ssa keskimäärin, kun valmistusmäärä kohosi 3.8 prosenttia vuodentakaisesta.

Pohjois-Amerikan tuotanto väheni peräti 7.2 prosenttia, kun taas Etelä-Amerikan jäi edellisvuoden lukemiin. Venäjällä tuotanto lisääntyi 5.2 prosenttia, mutta Ukrainassa se väheni 30 prosenttia.

Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli.

ETLA S15.1/ad2701

Toimiala valmistaa rautaa, terästä, rautaseoksia, putkia, värimetalleja ja valumetalleja.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	3.9
bruttokansantuotteesta	0.8
tavaraviennistä	11.6

¹⁾ käyvin hinnoin vuonna 2013.

Suurimmat yritykset vuonna 2013

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Outokumpu Oyj	6 745.0	13 200
Rautaruukki Oyj	2 405.0	8 960
Luvata Oy	1 570.0	6 450
Norilsk Nickel Harjavalta Oy	761.0	267
Kuusakoski Group Oy	712.0	2 680

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2015, %

Alankomaat	25.0	Eurooppa	86.7
Saksa	19.6	- EU28	75.8
Ruotsi	9.9	- Euroalue	55.3
Sveitsi	6.6	- EFTA	8.4
Yhdysvallat	4.8	Pohjois-Amerikka	4.9
Italia	4.3	Lähi- ja Keski-itä	0.5
Iso-Britannia	4.2	Kauko-itä	6.9
Tanska	2.5		
Etelä-Korea	2.4		
Japani	2.3		

Koko maailman teräksen valmistuksen kapasiteetin käyttöaste oli huhtikuussa 3.2 prosenttia matalampi kuin viime vuonna vastaavaan aikaan.

KIIASSA TERÄKSEN KYSYNTÄ VÄHENEE VIELÄ TÄNÄ JA ENSI VUONNA

Koko maailman teräksestä hieman yli puolet menee rakentamiseen. Noin 15 prosenttia käytetään mekaanisten koneiden valmistamiseen, noin 13 prosenttia metallituotteisiin ja noin 12 prosenttia autoteollisuuteen. Muiden kulkuneuvojen osuus teräksen kulutuksesta on noin 5 prosenttia, sähkölaitteiston 3 prosenttia ja kulutustavaroiden 2 prosenttia.

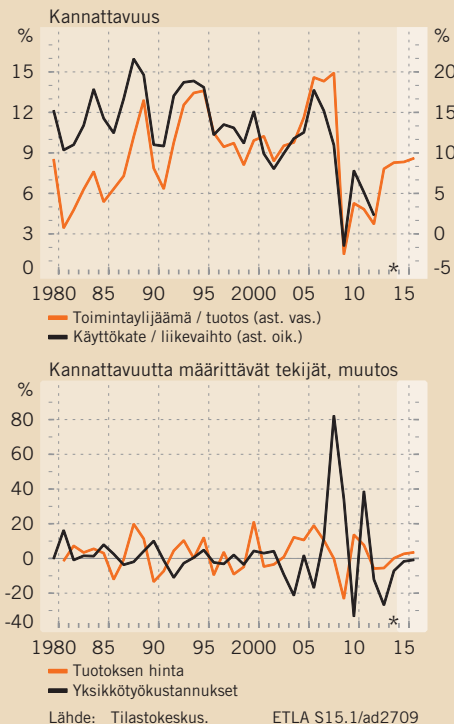
Teräksen kulutus lisääntyi vain 0.6 prosenttia vuonna 2014. Kiinassa kysyntä supistui ensimmäistä kertaa vuoden 1995 jälkeen, kun hallituk-

sen pyrkimys palauttaa talouden tasapaino rajoitti investointiaktiiviteettia kiinteistömarkkinoilla. Kehittyneessä maailmassa teräksen kysyntä kasvoi viime vuonna 6.2 prosenttia, Yhdysvaltojen ja EU-maiden vauhdittamana. Kehittyvissä talouksissa (pl. Kiina) kulutus lisääntyi vain 2.3 prosenttia, koska teräksen kysynnän väheneminen jatkui Venäjän ja Brasilian markkinoilla.

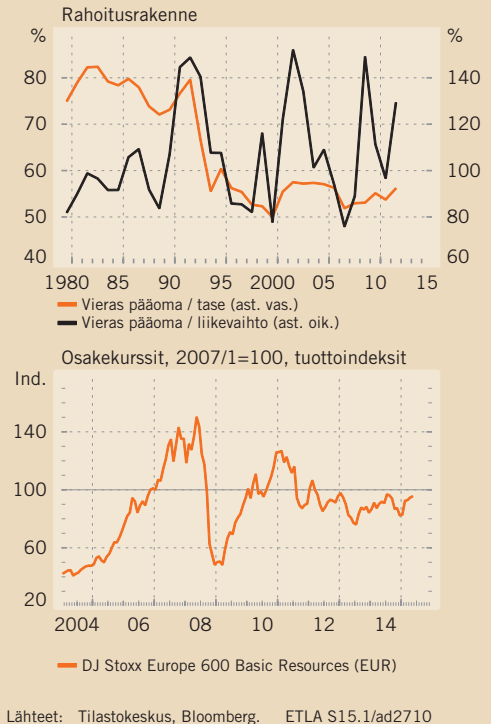
Kiinan osuus terästuotteiden kokonaiskulutuksesta laski viime vuonna 46.2 prosenttiin edellisvuoden 48.4 prosentista. EU28-maiden osuus nousi 9.5 prosenttiin.

Kansainvälinen teräsjärjestö The World Steel Association arvioi kuluvaan vuoden huhtikuussa, että koko maailman teräksen kulutuksen kasvuvauhti jää tänä vuonna 0.5 prosenttiin, lähinnä

Kannattavuus

Rahoitusrakenne ja osakekurssit

Kiinan kysynnän supistumisen takia. Investoinnit kasvavat edelleen hitaasti useimmissa maissa, mikä myötävaikuttaa heikkoon teräksen kysyntätilanteeseen. Poislukien Kiina, maailman kulutus kasvaa tänä vuonna 1.3 prosenttia. Kansainvälinen teräsjärjestö arvioi maailman teräksen kulutuksen kasvuvauhdin nousevan 1.4 prosenttiin ensi vuonna. Poislukien Kiina kasvu yltyy 2.9 prosenttiin.

Kehittyneiden maiden teräksen kysyntä kasvaa tänä vuonna vain 0.2 prosenttia viimevuotisesta. EU-maissa investointiaktiiviteetti pysyy vielä alhaisena, ja Yhdysvalloissa teräksen markkinatilanne on aikaisempaa epäsuotuisampi. Vuonna 2016 kulutuksen arvioidaan kasvavan 1.8 prosenttia.

Kehittyvien maiden teräksen kysyntä (poislukien Kiina) pysyy tänä vuonna verrattain heikkona, kasvua kertyy 2.4 prosenttia. Intiassa, Indonesiassa, Vietnämässä ja Egyptissä kasvu on kuitenkin vahvaa. Ensi vuonna kasvuvauhti nousee 4 prosenttiin.

EU28-maissa teräksen kysyntä vahvistui viime vuonna tuntuvasti rakentamisen elpyessä. Tänä vuonna kulutus kasvaa 2.1 prosenttia ja ensi vuonna 2.8 prosenttia. Saksassa kysyntä kasvaa tänä vuonna 1.5 prosenttia ja ensi vuonna 2.3 prosenttia.

Yhdysvalloissa teräksen kysyntä kääntyi viime vuonna vahvaan 11.7 prosentin kasvuun autoteollisuuden ja energiasektorin vahvan kasvun seurauksena. Tänä vuonna kulutus vähenee 0.4 prosenttia, mutta ensi vuonna kysyntä kasvaa 0.7 prosenttia.

Venäjällä teräksen kysyntä vähenee tänä vuonna peräti 6.7 prosenttia vähäisten infrastruktuuri-investointien ja poliittisen tilanteen takia. Vielä ensi vuonna kysyntä vähenee 1.6 prosenttia.

Kiinassa teräksen kysyntä supistui viime vuonna runsaat 3 prosenttia. Kulutus vähenee edelleen sekä tänä että ensi vuonna 0.5 prosentin tahtia.

Intiassa teräksen kysyntä kasvaa tänä vuonna 6.2 prosenttia rakenteellisten uudistusten ansiosta. Ensi vuonna kulutus kasvaa 7.3 prosenttia.

Japanissa teräksen kulutus vähenee tänä vuonna 2.4 prosenttia, koska kulutusvero vaikuttaa epäsuotuisasti rakentamiseen ja autoteollisuuteen. Ensi vuonna teräksen kysyntä kuitenkin kasvaa runsaan prosentin.

Keski- ja Etelä-Amerikassa kulutuksen vähentyminen jatkuu tänä vuonna 3.4 prosentin tahtia. Ensi vuonna kulutus kasvaa 3.4 prosenttia. Brasiliassa investointiaktiiviteetti pysyy vielä tänä vuonna heikkona, joten teräksen kysyntä supistuu 7.8 prosenttia. Ensi vuonna kysyntä kääntyy 3.1 prosentin kasvuun.

VALTAOSA ALAN VIENNISTÄ MENEE EUROOPPAAN

Suomessa metallien jalostuksen viennin arvo jäi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa hieman edellisvuotista pienemmäksi. Euroopan osuus metallien jalostuksen viennistä oli 87 prosenttia, toimitukset alueelle olivat prosentin nousussa viimevuotisesta. Toiseksi tärkein vientialue oli Aasia (pl. Lähi- ja Keski-itä), sen osuus oli 7 prosenttia. Vienti alueelle kuitenkin väheni arvoltaan 19 prosenttia. Pohjois-Amerikan vientiosuus oli vajaat 5 prosenttia, ja vienti maanosaan väheni arvoltaan 11 prosenttia.

Toimialan kymmenen tärkeimmän vientimaan osuus alan viennistä oli 82 prosenttia. Alankomaiden osuus oli 25 prosenttia, Saksan 20 prosenttia ja Ruotsin 10 prosenttia. Toimitukset Alankomaihin, Saksaan, Sveitsiin, Italiaan, Isoon-Britanniaan, Etelä-Koreaan ja Japaniin olivat kasvussa. Vienti Ruotsiin, Yhdysvaltoihin ja Tanskaan oli laskussa. Vienti Venäjälle väheni arvoltaan 67 prosenttia viimevuotisesta.

TYÖNTEKIJÖIDEN MÄÄRÄ SUPISTUI VIIME VUONNA VOIMAKKAAMMIN ULKOMAISISSA TYTÄRYRITYKSISSÄ KUIN SUOMESSA

Teknologiateollisuus ry:n mukaan suomalaiset metallien jalostusyritykset työllistivät vuonna 2014 noin 15 000 työntekijää Suomessa ja

20 000 henkilöä ulkomaisissa tytäryrityksissä. Henkilöstön määrä ulkomailla väheni noin 16 prosenttia ja kotimaassa noin 3 prosenttia edellisvuodesta. Kuluvan vuoden maaliskuun lopussa työntekijöitä oli toimialan yrityksissä kotimaassa noin 15 000. Metallien jalostuksen työpaikoista noin 30 prosenttia voidaan luokitella alihankinnaksi. Ulkomaisesta henkilöstöstä noin 60 prosenttia työskentelee Länsi-Euroopassa sekä Pohjois-Amerikassa.

TOIMIALAN TUOTANTO SUOMESSA JÄI TAMMI-MAALISKUUSSA EDELLISVUODEN LUKEMIIN

Suomessa metallien jalostuksen viennin määrä kääntyi jo viime vuonna vajaan 3 prosentin kasvuun. Viennin arvioidaan kasvavan samaa tahtia myös tänä vuonna, vaikka toimialan viennin

määrä jäi tammi-helmikuussa vajaan 6 prosenttia viimevuotista pienemmäksi. Metallien jalostuksen vientihinnat nousivat tammi-maaliskuussa keskimäärin 3.9 prosenttia viimevuotisesta. Ensi vuonna toimialan viennin arvioidaan lisääntyvän vajaan 4 prosenttia.

Teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan Suomen metallien jalostuksen tuotanto jäi kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa edellisvuoden lukemiin. ETLA arvioi, että toimialan tuotos kasvaa vajaan 3 prosenttia tänä vuonna ja vajaan 4 prosenttia ensi vuonna.

Teollisuustuotannon volyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus

Teknoliateollisuus ry:n mukaan kone- ja metallituoteteollisuus työllisti viime vuonna keskimäärin 118 900 henkilöä, mikä oli 5 prosenttia edellisvuodesta vähemmän. Maaliskuun lopulla henkilöstön määrä oli 118 000. Talouskriisiä edeltävänä vuonna 2008 ala työllisti Suomessa 150 100 henkilöä. Alalla toimivien yritysten liikevaihto jäi viime vuonna edellisvuoden lukemiin.

Kone- ja metallituoteteollisuuden uusien vientitilausten arvo väheni tammi-maaliskuussa 9 prosenttia vuodentakaisesta ja 12 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Laivatilausten ansiosta

kone- ja metallituoteteollisuuden vientitilaukset oli maaliskuun lopulla 14 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin.

KONEIDEN JA LAITTEIDEN VALMISTUS

Koneiden ja laitteiden vienti Venäjälle, Ruotsiin ja Kiinaan väheni vuoden alussa

Koneiden ja laitteiden vienti supistui vuonna 2014 kolmatta vuotta peräkkäin. Toimitukset tärkeimpiin vientimaihin Venäjälle ja Kiinaan vähenivät arvoltaan tuntuvasti. Myös vienti Ruotsiin, Saksaan, Norjaan, Etelä-Koreaan ja Ranskaan väheni. Toimitukset Yhdysvaltoihin, Alankomaihin ja Brasiliaan lisääntyivät.

Vienti ja tuotanto

Kone- ja laitteollisuus, 2010=100, kausitas.

Metallituoteteollisuus, 2010=100, kausitas.

Lähteet: Tilastokeskus ja Tulli.

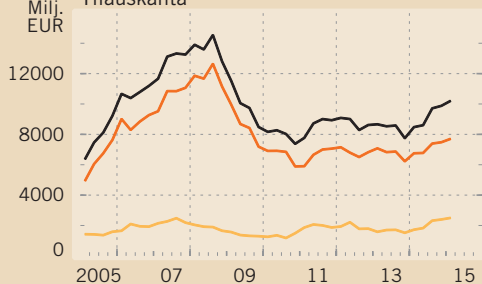
ETLA S15.1/ad28klm01

Tilaukset

Uudet tilaukset

Tilaukset

Lähde: Teknoliateollisuus ry.

ETLA S15.1/ad28klm02

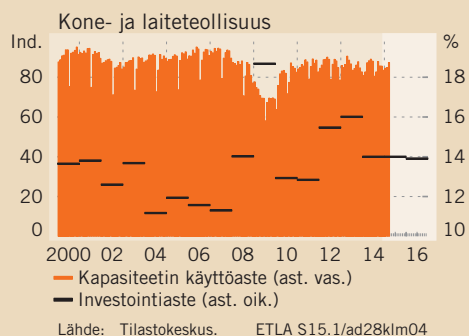
Toimialan elpyminen ei vielä ole näköpiirissä. Viennin supistuminen jatkui kuluvaan vuoden tammi-helmikuussa, jolloin viennin määrä väheni 6.1 prosenttia vuodentakaisesta.

Arvoltaan koneiden ja laitteiden vienti väheni kuluvaan vuoden tammi-helmikuussa 6 prosenttia edellisvuodesta. Alan vienti Eurooppaan väheni niinikään 6 prosenttia. Maanosan osuus koko toimialan viennistä oli 55 prosenttia. EU-maiden osuus oli 39 prosenttia. Vienti EU-maihin väheni 4 prosenttia. Euroalueen osuus alan viennistä oli 24 prosenttia, vienti sinne väheni vain prosentin vuodentakaisesta.

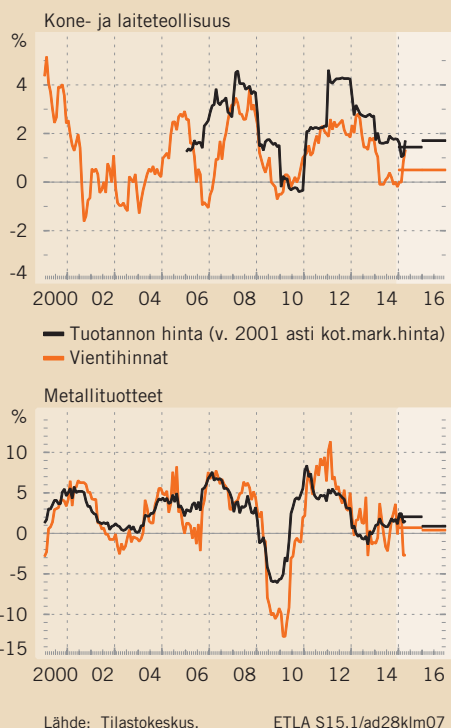
Aasiaan vietyjen tavaroiden arvo oli 10 prosenttia vuodentakaista pienempi, ja sen osuus alan viennistä oli 19 prosenttia. Vienti Pohjois-Amerikkaan

nousi arvoltaan 14 prosenttia (sen osuus oli 10 prosenttia). Etelä-Amerikan osuus viennistä oli

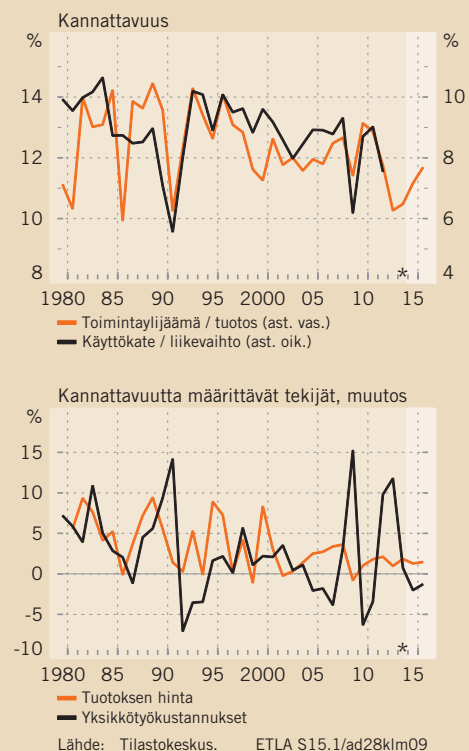
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Hintojen muutos

Kannattavuus

vajaat 8 prosenttia, kun viennin arvo oli 45 prosenttia edellisvuotista suurempi.

Kaivos-, louhinta- ja rakennuskoneiden osuus koneiteollisuuden viennistä oli 18 prosenttia kuluvan

vuoden tammi-helmikuussa. Viennin arvo nousi 15 prosenttia vuodentakaisesta. Toimitukset Venäjälle, Yhdysvaltoihin, Ruotsiin, Alankomaihin, Norjaan, Isoon-Britanniaan ja Meksikoon olivat vahvassa kasvussa.

Keskeiset tunnusluvut

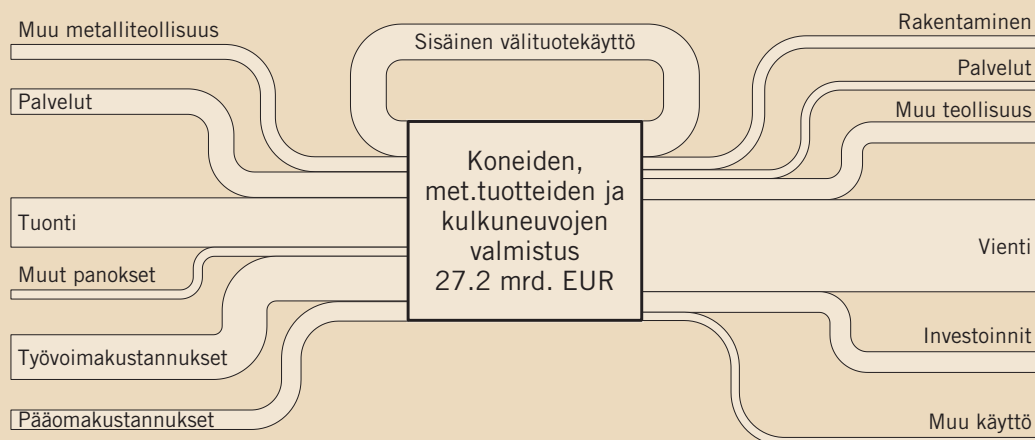
	% -muutos						Keskimäärin	
	2011	2012	2013	2014*	2015 ^E	2016 ^E	2010→14	2015→19 ^E
Vienti	-0.5	0.0	-3.9	5.9	1	8	0.9	5
Vientihinta	2.3	2.5	1.9	0.3	0	0	1.4	1
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	11.0	-3.7	-11.9	-2.5	1.8	3.6	-1.5	3.4
- työpanos	4.4	2.3	-2.9	-3.4	-0.8	-1.0	-1.0	0.3
- työn tuottavuus	6.3	-5.9	-9.3	1.0	2.7	4.6	-0.3	3.2
siitä:								
- pääomavaltuistuminen	-1.7	-0.7	0.9	0.7	0.0	0.2	0.2	-0.1
- kokonaistuottavuus	8.1	-5.3	-10.0	0.3	2.7	4.4	-0.4	3.2

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Koneiden, met.tuotteiden ja kulkuneuvojen valmistuksen hyödykevirrat vuonna 2013

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S15.1/a13i

Nosto- ja siirtolaitteiden vientitoimitusten arvo väheni viime vuonna 4 prosenttia vuodentakaisesta, niiden osuus oli 11 prosenttia. Maa- ja metsätaloustekniikan viennin arvo laski 2 prosenttia. Ryhmän osuus alan viennistä oli vajaat 10 prosenttia.

Paperikoneiden vienti kohosi arvoltaan 40 prosenttia, ryhmän osuus oli 9 prosenttia. Laakerien ja hammaspyörien vienti oli 11 prosentin kasvussa. Niiden osuus oli runsaat 8 prosenttia. Moottorien sekä turbiinien viennin arvo väheni 49 prosenttia vuodentakaisesta ja niiden osuus oli vajaat 6 prosenttia.

Koneteollisuus valmistaa mm. voimakoneita, massa- ja paperikoneita, hissejä, nosto- ja siirtolaitteita, maa- ja metsätaloustekniikkaa sekä kaivos- ja louhintakoneita.

Metallituoteteollisuus valmistaa mm. metallirakenteita, höyrykattiloita, lukkoja ja saranointeja, työkaluja sekä keskuslämmityskattiloita.

Kulkuneuvojen valmistuksen tärkeimmät tuoteryhmät ovat laivat, autot ja perävaunut.

Toimialan osuus Suomen¹⁾ %

teollisuuden jalostusarvosta	24.9
bruttokansantuotteesta	5.1
tavaraviennistä	19.9

¹⁾ Käytin hinnoin vuonna 2013.

Suurimmat yritykset vuonna 2013

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Kone Oyj	6 932.6	41 100
Wärtsilä Oyj Abp	4 654.0	18 700
Metso Oyj	3 858.0	16 700
Cargotec Oyj	3 181.0	10 200
Valmet Oyj	2 600.0	12 300

¹⁾ Globaali.

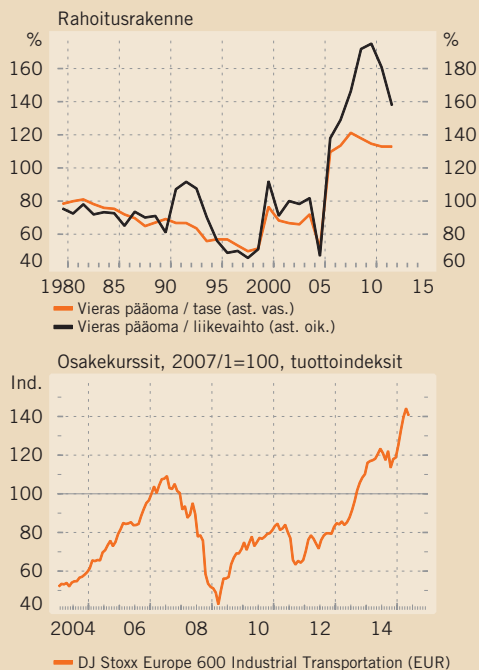
Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2015, %

Saksa	16.2	Eurooppa	65.4
Ruotsi	9.9	- EU28	49.0
Venäjä	8.1	- Euroalue	32.5
Yhdysvallat	7.5	- EFTA	6.7
Norja	6.0	Pohjois-Amerikka	9.6
Kiina	4.1	Etelä-Amerikka	5.0
Indonesia	3.7	Lähi- ja Keski-itä	1.6
Ranska	3.4	Kauko-itä	14.3
Brasilia	3.2	Afrikka	2.1
Alankomaat	3.0	Oseania	1.5

Koneiden ja laitteiden vientimäärän arvioidaan kääntyvän vajaan 2 prosentin kasvuun tänä vuonna. Ensi vuonna alan viennin odotetaan jo kasvavan vajaat 5 prosenttia.

Alan tuotanto väheni kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa teollisuustuotannon volyymiindeksin mukaan 4.4 prosenttia vuodentakaisesta. Metallin työstökoneiden ja konetyökalujen valmistus tosin kaksinkertaistui viimevuotisesta, ja maa- ja metsätaloustekniikan valmistus lisääntyi

Rahoitusrakenne ja osakekurssit

Lähteet: Tilastokeskus, Bloomberg. ETLA S15.1/ad28klm10

6.5 prosenttia. Yleiskäyttöön tarkoitettujen voimakoneiden valmistus kuitenkin putosi 17 prosenttia. Myös muiden yleiskäyttöön tarkoitettujen koneiden ja muiden erikoiskoneiden tuotanto oli laskussa.

ETLA arvioi maaliskuun ennusteessaan, että koneiden ja laitteiden tuotanto kasvaa vajaat 3 prosenttia tänä vuonna ja ensi vuonna vajaat 4 prosenttia.

METALLITUOTTEIDEN VALMISTUS

Metallituotteiden vienti Pohjois-Amerikkaan on vahvassa kasvussa

Eurooppa on metallituotteiden tärkein markkina-alue. Sen osuus oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 69 prosenttia alan viennistä. Euroalueen osuus oli 24 prosenttia ja muiden EU-maiden 28 prosenttia.

Metallituotteiden viennin arvo väheni tammi-helmikuussa 11 prosenttia vuotta aikaisemmasta. Vienti Eurooppaan väheni arvoltaan 13 prosenttia. Toimitukset EU-maihin vähenivät 6 prosenttia vuodentakaisesta ja vienti euroalueelle väheni 4 prosenttia. Vienti muuhun Eurooppaan supistui voimakkaasti.

Vienti Aasiaan (pl. Lähi- ja Keski-itä) nousi 41 prosenttia, ja sen osuus alan viennistä oli 17 prosenttia. Metallituotteiden vienti Pohjois-Amerikkaan nousi erittäin voimakkaasti. Alueen vientiosuus oli runsaat 10 prosenttia.

Arvioimme maaliskuussa, että metallituotteiden viennin määrä supistuu tänä vuonna 9 prosenttia, mutta kasvaa ensi vuonna 2 prosenttia tämänvuotisesta.

Alan tuotanto väheni teollisuustuotannon volyyminindeksin mukaan tammi-maaliskuussa vajaat 4 prosenttia vuodentakaisesta. Metallisäiliöiden ja altain valmistus kuitenkin kohosi 32 prosenttia viimevuotisesta ja metallien takominen ja puristaminen nousi 10 prosenttia. Höyrykattiloiden valmistus sen sijaan putosi 35 prosenttia. Ruokailu- ja leikkuuvälineiden valmistus väheni

4 prosenttia ja metallirakenteiden tuotanto 2 prosenttia.

Metallituotteiden tuotanto vähenee tänä vuonna vajaan prosentin, mutta kasvaa ensi vuonna 3 prosenttia.

KULKUNEUVOJEN VALMISTUS

Kiina on edelleen johtava laivanrakennusmaa

Maailman johtava laivanrakennusmaa oli vielä viime vuonna Kiina. Sen osuus maailman laivanrakennuksen tuotannosta (mitattuna bruttotonneissa) oli 35.2 prosenttia. Etelä-Korean osuus oli 34.8 prosenttia ja Japanin 20.8 prosenttia. Euroopan osuus oli vain 1.8 prosenttia vuonna 2014 ja muiden maiden 7.3 prosenttia.

Valtaosa Aasian tuotannosta on bulkialuksia, tankkereita, tavallisia rahtilaivoja sekä konttilaivoja. Matkustajalaivojen osuus kaikista koko maailmassa valmistuneista laivoista oli vain 0.8 prosenttia vuonna 2013.

Eurooppalaiset ovat tähän asti hallinneet risteilyalusten ja automatkustajalaivojen markkinoita, mutta Aasian maiden telakat ovat entistä enemmän pyrkimässä näille markkinoille. Kiinassa risteilylomien kysyntä on kasvussa. Yhdysvaltalaisella Carnival Corporation varustamolla on ennestään kolme risteilijää, joiden kotisatama on Kiinassa, ja yhtiö suunnittelee siirtävänsä neljännen risteilijän Kiinaan. Carnival Corporation selvittää myös mahdollisuuksia perustaa yhteisyritys kiinalaisen laivanrakentajan kanssa. Mahdollisesti myös italialainen Fincantieri tulisi mukaan yhteisyritykseen. Päämääränä on rakentaa risteilijä Kiinassa.

Laivanrakennuksen tulevaisuuden haasteita ovat muun muassa ylikapasiteetti, matalammat hinnat, pienemmät tilauskannat, uusien tilausten rahoitus ja lisääntyvä sääntely.

TURUN TELAKAN OMISTUSJÄRJESTELY TUO UUSIA LAIVATILAUKSIA

Meriteollisuus työllistää Suomessa noin 20 000 henkilöä. Telakoiden lisäksi siihen kuuluvat meri-

teknisen alan kokonaistoimittajat, laivasuunnittelutoimistot, järjestelmä-, laite- ja materiaalityöntekijät sekä offshore-teollisuus.

Laivanrakennusyhtiö STX Finland lopetti toiminnan Rauman telakalla kesäkuussa 2014 ja keskitti laivanrakentamisen Turun telakalle kannattavuusongelmien ja alan kovenevan kilpailun takia. Saksalaisen Meyer Werftin ja Suomen valtion neuvottelut Turun telakan ostamisesta eteläkorealaiselta STX:ltä alkoivat keväällä 2014. Sopimus allekirjoitettiin elokuussa, ja kilpailuviranomaiset hyväksyivät sopimuksen syyskuussa. Telakan uusi nimi on Meyer Turku Oy. Kuluven vuoden huhtikuussa Meyer Werft ilmoitti, että Meyer käyttää optionsa ja ostaa Suomen valtion osuuden Turun telakasta.

Telakkateollisuuden näkymät ovat selvästi parantuneet Turun telakan omistusjärjestelyjen myötä.

Tänä vuonna toukokuussa luovutetaan viime vuonna toimitetun risteilyaluksen sisaralus Turun telakalta. Tilaja on saksalainen TUI Cruises.

Archtech Helsinki Shipyard Oy rakentaa yhteistyössä Viipurin telakan kanssa jäänmurtajan. Alus luovutetaan Venäjän liikenneministeriölle elokuussa 2015.

Liikennevirasto tilasi viime vuoden helmikuussa perusjäänmurtajan Helsingin telakalta. Hanke on saanut EU-tukea. Alus valmistuu vuoden 2016 alussa.

Venäjän suurin varustamo Sovcomflot tilasi puolestaan huhtikuussa 2014 Archtech Helsinki Shipyardilta jäätmurtavan huoltoaluksen, jonka toimitusajankohta on kesäkuu 2016.

Helsingin telakka sai lisäksi viime vuoden elokuussa tilauksen Venäjältä kolmesta pienemmästä jäätmurtavasta valmius- ja huoltoaluksesta. Ensimmäinen alus toimitetaan Sovcomflotille syyskuussa 2016 ja viimeinen maaliskuussa 2017.

Turun telakka sai omistusjärjestelyjen myötä kaksi uutta risteilijätilausta TUI Cruises varustamolta. Ensimmäinen näistä valmistuu keväällä 2016 ja toinen keväällä 2017.

AS Tallink Grupp tilasi kuluven vuoden helmikuussa Turun telakalta nopean LNG matkustajalautan Tallinna-Helsinki reittiä varten. Alus toimitetaan vuoden 2017 alussa.

Carnival Corporation ja Meyer Turku allekirjoittivat maaliskuun lopulla yhteistyösopimuksen, joka koskee kahden risteilijän rakentamista Turussa ja kahden risteilijän rakentamista Papenburgissa Saksassa vuosina 2019–2022. Alihankinnan osuus risteilijöiden arvosta on yleensä noin 80 prosenttia.

UUSIEN HENKILÖAUTOJEN KYSYNTÄ OLI TAMMI-HUHTIKUUNSA VÄHÄSSÄ KASVUSSA EU-MAISSA

Kolme neljäsosaa koko maailman moottoriajoneuvojen valmistuksesta on henkilöautojen tuotantoa. EU-maissa vastaava luku on 90 prosenttia. Autoteollisuus on EU:ssa suurin T&K-investoija 25 prosentin osuudellaan. Ala työllistää 10 prosenttia tehdasteollisuuden työntekijöistä.

Koko maailman henkilöautojen tuotanto kasvoi viime vuonna 3.9 prosenttia. EU-maiden tuotanto lisääntyi 4.9 prosenttia. Kiinassa henkilöautojen tuotantomäärä on kolminkertaistunut vuodesta 2007. Kiina nousi siten maailman suurimmaksi henkilöautojen tuottajamaaksi vuonna 2012. Vuonna 2013 sen osuus koko maailman henkilöautojen tuotannosta oli 27.6 prosenttia ja viime vuonna 24.2 prosenttia.

Yhdysvallat oli vuonna 2014 toisella sijalla 12.5 prosentin osuudella. Japanin osuus oli 11.4 prosenttia. Saksa oli neljänneksi suurin tuottaja, sen osuus oli 7.6 prosenttia. Etelä-Korea oli viidenneksi suurin tuottajamaa, sen osuus oli 5.8 prosenttia. Kymmenen suurimman tuottajamaan joukkoon kuuluivat myös Intia 4.4 prosentin osuudella ja Brasilia 3.4 prosentin osuudella. Espanjan osuus tuotannosta oli viime vuonna 2.6 prosenttia. Venäjän osuus henkilöautojen tuotanto-

nosta laski 2.3 prosenttiin vuonna 2014. Ison-Britannian osuus oli 2.1 prosenttia.

Kiina, Yhdysvallat, Japani, Kanada ja Thaimaa ovat suurimmat pakettiautojen, kuorma-autojen ja linja-autojen valmistajat. Kiinan ja Thaimaan tuotanto oli viime vuonna laskussa. Koko maailman tuotanto väheni prosentin vuonna 2014.

Euroopassa on vajaat 300 autotehdasta. Saksassa on 43 tehdasta, Ranskassa, Isossa-Britanniassa ja Venäjällä on kussakin 34 tehdasta ja Italiassa 22 tehdasta. Ukrainassa on 7 tehdasta. Autojen suurimmat markkina-alueet Euroopassa ovat Saksa, Iso-Britannia, Venäjä, Ranska, Italia ja Espanja.

Euroopassa valmistetuista henkilöautoista 7.4 prosenttia vietiin Venäjälle vuonna 2013, jolloin toimitukset vähenivät 21 prosenttia edellisvuodesta. Viime vuonna vain 2 prosenttia Euroopassa valmistetuista autoista vietiin Venäjälle, kun toimitukset vähenivät vielä 31.5 prosenttia lisää.

Koko maailman uusien henkilöautojen rekisteröinnit lisääntyivät 4.6 prosenttia vuonna 2014, kun rekisteröinnit Kiinassa lisääntyivät 12 prosenttia. Kiinan osuus uusien autojen myynnistä oli 25 prosenttia. Yhdysvaltojen osuus oli 19 prosenttia, ja rekisteröinnit nousivat vajaat 6 prosenttia. EU-maiden osuus oli vajaat 18 prosenttia, ja uusien autojen rekisteröinnit lisääntyivät vajaat 6 prosenttia. Espanjassa ja Isossa-Britanniassa kasvu oli vahvaa. Venäjällä rekisteröinnit supistui viime vuonna vajaat 11 prosenttia, ja osuus oli 3.2 prosenttia. Euroopassa rekisteröityjen autojen osuus globaaleista markkinoista oli vajaat 23 prosenttia vuonna 2014.

EU:ssa uusien henkilöautojen rekisteröinnit lisääntyivät kuluvan vuoden tammi-huhtikuussa 8.2 prosenttia viimevuotisesta. Suurilla markkina-alueilla rekisteröinnit nousivat Espanjassa 24 prosenttia, Italiassa 16 prosenttia, Isossa-Britanniassa ja Saksassa runsaat 6 prosenttia ja Ranskassa vajaat 6 prosenttia. Rekisteröinnit kohosivat yli 20 prosenttia Portugalissa, Irlannissa ja Tšekissä.

Henkilöautojen kysyntä väheni Itävallassa, Puolassa, Luxemburgissa, Suomessa, Belgiassa ja Kroatiassa.

SUOMESSA HENKILÖAUTOJEN TUOTANNOSSA ON ODOTETTAVISSA UUSI ENNÄTYS

Henkilöautojen vienti Suomesta oli huipussaan vuosina 2006–2008, jolloin suurin osa oli jälleen-vientiä Venäjälle. Vuonna 2008 vietiin 121 503 kappaletta henkilöautoja, mutta niiden vienti putosi 35 422 kappaleeseen vuonna 2009. Vuonna 2012 henkilöautoja vietiin vain 9 157 kappaletta, mutta vuonna 2013 vienti nousi 16 311 kappaleeseen. Viime vuonna henkilöautojen vienti kohosi 54 162 kappaleeseen.

Uudenkaupungin autotehdas ja Daimler AG sopivat heinäkuussa 2012 Mercedes-Benz A-sarjan autojen valmistamisesta. Sarjatuotanto aloitettiin elokuussa 2013. Lisää työntekijöitä palkattiin keväällä, kesällä ja syksyllä 2014. Tuotantoa nostettiin kahteen työvuoroon toukokuussa. Marraskuussa aloitettiin vielä 100 autonrakentajan rekrytointikampanja, jotta tuotantomääriä pystytään nostamaan tavoitetasolle. Mercedes-Benz A-sarjan autojen tuotantomäärät kasvoivat 7 600 autosta vuonna 2013 yli 45 000 autoon vuonna 2014. Tämän vuoden tavoitteena on rikkoo vuoden 1992 ennätys jolloin Uudessakaupungissa valmistettiin noin 47 000 autoa.

Kulkuneuvojen osuus koko tavaraviennin arvosta nousi viime vuonna 5.9 prosenttiin edellisvuoden 3.8 prosentista, lisääntyneen autojen viennin ansiosta. Moottoriajoneuvojen osuus kulkuneuvoteollisuuden viennin arvosta oli viime vuonna 61 prosenttia ja muiden kulkuneuvojen osuus 39 prosenttia. Mercedes Benz -toimitusten ansiosta moottoriajoneuvojen viennistä 48 prosenttia oli henkilöautojen vientiä. Näistä 87 prosenttia meni Saksaan.

Tavarankuljetukseen tarkoitettujen moottoriajoneuvojen osuus oli 15 prosenttia ja erikois-moottoriajoneuvojen osuus oli 14 prosenttia. Perävaunujen ja puoliperävaunujen osuus oli 6 prosenttia.

Kulkuneuvojen vienti kasvaa tänä vuonna 5 prosenttia. Moottoriajoneuvojen vientimäärän odotetaan kasvavan runsaat 20 prosenttia, mutta laivateollisuuden vienti vähenee puolestaan runsaat 20 prosenttia viimevuotisesta. Moottoriajoneuvojen tuotos lisääntyy 14 prosenttia, mutta muiden kulkuneuvojen valmistus supistuu vajaat 15 prosenttia. Koko kulkuneuvoteollisuuden tuotanto supistuu siten 2 prosenttia.

Ensi vuonna laivateollisuuden vienti lisääntyy noin 30 prosenttia ja moottoriajoneuvojen noin 10 prosenttia tämänvuotisesta. Koko kulkuneuvoteollisuuden vienti kohoaa siten noin 15 prosenttia. Tuotanto nousee 10 prosenttia, kun moottoriajoneuvojen valmistus lisääntyy 5 prosenttia ja muiden kulkuneuvojen noin 15 prosenttia.

Paperiteollisuus

SELLUN KYSYNTÄ MAAILMALLA ON KASVUSSA

Maaailmanlaajuisesti paperiteollisuuden tuotanto on enenevässä määrin siirtymässä Aasiaan ja Etelä-Amerikkaan lähemmäs markkinoita. Aasian osuus koko maailman paperin ja kartongin kulutuksesta on yli 40 prosenttia. Kiinasta myös viedään paperia länsimarkkinoille, mikä kiristää kilpailua.

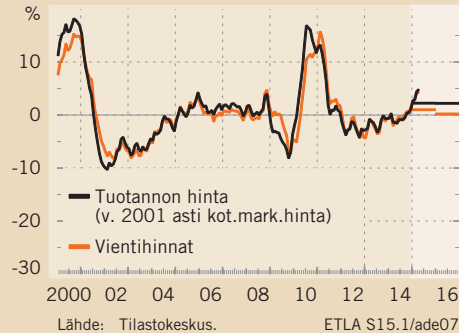
Kiina nousi vuonna 2009 paperin ja kartongin suurimmaksi tuottaja- ja kuluttajamaaksi. Pakkauskartongin ja pakkauspaperin osuus Kiinan paperin ja kartongin kulutuksesta ja tuotannosta on noin 70 prosenttia. Kiinasta tuli paperin ja kartongin nettoviejä vuonna 2007.

Sähköisen median merkitys kasvaa edelleen painetun median kustannuksella, mikä pysyvästi vähentää painopaperin tarvetta. Tämä rakenteellinen muutos jatkuu vielä useita vuosia. Paino- ja kirjoituspaperin kysynnän lasku jatkuu siis Euroopassa, vaikka talous elpyykin. Suomen paperiteollisuuden viennistä noin 70 prosenttia menee Euroopan markkinoille. Toimialan näkymät riippuvat siten pitkälti Euroopan tilanteesta. Euroopassa sanomalehti- ja aikakauslehtipaperien hinnat ovat laskussa. Varsinkin sanomalehtipaperin tuotannossa on paljon ylikapasiteettia, ja kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kysyntä laski tuntuvasti.

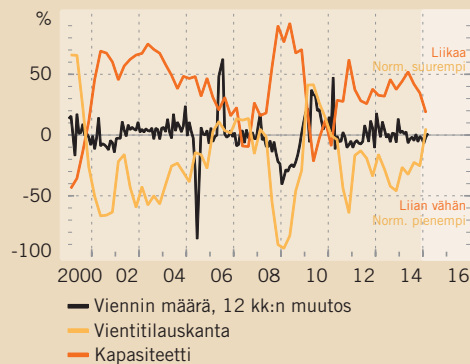
Sähköinen viestintä on valtaamassa alaa myös kehittyvillä markkinoilla. Varsinkin Japanissa ja Etelä-Koreassa sen suosio on suuri. Kiinassa on merkkejä siitä, että paino- ja kirjoituspaperin kysyntä kasvaa aiempaa hitaammin. Mainonta on löytänyt uuden kanavan ja osittain siirtynyt sähköiseen mediaan.

Aasiassa hienopapereiden kysynnän kasvu on hidastumassa, mutta Kiinassa kasvu on edelleen vahvaa. Tarralaminaattien kysyntä kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä maailmanlaajuisesti.

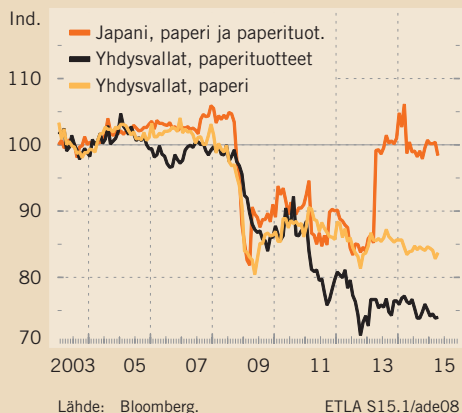
Hintojen muutos

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

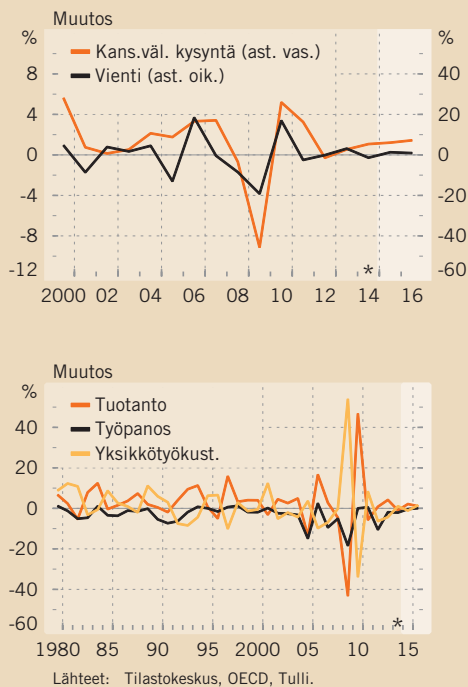

Kartongin ja pakkausmateriaalien kysyntä on edelleen nousussa lisääntyneen verkkokaupan ansiosta. Pakkauskartongin kysyntä on vahvaa varsinkin Aasiassa, missä teollisuus- ja kulutus-tavaroiden valmistus on lisääntynyt. Myös Itä-Euroopassa ja Etelä-Amerikassa kartongin kysyntä on kasvussa.

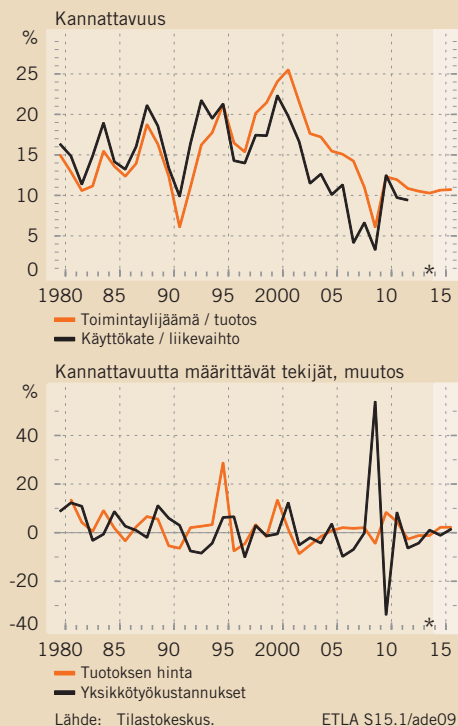
Myös pehmopaperin kysyntä on kasvussa, varsinkin Itä-Euroopassa. Aasiassa sitä kulutetaan jo enemmän kuin Pohjois-Amerikassa.

Sellun kysyntä oli vahvassa kasvussa kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Eniten kysyntä lisääntyi Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa, mutta myös toimitukset Länsi-Eurooppaan ja Pohjois-Amerikkaan olivat kasvussa. Sellun markkinatilanne pysyy hyvänä, koska pehmo-

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Kannattavuus

paperien käyttö kasvaa. Lisäksi kierrätyspaperin saatavuus on heikentynyt painopapereiden vähentyneen kulutuksen myötä, mikä on lisännyt sellun kysyntää.

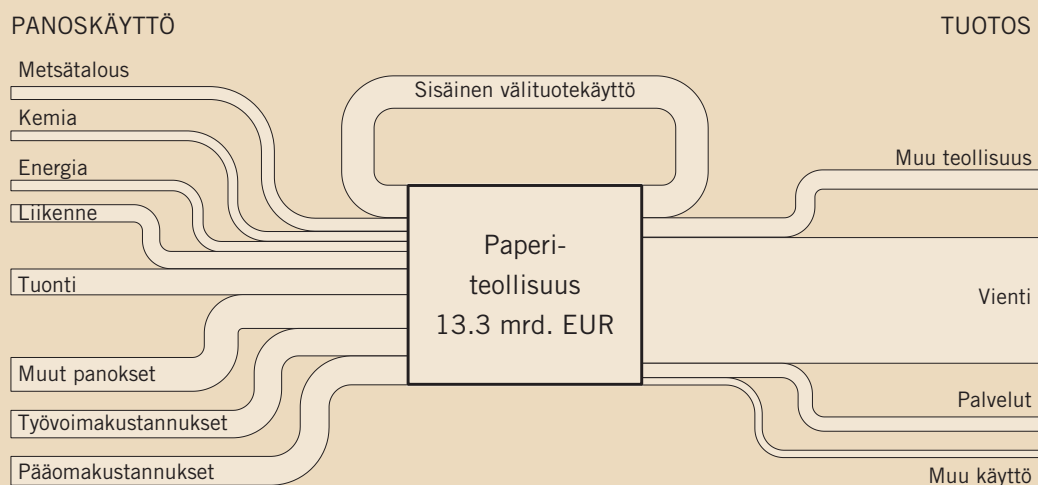
Pitkällä aikavälillä vuoteen 2030 asti koko maailman paperin ja kartongin kysyntä kasvaa noin 1.1 prosentin vuosivauhtia Pöyry Management Consulting yhtiön tekemän raportin mukaan.

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2011	2012	2013	2014*	2015 [€]	2016 [€]	2010→14	2015→19 [€]
Vienti	-2.5	-0.1	3.1	-1.4	1	1	3.0	1
Vientihinta	6.6	-2.3	-2.0	-0.3	1	0	1.4	0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-5.7	0.8	4.2	-1.0	2.1	1.1	7.6	1.5
- työpanos	0.6	-10.5	-1.9	-2.1	-0.4	0.1	-2.8	-0.3
- työn tuottavuus	-6.2	12.7	6.2	1.2	2.5	1.0	12.1	1.8
siitä:								
- pääomavaltaituminen	-2.7	3.8	-0.7	-1.2	-2.0	-2.0	-0.5	-1.6
- kokonaistuottavuus	-3.7	8.5	7.0	2.4	4.6	3.1	12.8	3.5

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Paperiteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2013

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

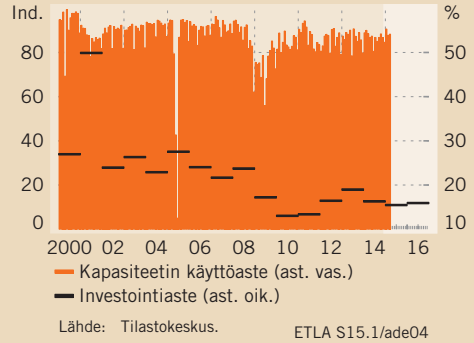
ETLA S15.1/a13d

Pohjois-Amerikassa kysyntä kuitenkin laskee, ja Länsi-Euroopassa on edelleen tarvetta vähentää kapasiteettia. Aasian kehittyvillä markkinoilla kapasiteetin lisäämistä täytyy jatkossa harkita entistä tarkemmin.

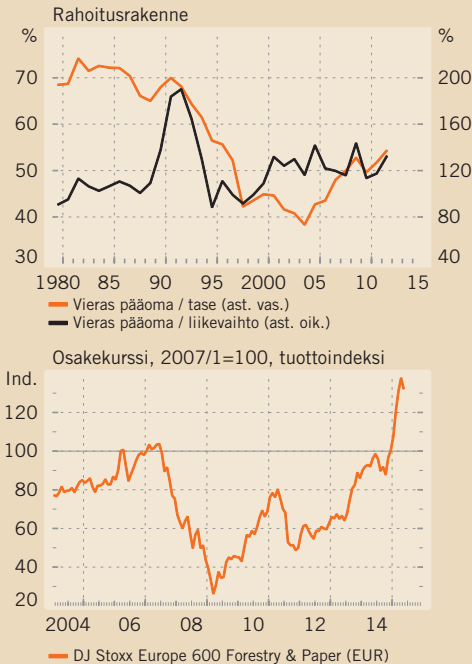
Graafisten paperien valmistajat ovat suurien haasteiden edessä, koska lisääntyvä digitalisaatio vähentää sanomalehtipapereiden ja muiden painopapereiden kysyntää. Pehmopapereiden ja kartongin kysyntä sen sijaan kasvaa edelleen, kun pakkauskartongin kysyntä kehittyvillä markkinoilla nousee ja internet-kauppa lisääntyy kovaa vauhtia. Pöyryn tutkimuksessa arvioidaan, että pakkausmateriaalin ja pehmopapereiden kysyntä kasvaa vuosittain noin 2.9 prosenttia.

Paperin kysyntä jatkaa kasvuaan kehittyvillä markkinoilla kuten Kiinassa ja Intiassa. Tämä on

Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Rahoitusrakenne ja osakekurssi

Lähteet: Tilastokeskus, Bloomberg. ETLA S15.1/ade10

Toimiala valmistaa sellua, paperia ja kartonkia.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	7.8
bruttokansantuotteesta	1.6
tavaraviennistä	15.8

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2013.

Suurimmat yritykset vuonna 2013

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ²⁾
UPM-Kymmene Oyj	9 869.0	17 783
Stora Enso Oyj	8 605.0	21 351
Metsä Group	4 333.0	6 826
Sappi Finland Operations Oy	455.0	596
Walki Group Oy	291.8	948

¹⁾ Konserni pl. puutuoteteollisuus ja muut toiminnot.

²⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-maaliskuu 2015, %

Saksa	17.2	Eurooppa	69.2
Iso-Britannia	9.2	- EU28	61.0
Yhdysvallat	8.2	- Euroalue	42.0
Belgia	6.5	Pohjois-Amerikka	8.4
Kiina	6.2	Etelä-Amerikka	2.7
Italia	5.0	Lähi- ja Keski-itä	2.2
Puola	4.6	Kauko-itä	12.6
Espanja	4.4	Afrikka	2.6
Venäjä	3.9		
Ranska	3.1		

seurausta väestön kasvusta, urbanisaatiosta ja uuden keskiluokan kehittymisestä. Japanissa, Pohjois-Amerikassa ja Länsi-Euroopassa kysyntä nousee noin 0.8 prosentin vuosivauhtia vuoteen 2030 asti.

SUOMESSA PAINO- JA KIRJOITUSPAPERIN TUOTANNON VÄHENEMINEN JATKUI VIIME VUONNA

Maaailman suurimmat paperin ja kartongin tuotajamaat ovat Kiina, USA, Japani, Saksa, Ruotsi, Etelä-Korea, Kanada, Suomi, Brasilia ja Indonesia. Kiinan osuus koko maailman paperin ja kartongin tuotannosta oli 26 prosenttia vuonna 2012. Yhdysvaltojen osuus oli 19 prosenttia. Suurimmat massan tuottajamaat ovat Yhdysvallat, Kiina, Kanada, Brasilia, Ruotsi, Suomi, Japani, Venäjä, Indonesia ja Chile. Yhdysvaltojen osuus maailman kokonaistuotannosta oli 30 prosenttia vuonna 2012 ja Kiinan 11 prosenttia. Maailman suurimmat metsäteollisuusyritykset ovat International Paper, Kimberly-Clark, Procter & Gamble, Oji Paper, Stora Enso, SCA ja UPM-Kymmene.

Euroopan suurimmat metsäteollisuusyritykset ovat Stora Enso, SCA, UPM-Kymmene, Smurfit Kappa Group, Mondi ja Metsä Group. Saksan osuus Euroopan paperin ja kartongin tuotannosta vuonna 2013 oli 25 prosenttia, Suomen 12 prosenttia, Ruotsin 12 prosenttia, Italian 9 prosenttia ja Ranskan 9 prosenttia.

Paino- ja kirjoituspaperien osuus Euroopan tuotannosta vuonna 2013 oli 42 prosenttia, pakkausmateriaalien osuus oli 46 prosenttia, pehmo-paperien osuus 8 prosenttia ja muiden paperien osuus 4 prosenttia.

Koko maailman paperin ja kartongin tuotanto ja kulutus väheni prosentin vuonna 2013. Paino- ja kirjoituspaperin tuotanto väheni 2 prosenttia, pakkauspaperin ja -kartongin tuotanto jäi edellisvuoden lukemiin ja pehmo-paperin tuotanto kasvoi 2 prosenttia.

Euroopassa paperin ja kartongin tuotanto väheni 1.2 prosenttia ja kulutus 1.5 prosenttia vuonna

2013. Paino- ja kirjoituspaperin tuotantomäärä väheni 5 prosenttia ja kulutus niinkään 5 prosenttia edellisvuodesta. Pakkausmateriaalien tuotanto kasvoi 2 prosenttia ja niiden kulutus prosentin. Pehmo-paperin tuotanto ja kulutus jäi edellisvuoden lukemiin.

Pohjois-Amerikassa ja Latinalaisessa Amerikassa paperin ja kartongin kulutus pysyi vuonna 2013 edellisvuoden lukemissa. Afrikassa se väheni 3 prosenttia, Oseaniassa 4 prosenttia ja Aasiassa prosentin.

Suomessa kartongin tuotanto kasvoi vuonna 2014 prosentin, kun taas paino- ja kirjoituspaperin tuotanto väheni 3 prosenttia. Paino- ja kirjoituspaperin osuus tuotannosta oli siitä huolimatta viime vuonna vielä 59 prosenttia, eli huomattavasti suurempi kuin Euroopassa keskimäärin. Kartongin osuus oli 28 prosenttia ja muun paperin 13 prosenttia.

Suomessa on 22 paperitehdasta, 12 kartonkitehdasta, 14 sellutehdasta ja 2 valkaistua kemitermohierrettä eli BCTMP-massaa tuottavaa tehdasta (bleached chemi-thermomechanical pulp). Vuonna 2014 paperin ja kartongin kulutus Suomessa henkeä kohden väheni 9 prosenttia vuodentakaisesta.

USEAT INVESTOINTIHANKKEET VALMISTUVAT SUOMESSA TÄNÄ VUONNA

Suomalaiset metsäyhtiöt ovat jo useita vuosia sulkeneet tehtaita ja tuotantolinjoja sekä kotimaassa että ulkomailla vähentääkseen rakenteellista ylikapasiteettia ja parantaakseen liiketoiminnan kannattavuutta. Varsinkin päällystetyn aikakauslehtipaperin ja sanomalehtipaperin tuotantokapasiteettia on vähennetty, mutta myös sellun tuotantolinjoja on suljettu.

Euroopassa tuotantokapasiteetti ylittää edelleen kysynnän, siitä huolimatta että kapasiteettia on suljettu. Rakennemuutoksen takia investoidaan myös uusiin tuotantolinjoihin, vaikka tuotantokapasiteettia samanaikaisesti vähennetään.

UPM kasvattaa sellun tuotantokapasiteettia investoimalla 160 miljoonaa euroa Kymin sellutehtaaseen. Uusi tuotantokapasiteetti otetaan käyttöön syksyllä 2015.

Oulussa Stora Enso investoi 14 miljoonaa euroa sellutehtaan uudistamiseen. Investointi valmistuu vuoden 2015 loppuun mennessä. Sunilan sellutehtaalla Stora Enso on investoinut 32 miljoonaa euroa biojalostamon rakentamiseen. Kaupallinen tuotanto alkaa vuoden 2015 jälkipuoliskolla.

Varkauden tehtaalla Stora Enso investoi 110 miljoonaa euroa hienopaperikoneen muuntamiseen. Aikomuksena on tuottaa ensikuituun pohjautuvaa aaltopahvin raaka-ainetta. Uusi kone otetaan käyttöön vuoden 2015 viimeisellä neljänneksellä. Yhtiö on myös ilmoittanut investoivansa 27 miljoonaa euroa kuluttajapakkauskartonkikoneeseen Imatralla. Työ valmistuu syyskuussa 2015.

Kotkamills Oy aikoo muuttaa paperikoneen kartonkikoneeksi kesällä 2016. Investointi maksaa noin 100 miljoonaa euroa.

Metsä Group on tehnyt päätöksen biotuotetehtaan rakentamisesta Äänekoskelle. Tehdasinvestointi on suuruudeltaan noin 1.2 miljardia euroa, ja sen käyttöönottovuosi on 2017. Hanke on metsäteollisuuden kaikkien aikojen suurin investointi Suomessa.

Husumin tehtaalla Ruotsissa Metsä Board investoi 170 miljoonaa euroa uuteen taivekartonkikoneeseen, joka otetaan käyttöön vuoden 2016 alussa. Paperituotanto Husumin tehtaalla lopetetaan suurimmaksi osaksi kuluvan vuoden lopussa. Vuoden 2017 loppuun mennessä tuotanto loppuu kokonaan.

UPM Raflatac lisää filmitarralaminaatin tuotantokapasiteettia Puolassa investoimalla 13 miljoonaa euroa uuteen päällystyslinjaan, joka otetaan käyttöön vuoden 2015 toisella neljänneksellä. Samanaikaisesti arkkipäällystys lopetetaan Espanjan Polinyan tehtaalla ja keskitetään Puolaan.

Kiinaan rakennetaan vuosina 2015–2016 lisää uutta paperi- ja kartonkikapasiteettia. Esimerkiksi Stora Enso investoi 760 miljoonaa euroa kuluttajapakkauskartonkitehtaan rakentamiseen Guangxissa Kiinassa. Tuotanto käynnistyy vuoden 2016 puolivälissä. Myöhemmin rakennetaan sellutehdas. UPM Raflatac investoi 14 miljoonaa euroa tarralaminaatin tuotantokapasiteettiin Kiinan ja Malesian tehtailla. Hankkeet valmistuvat vuoden 2015 toisella neljänneksellä. UPM:n Kiinan Changshun tehtaalla uusi tuotantoyksikkö, joka valmistaa päällystämättömiä hienopapereita ja tarran taustapapereita, otetaan käyttöön vuoden 2015 loppuun mennessä. Kokonaisinvestointi on vajaat 280 miljoonaa euroa.

PÄÄSTÖKAUPAN MARKKINAVARAUSVARANTO AIHEUTTAA LISÄÄ KUSTANNUKSIA METSÄTEOLLISUDELLE

EU:n lokakuussa 2012 voimaan tulleen rikkidirektiivin mukaan laivojen polttoaineiden rikkipitoisuuden enimmäisraja laski prosentista 0.1 prosenttiin vuoden 2015 alusta Itämeren, Pohjanmeren ja Englannin kanaalin alueella. Näillä alueilla rikkipäästörajat ovat siten tiukemmat kuin muualla Euroopassa. Tämä aiheuttaa suomalaiselle metsäteollisuudelle vähintään 200 miljoonan euron vuosittaiset lisäkustannukset, koska valtaosa toimituksista menee meriteitse. Laivapolttoaineena on käytetty raskasta polttoöljyä, mutta nyt joudutaan käyttämään kalliimpaa dieselpolttoainetta. Rikkidirektiivin myötä tarvitaan suuria investointeja laivakalustoon ja satamien LNG-infrastruktuuriin. Niiden toteuttaminen vie kuitenkin vuosia. Rikkidirektiivin seurauksena rahtikustannukset nousevat. Tämän vastapainoksi hallitus on päättänyt puolittaa väylämaksuja väliaikaisesti ja tavaraliikenteen rataverosta luovutaan vuosina 2015–2017.

Kolmas päästökauppaus alkoi vuoden 2013 alussa. Päästöoikeuksia jaetaan huutokaupalla. EU:ssa metsäteollisuus luetaan hiilivuototomialaksi, ja se saa siksi ilmaisia päästöoikeuksia. Vuonna 2019 EU:ssa otetaan käyttöön markkinavarausvaranto, joka nostaa päästöoikeuden hintaa. Mekanismin myötä myös energiakustan-

nukset nousevat. Sähkön markkinahinta nousee, koska sähköntuotantoon käytetään myös fossiilisia polttoaineita.

Päästökaupasta johtuva kustannusten nousu on suuri uhka alan toimintaedellytyksille, koska kilpailukyky heikkenee. Lisäkustannuksia ei voida siirtää paperin hintoihin, jotka määräytyvät maailmanmarkkinoilla. Maailmanlaajuisesti sitova ilmastopäätös valmistuu vuonna 2015, mutta astuu voimaan vasta vuonna 2020. Vain kolmannes maailman paperiteollisuuden tuotannosta kuuluu tällä hetkellä päästövähennysvelvoitteiden piiriin. EU:n keskeiset kilpailijamaat jäävät siten sitovien ilmastovelvoitteiden ulkopuolelle, mikä vääristää kilpailua.

Metsäteollisuus vaatii nyt, että vuoden 2016 alusta Suomessa otetaan käyttöön päästökauppakompensaatio, joka lieventää kustannusnousua. Useassa Euroopan maassa, kuten Saksassa, Ison-Britanniassa, Hollannissa, Belgiassa, Norjassa, Espanjassa ja Kreikassa, päästökauppakompensaatio on jo käytössä. Sen tavoitteena on minimoida ns. hiilivuoto, jossa tuotanto siirtyy EU:n ulkopuolelle ja aiheuttaa maailmanlaajuisesti suuremmat hiilidioksidipäästöt. Myös EU:n sisällä kilpailukykyeroja on syntynyt sen seurauksena, että eri maat kohtelevat päästökauppatannuksia eri tavalla.

VIENNIN ODOTETAAN KÄÄNTYVÄN KASVUUN TÄNÄ VUONNA

Paperiteollisuus on viennin arvo-osuuksilla mitattuna toiseksi suurin toimiala. Koko paperiteollisuuden viennin arvo laski kuluvaan vuoden tammi-helmikuussa 2 prosenttia vuodentakaisesta. Vientihinnat puolestaan nousivat tammi-huhtikuussa keskimäärin 3.6 prosenttia vuodentakaisesta. Hintojen nousu parantaa alan kannattavuutta.

Tärkeimmällä markkina-alueella Euroopassa on edelleen paljon ylikapasiteettia. Paperiteollisuuden uusien tilausten arvo jäi viime vuonna 4.3 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Kuluvaan vuoden tammi-maaliskuussa niiden arvo kuitenkin nousi 4.5 prosenttia vuodentakaisesta, kun

uusia tilauksia tuli maaliskuussa arvoltaan 11.3 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.

Vientimaiden paperin, kartongin ja sellun kysyntä vaikuttaa tietysti ensisijaisesti tilauskannan kehitykseen. Koska suomalaiset paperin valmistajat ovat suuria kansainvälisiä konserneja, ne voivat myös itse päättää, minkä maan tehtaassa ne valmistavat tilattuja eriä.

Toimialan vientimäärä väheni viime vuonna 1.4 prosenttia. Paperiteollisuuden viennin odotetaan tänä vuonna kääntyvän runsaan prosentin kasvuuksi. Myös ensi vuonna alan viennin arvioidaan kasvavan noin prosentin.

Pitkällä tähtäimellä alan vienti ei enää nouse takavuosisien lukemiin. Paperituotannon kapasiteetti Suomessa on vähentynyt, kun paperitehtaita on lakkautettu. Painopaperin tarve laskee, koska mainonta lehdissä vähenee edelleen ja siirtyy sähköiseen mediaan.

Teollisuustuotannon volyyymi-indeksin mukaan toimialan tuotannon määrä jäi Suomessa tammi-maaliskuussa 2.8 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi.

Metsäteollisuus ry:n omien tilastojen mukaan paperin ja kartongin tuotanto sen sijaan nousi ensimmäisellä vuosineljänneksellä 1.4 prosenttia vuodentakaisesta. Paino- ja kirjoituspaperin tuotanto lisääntyi 0.6 prosenttia ja pakkauskartongin tuotanto kohosi 5.5 prosenttia. Sellun tuotanto jäi edellisvuoden lukemiin. ETLA arvioi maaliskuussa, että toimialan tuotos lisääntyy tänä vuonna 2 prosenttia. Ensi vuonna tuotanto kasvaa prosentin. Teollisuustuotannon volyyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Puutuoteteollisuus

LÄNSI-EUROOPASSA ASUNTORAKENTAMISEN EPÄVARMUUS HEIKENTÄÄ SAHATAVARAN VIENTINÄKYMÄ

Sahatavaran tarjonta on kuluvaan vuoden alku-puoliskolla lisääntynyt kysyntää nopeammin lähes kaikilla markkina-alueilla. Hinnat painuvat siten alaspäin. Suomen sahatavaran vienti Eurooppaan ja Japaniin on vähentynyt, mutta vasta-painoksi vienti Kiinaan on noussut.

Rakentamisella on suuri vaikutus puutavara-tuotteiden kysyntään. Euroopassa rakentami-nen supistui 2,7 prosenttia vuonna 2013. Tähän vaikuttivat julkisen talouden säästämis-paineet ja taloudellisen kehityksen epävarmuus. Euro-construct-organisaation alustavien arvioiden mu-kaan rakentaminen Euroopassa kääntyi seitse-män vuoden supistumisen jälkeen noin prosentin kasvuun vuonna 2014. Euroconstruct-verkoston kuuluu edustajia 19 maasta.

Alkuvuonna 2015 rakennuslupien määrät olivat laskussa Saksassa, Ranskassa ja Espanjassa. Euroopassa rakentamisen odotetaan kuitenkin piristyvän vuoden jälkipuoliskolla. Venäjän saha-tavaran vienti Eurooppaan väheni ensimmäisellä neljänneksellä 38 prosenttia vuodentakaisesta.

Puutavaran tuotantokapasiteetti Euroopassa on suuri suhteessa kulutukseen. Keskimäärin alu-een oma kulutus kattaa 80 prosenttia tuotannos-ta. Saksa on Euroopan suurin sahatavaran tuot-tajamaa.

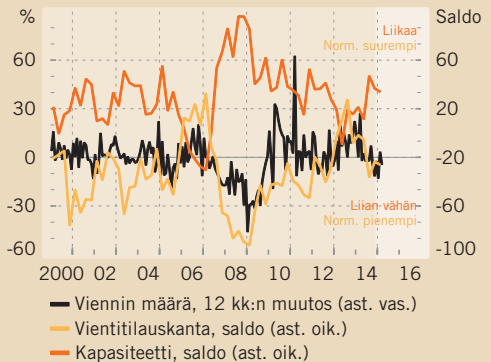
Rakentaminen kasvaa vuosina 2015–2017 kes-kimäärin noin 2 prosenttia Euroconstructin arvi-on mukaan. Talonrakentaminen kasvaa muuta rakentamista nopeammin ja korjausrakentami-sen merkitys on edelleen suuri. Varsinkin Itä-Eu-roopassa rakentaminen kasvaa voimakkaasti ja myös Isossa-Britanniassa rakentaminen kasvaa keskimääräistä nopeammin.

Hintojen muutos

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Vienti ja tuotanto, määrä 2010=100, kausitas.

PUUTAVARATEOLLISUUDEN VIENTI KIINAAN ON KASVANUT VOIMAKKAASTI

Eurooppa on perinteisesti ollut Suomen sahataran viennin tärkein markkina-alue. Sen osuus on 60 prosenttia. Kuluvin vuoden tammi-maalis-

kuussa Ison-Britannian osuus puutavarateollisuutemme viennistä oli 12 prosenttia, Saksan osuus oli 10 prosenttia, Ranskan 6 prosenttia, Ruotsin 5 prosenttia ja Alankomaiden 4.5 prosenttia.

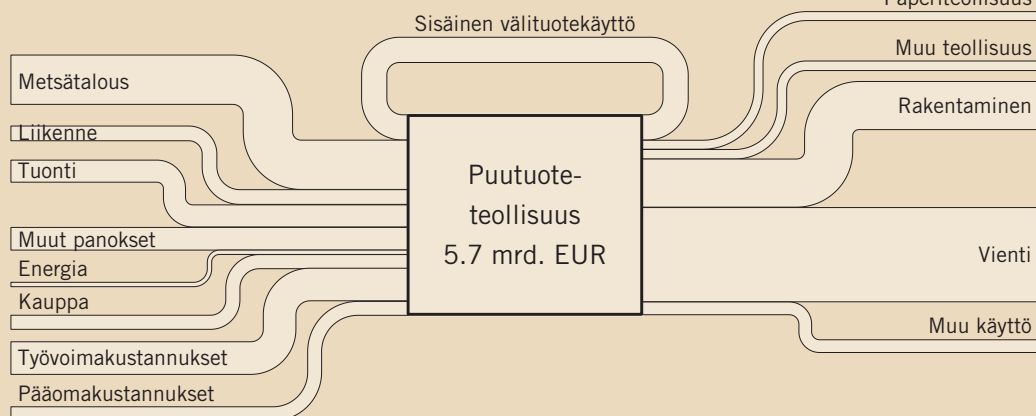
Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2011	2012	2013	2014*	2015 ^E	2016 ^E	2010→14	2015→19 ^E
Vienti	1.6	0.8	9.1	1.7	3	2	5.6	3
Vientihinta	1.7	0.3	1.1	3.5	1	1	2.6	1
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-1.1	-2.9	0.8	0.4	0.6	1.9	4.4	1.8
- työpanos	1.9	-7.1	-3.3	-3.4	-0.2	-1.2	-1.9	-0.4
- työn tuottavuus	-3.0	4.6	4.3	4.0	0.7	3.1	6.8	1.8
siitä:								
- pääomavaltuistuminen	-0.6	1.0	0.1	-0.2	-1.1	-0.8	-0.1	-0.7
- kokonaistuottavuus	-2.4	3.6	4.2	4.2	1.8	3.9	7.0	2.6

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Puutuoteteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2013

PANOSKÄYTTÖ

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

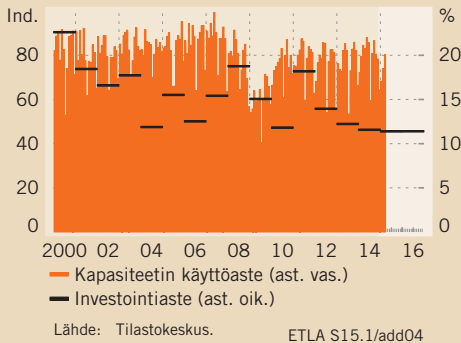
ETLA S15.1/a13c

Japani on pitkään ollut Suomen puutavarateollisuuden tärkein vientimaa, mutta tammi-maalis-

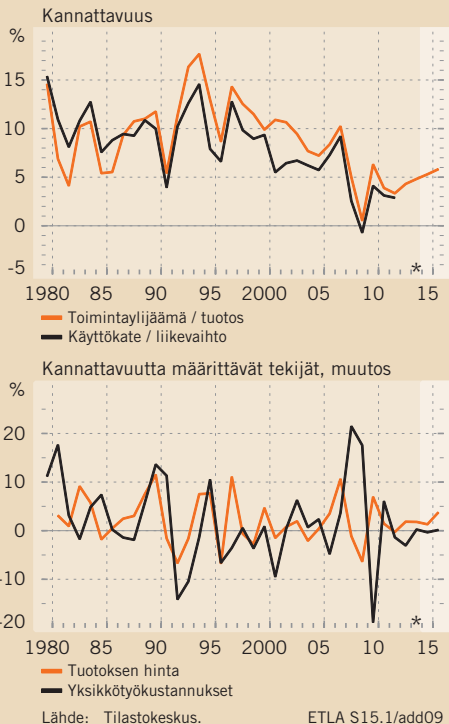
kuussa se putosi toiselle sijalle. Sen osuus alan viennistä oli 10,9 prosenttia, kun toimitukset vähenivät arvoltaan 22 prosenttia vuodentakaisesta. Ruotsin vienti Japaniin on vähentynyt jonkin verran enemmän kuin Suomen vienti. Japanissa nostettiin kulutusveroa huhtikuussa 2014 ja tämän seurauksena asuntorakentaminen kasvaa hyvin hitaasti tänä vuonna. Kulutusveron negatiiviset vaikutukset talouteen ovat niin suuret, että seuraavaa veron nostoa on lykätty vuoteen 2017. Japanin sahatavaramarkkinoilla on nyt paineita hintojen laskuun.

Pohjois-Amerikka on Japanin suurin sahatavaran toimittaja. Ruotsi, Suomi ja Itävalta ovat ainoat Euroopan maat, jotka vievät merkittäviä määriä sahatavaraa Japaniin. Suomesta viedään sekä kuusi- että mäntysahatavaraa.

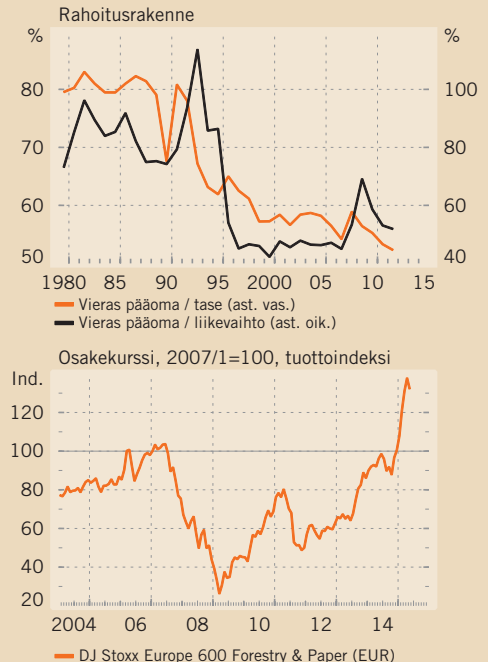
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Kannattavuus

Rahoitusrakenne ja osakekurssi

Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

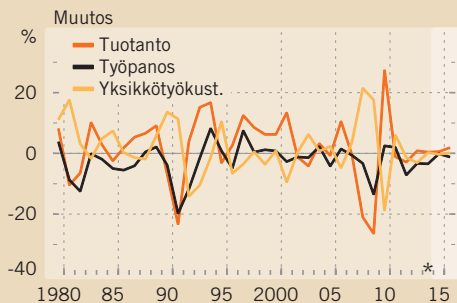
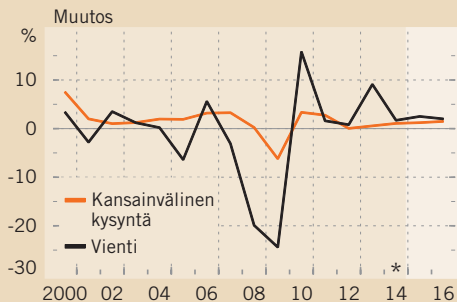
Lähde: Bloomberg.

ETLA S15.1/add08

Aasian ohella Pohjois-Afrikka on viime vuosina noussut suomalaisen sahatavaran tärkeäksi vientialueeksi. Egypti oli kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa puutuoteteollisuutemme kuudenneksi tärkein vientimaa ja Algeria oli yhdeksänneksi tärkein kohdema. Vienti sekä Egyptiin että Algeriaan oli kuitenkin arvoltaan laskussa.

Myös Ruotsi ja Venäjä toimittavat paljon sahatavaraa Egyptiin. Sahatavaravarastot ovat kasvaneet Egyptissä, ja rahansiirtorajoitukset ovat alkuvuonna vaikeuttaneet vientiä. Ruotsi on siitä huolimatta pystynyt lisäämään vientiään.

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli.

ETLA S15.1/add01

Toimiala valmistaa sahatavaraa, vanereita ja puutuotteiden jatkojalosteita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	3.2
bruttokansantuotteesta	0.6
tavaraviennistä	4.2

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2013.

Suurimmat yritykset vuonna 2013

Liikevaihto, milj. e Henkilöstö¹⁾

Stora Enso Building and Living	1 867.0	4 282
Metsä Wood	897.0	2 490
UPM - Vaneri	429.0	2 455
Versowood Oy	277.6	690
Koskisen	220.0	922

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-maaliskuu 2015, %

Iso-Britannia	12.3	Eurooppa	59.9
Japani	10.9	- EU28	54.2
Saksa	10.1	- Euroalue	31.9
Kiina	6.3	- EFTA	3.5
Ranska	6.1	Pohjois-Amerikka	0.8
Egypti	6.1	Lähi- ja Keski-itä	6.5
Ruotsi	4.7	Kauko-itä	19.7
Alankomaat	4.5	Afrikka	12.7
Algeria	3.7		
Israel	2.8		

Puutuotteita tarvitaan jatkossakin infrastruktuurin kehittämiseen. Lisäksi rakennuskantaa korjataan ja lisätään. Poliittiset levottomuudet voivat kuitenkin heikentää rakennustuotteiden kysynnän kasvua, mutta pitkällä aikavälillä nopea väestön kasvu Afrikassa lisää selvästi rakentamisen ja rakennusmateriaalien kysyntää alueella.

Kiina nousi tammi-maaliskuussa Suomen puutavaraviennin neljänneksi tärkeimmäksi vientimaaksi, kun vienti sinne kohosi arvoltaan 67 prosenttia viimevuotisesta. Kiinan sahatavaran markkinoilla Venäjä, Kanada, Yhdysvallat ja Ruotsi ovat Suomen suurimpia kilpailijoita. Kiinan hidastunut talouskasvu vaikuttaa myös rakentamiseen ja sahatavaran tuonti kasvaa sen takia aiempaa hitaammin. Vähentyneen kysynnän myötä kilpailu on kiristynyt. Dollarin vahvistuminen suhteessa euroon on heikentänyt Yhdysvaltalaisen sahatavaran vientimahdollisuuksia. Ruplan heikentymisestä huolimatta Venäjän sahatavaran vienti Kiinaan ei ole sujunut odotusten mukaisesti, vaan vientimäärät ovat kuluvin vuoden ensimmäisellä neljänneksellä supistuneet voimakkaasti viimevuotisesta. Ruotsin sahatavaran vienti Kiinaan on kasvanut, mutta selvästi Suomen vientiä vähemmän.

Sahatavaraa tarvitaan myös rakennustuotteiden valmistuksessa ja huonekaluteollisuudessa. Kiina on yksi maailman suurimmista puuhuonekalujen viejistä.

SAHATAVARAN JA PUUTUOTTEIDEN TUOTANTO VÄHENI VUODEN ALUSSA

Sahatavaran ja puutuotteiden viennin arvo laski tammi-maaliskuussa 3 prosenttia vuodentakaisesta. Alan vientimäärä väheni vajaat 5 prosenttia. ETLA arvioi maaliskuussa, että puutavarateollisuuden vienti kasvaa tänä vuonna 3 prosenttia ja ensi vuonna 2 prosenttia. Kotimaassa talonrakentaminen supistuu vielä tänä vuonna 2 prosenttia, mikä heikentää sahatavaran kotimaista kysyntää. Ensi vuonna talonrakentaminen kääntyy 2 prosentin kasvuun.

Teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan puutavarateollisuuden tuotanto supistui tammi-

maaliskuussa 3,3 prosenttia vuodentakaisesta. Puutavarateollisuuden tuotoksen arvioidaan tänä vuonna kasvavan vajaan prosentin ja ensi vuonna vajaan 2 prosenttia. Teollisuustuotannon volyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan. Alan tuotannosta noin 65 prosenttia menee vientiin.

TÄNÄ VUONNA INVESTOIDAAN SEKÄ KOTIMAAHAN ETTÄ VIROON

Stora Enso ilmoitti kuluvin vuoden helmikuussa investoivansa 43 miljoonaa euroa puisten rakennuselementtien tuotantoon Varkaudessa. Tuotanto alkaa vuoden 2016 toisella neljänneksellä.

Suuret yritykset Stora Enso, UPM-Kymmene ja Metsä Fibre ovat 1990-luvulla ja 2000-luvulla investoineet sahauskapasiteettiin ja vanerin tuotantoon Venäjällä. Viime vuosina investoinnit ovat olleet vain ylläpito- ja korvausinvestointeja.

UPM on Euroopan johtava vanerinvalmistaja. UPM Chudovon vaneritehdas Venäjällä perustettiin jo vuonna 1990 ja sitä laajennettiin vuonna 2008. Suurin osa tehtaan tuotannosta, noin 75 prosenttia, menee Euroopan markkinoille.

Virossa UPM laajensi Otepään koivuvaneritehdastaan viimeksi vuonna 2008. Se on Baltian toiseksi suurin vanerinvalmistaja. Tehtaan vanerista noin 90 prosenttia viedään Eurooppaan. Kuluvin vuoden huhtikuussa UPM ilmoitti laajentavansa Otepään vaneritehdasta. Noin 40 miljoonaa euroa maksavan investoinnin myötä tuotantokapasiteetti lähes kaksinkertaistuu. Uuden vanerin tuotantolinjan rakentaminen alkaa tänä kesänä ja valmistuu vuoden 2016 loppuun mennessä.

Stora Enso omistaa sahat Impilahdessa ja Nebolchissa Lounais-Venäjällä. Lisäksi sillä on sahoja ja Baltian maissa, Ruotsissa ja Keski-Euroopassa. Yhtiö ilmoitti viime vuonna investoivansa 28 miljoonaa euroa Puolassa sijaitsevan Murow'n sahan uudistamiseen. Venäjällä Metsä Fibre omistaa sahan Podporozhessa ja Koskisen Oy valmistaa koivusahatavaraa Sheksnassa.

**VALTAOSA ULKOMAISESTA RAAKAPUUSTA
TULEE VENÄJÄLTÄ**

Ulkomaisen puun osuus Suomen metsäteollisuuden puun hankinnasta (=markkinahakkuut + tuonti – vienti) väheni viime vuonna 13.9 prosenttiin. Venäläisen puun osuus metsäteollisuuden käyttämästä raakapuusta pysyi viime vuonna vajaassa 13 prosentissa, mutta 2000-luvulla se oli keskimäärin noin viidennes. Vuonna 2014 Venäjältä tuotiin 8.1 miljoonaa kuutiometriä puuta Suomeen, mikä oli 80 prosenttia kaikesta tuontipuusta. Muista maista tuotiin yhteensä 2.1 miljoonaa kuutiometriä puuta. Viron osuus tuontipuun määrästä oli 11 prosenttia ja Latvian 7 prosenttia.

Venäjällä yritettiin 2000-luvulla edistää teollisia investointeja metsäsektorilla käyttämällä vientituloja. Pyrkimyksenä oli tukea maan omaa metsäteollisuutta ja myös painostaa ulkomaisia yrityksiä siirtämään jatkojalostuskapasiteettiaan Venäjälle.

Venäjän ja EU:n välisissä WTO-neuvotteluissa marraskuussa 2010 päätettiin, että puutullit eivät täysin poistu Venäjän WTO-jäsenyyden toteutuksessa. WTO hyväksyi Venäjän jäsenekseen joulukuussa 2011, ja jäsenyys astui voimaan elokuussa 2012.

EU-markkinoille ja Suomeen mänty ja kuusi tuodaan kiintiön puitteissa. Kuusen vientitulli on nyt 13 %, männyn 15 %, koivun 7 % ja haavan 5 % tullausarvosta. Havupuiden tullimaksut laskivat siten noin 15 eurosta noin 7.5 euroon kuutiolta. Kiintiön koko on 9.5 miljoonaa kuutiometriä vuodessa.

EU:n kiintiö ei rajoita vientiä Venäjältä merkittävästi, koska se on lähes yhtä suuri kuin viennin huippuvuosina. WTO-jäsenyyden myötä raakapuun tuonti Venäjältä Suomeen on selvästi kasvanut. Käytännössä yritykset hakevat EU:lta tarvitsemansa kiintiön. Tulliviranomaiset antavat kiintiöluvan, jotta puuta voidaan tuoda Venäjältä alennetulla tullimaksulla. Kiintiöt eivät koske lehtipuun tuontia. Puutullien alentaminen edistää Venäjän ja Suomen välistä yhteistyötä ja siten myös Venäjän toivomia metsäteollisuusinvestointeja.

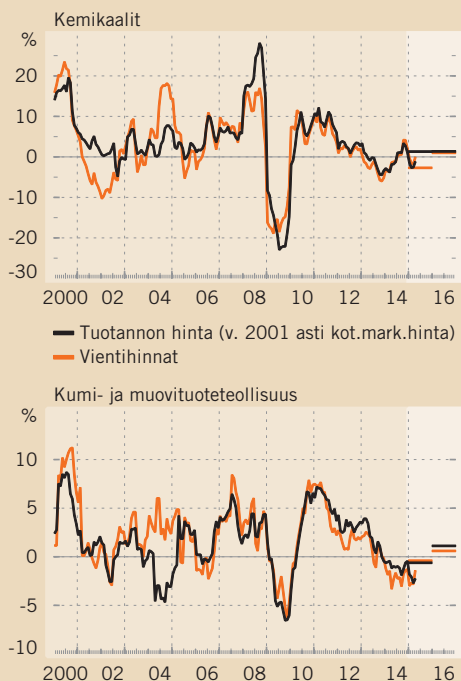
Kemianteollisuus

KEMIANTEOLLISUUS

Kemianteollisuus on nykyisin viennin arvo-osuuk-
silla mitattuna suurin toimiala. Öljytuotteiden
osuus koko tavaravientimme arvosta oli vuonna
2014 vajaat 11 prosenttia. Kemikaalien ja kemi-
allisten tuotteiden (ml. lääkeaineet) osuus oli 10
prosenttia ja kumi- ja muovituotteiden osuus oli
2.5 prosenttia.

Koko kemianteollisuuden tuotanto supistui ku-
luvan vuoden tammi-maaliskuussa kausitasoi-
tettuna 2.4 prosenttia vuodentakaisesta. Ala-
toimialojen tuotantotietoja ei enää julkaista.
Kemianteollisuuden uusien tilausten arvo nou-

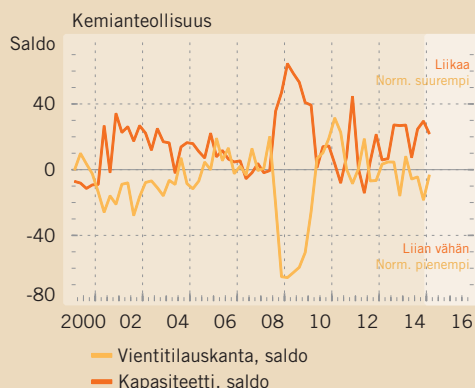
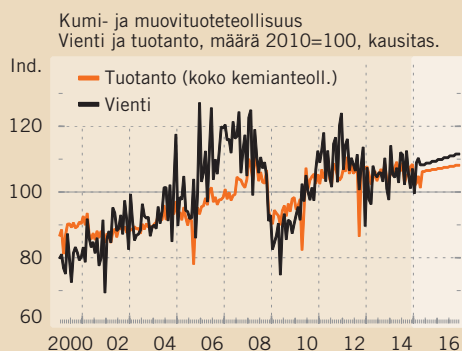
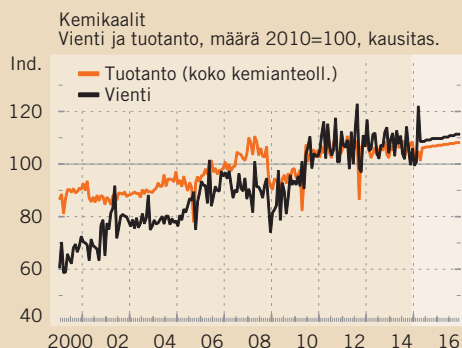
Hintojen muutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S15.1/adfgh07

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Lähteet: Elinkeinoelämän keskusliitto, Tilastokeskus, Tulli.

ETLA S15.1/adfgh02

si maaliskuussa 11 prosenttia vuodentakaisesta ja tammi-maaliskuussa niiden arvo kasvoi vajaat 3 prosenttia. Kemianteollisuuden viennin määrä jää tänä vuonna edellisvuoden lukemiin, mutta kasvaa ensi vuonna 5 prosenttia. Tuotanto lisää-

tyy runsaan prosentin tänä vuonna ja 2 prosenttia ensi vuonna.

Suomessa kemianteollisuus työllistää 34 000 henkilöä. Ulkomaisissa tytäryhtiöissä työskente-

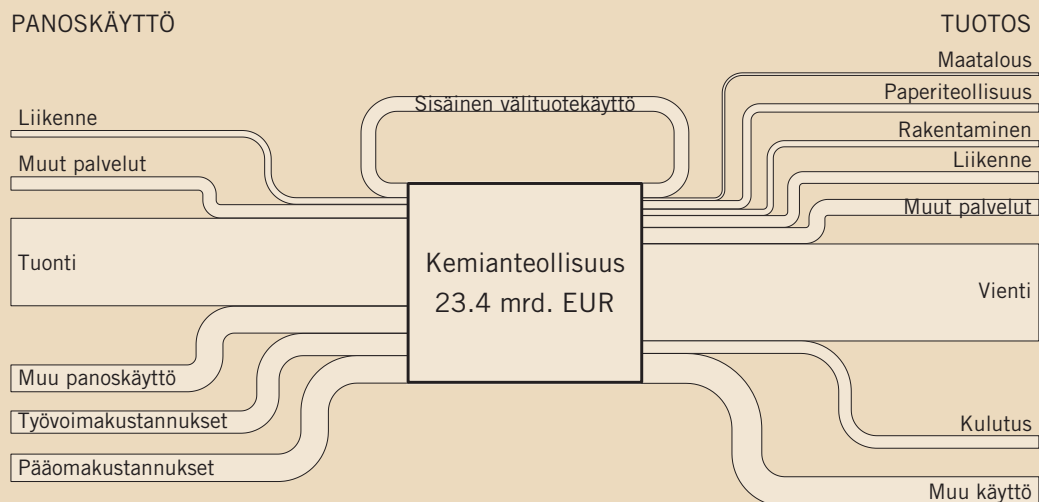
Keskeiset tunnusluvut

			% -muutos				Keskimäärin	
	2011	2012	2013	2014*	2015 ^E	2016 ^E	2010→14	2015→19 ^E
Vienti	8.6	1.9	7.2	-2.7	0	5	5.4	3
Vientihinta	14.4	5.2	-3.2	-4.0	-12	6	4.9	0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	18.6	-11.1	11.2	3.8	1.0	1.8	4.5	2.2
- työpanos	3.0	-4.2	-2.5	-1.3	0.5	-1.3	-0.5	0.1
- työn tuottavuus	15.1	-7.3	14.0	5.2	0.5	3.2	5.4	2.0
siitä:								
- pääomavaltuustuminen	-2.3	2.6	1.7	0.7	-0.4	1.0	0.2	0.3
- kokonaistuottavuus	17.8	-9.6	12.0	4.5	1.0	2.2	5.3	1.8

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Kemianteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2013

PANOSKÄYTTÖ

lee noin 30 000 henkilöä. Kuten monella muulla toimialalla myös kemianteollisuuden globaalin kysynnän painopiste on viimeisen kymmenen vuoden aikana siirtynyt Kiinaan.

KEMIKAALIEN VALMISTUS

Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden viennin arvo jäi kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 7 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Lääkeaineiden ja lääkkeiden viennin arvo sen sijaan kohosi peräti 28 prosenttia vuodentakaisesta.

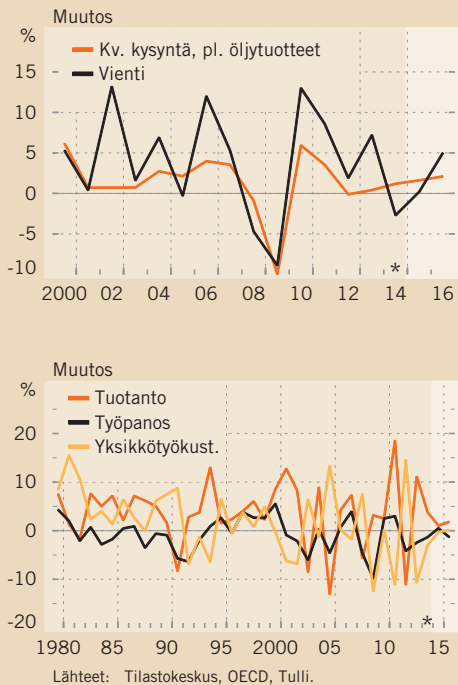
Värien ja pigmenttien osuus kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden viennin arvosta oli 9 prosenttia. Muiden orgaanisten ja epäorgaanisten peruskemikaalien osuus oli noin 40 prosenttia. Ensimmäisten muovien osuus oli 22 prosenttia ja lannoitteiden 10 prosenttia. Maalien ja lakkojen osuus oli 4 prosenttia. Kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa

muiden epäorgaanisten peruskemikaalien ja lannoitteiden viennin arvo oli kasvussa.

Sellu- ja paperitehtaat ovat peruskemikaalien tärkein asiakasryhmä. Suurin osa alan kemikaaleista myydään kotimaahan. Paperiteollisuuden vienti kasvaa ennustevuosina prosentin tahtia, joten paperiteollisuuskemikaalien kysyntä kasvaa tasaisesti. Myös kaivosteollisuus käyttää kemikaaleja.

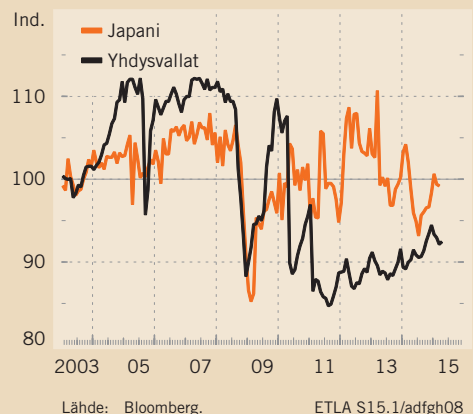
Talonrakentamisen odotetaan kääntyvän kasvuun ensi vuonna, mikä nostaa maalien kotimaisesta kysyntää. Maalien ja lakkojen vienti oli tammi-maaliskuussa arvoltaan 18 prosentin laskussa. Toimitukset tärkeimpiin vientimaihin Venäjälle ja Ruotsiin vähenivät viimevuotisesta. Vienti oli kuitenkin vahvassa kasvussa Viroon, Irlantiin ja Norjaan. Suomalaiset maalien valmistajat ovat myös investoineet paikalliseen tuotantoon muun muassa Venäjälle, Ruotsiin, Puolaan ja Kiinaan. Suomessa maalin vuosikulutus asukasta kohden on 12 litraa ja Ruotsissa 13 litraa, mutta Itä-Euroopassa kulutus on vielä selvästi matalampi. Puolassa kulutus on 10 litraa ja Baltian maissa 7–11 litraa. Venäjällä vuosikulutus asukasta kohden on noin 6 litraa ja Kiinassa runsas litra.

Kysyntä, vienti ja tuotanto

ETLA S15.1/adfgh01

Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

ETLA S15.1/adfgh08

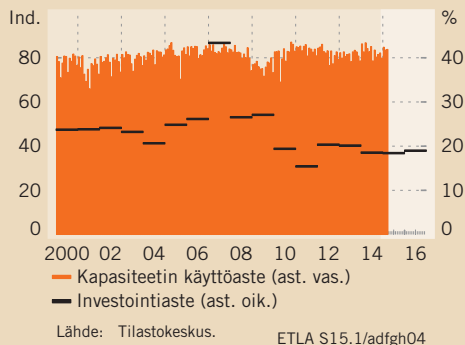
Arvioimme maaliskuussa, että kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden (ml. lääkeaineet) vienti kääntyy tänä vuonna vajaan 2 prosentin kasvuun. Ensi vuonna vienti kasvaa samaa tahtia. Alan tuotanto kasvaa tänä vuonna runsaan prosentin ja ensi vuonna vajaat 2 prosenttia. EU:ssa kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus nousi tammi-maaliskuussa 0.6 prosenttia vuodentakaisesta. Lääketeollisuuden tuotanto kasvoi noin 10 prosenttia.

ÖLJYTUOTTEIDEN VALMISTUS

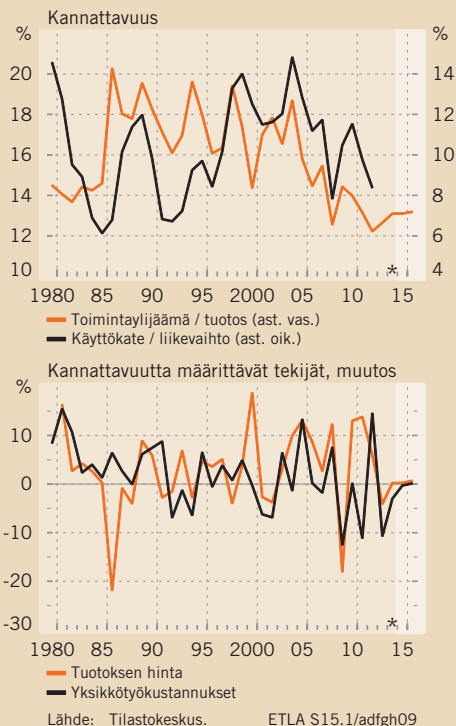
Öljytuotteiden viennin arvo supistui kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 31 prosenttia edellisvuodesta. ETLAn arvion mukaan hinnat jäivät samaan aikaan keskimäärin 27 prosenttia edellisvuotista matalammiksi, joten alan vientimäärä väheni vajaat 7 prosenttia.

International Energy Agency arvioi kuluvan vuoden toukokuussa, että koko maailman öljyn kysyntä kasvaa tänä vuonna 1.2 prosenttia. OECD-

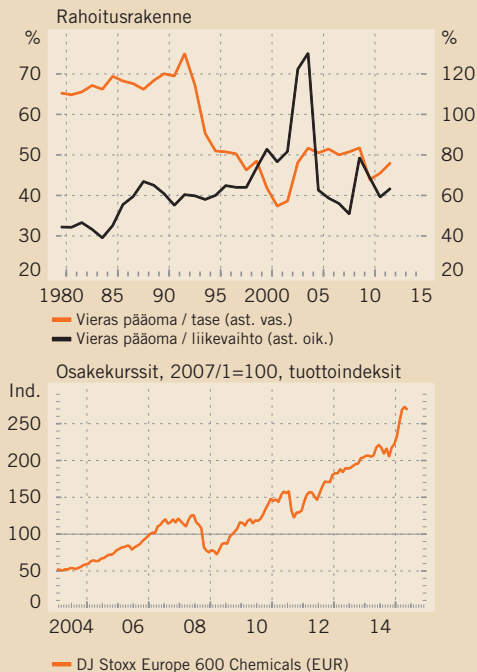
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Kannattavuus

Rahoitusrakenne ja osakekurssit

maiden öljyn kysyntä nousee 0.4 prosenttia. Euroopan OECD-maiden kysyntä lisääntyy 0.7 prosenttia ja Amerikan kysyntä kasvaa 0.6 prosenttia. Muiden kuin OECD-maiden kysyntä sen sijaan kasvaa tänä vuonna 2 prosenttia Aasian, Afrikan ja Keski-idän vetämänä. Aasiassa öljyn kysyntä lisääntyy 3.3 prosenttia ja Keski-idässä 2 prosenttia.

Kymmenen suurimman kuluttajamaan osuus koko maailman öljyn kulutuksesta on noin 60 prosenttia International Energy Agency'n mukaan. Suurimmat kuluttajamaat ovat Yhdysvallat, Kiina, Japani, Intia, Venäjä, Brasilia, Saudi-Arabia, Kanada, Korea ja Saksa. Kiinassa kulutus

kasvaa tänä vuonna 2.8 prosenttia ja Intiassa 5 prosenttia. Venäjällä kysyntä vähenee 5.1 prosenttia. Koko maailmassa öljyn kysyntä kasvaa runsaan prosentin vauhtia seuraavan viiden vuoden aikana.

Maailman raakaöljyn tuotantokapasiteetti kasvaa lähivuosina jonkin verran vähemmän kuin kysyntä. Vuonna 2014 suurimmat tuottajamaat olivat USA, Venäjä, Saudi-Arabia, Kanada, Kiina, ja Irak. OPEC-maiden raaka-öljyn tuotanto kasvaa seuraavan viiden vuoden aikana ja Kiinassa jalostamokapasiteetti kasvaa tuntuvasti vuosina 2016-2018. Koko maailmassa on 655 öljynjalostamoa, joista 118 sijaitsee Euroopassa. EU-maista eniten jalostamokapasiteettia on Saksassa, Italiassa, Isossa-Britanniassa, Ranskassa, Espanjassa ja Alankomaissa.

Suomessa valmistetuista öljytuotteista kaasuoöljyt (dieselöljyt) ja moottoribensiini ovat tärkeimmät vientituotteet. Tullin tilastojen mukaan kaasuoöljyjen osuus toimialan viennin arvosta oli 48 prosenttia kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa. Moottoribensiinin (ml. lentobensiini) osuus oli 33 prosenttia.

Kaasuöljyjen tärkeimmät vientimaat olivat tammi-maaliskuussa Ruotsi, Iso-Britannia ja Latvia, joiden osuus kaasuoöljyjen kokonaisviennin arvosta oli 75 prosenttia. Suomessa jalostetun moottoribensiinin (ml. lentobensiini) tärkeimmät vientimarkkinat olivat ensimmäisellä neljänneksellä Alankomaat, Iso-Britannia ja Ruotsi, joiden osuus bensiinin viennistä oli 67 prosenttia.

Rikittömien puhtaampien liikenteen polttoaineiden, erityisesti dieselin, kysyntä on kasvanut Euroopassa nopeasti, koska dieselautojen osuus uusista henkilöautoista on nousussa. Biopolttoainesten käytön odotetaan lisääntyvän kaikilla kehittyneillä markkinoilla. Eurooppa on maailman suurin uusiutuvan dieselin markkina. EU:ssa biodieselin suurimmat markkinat ovat toistaiseksi Saksassa, Ranskassa ja Italiassa. Suurimmat tuottajamaat ovat Saksa, Ranska, Espanja ja Italia. EU:ssa biodieselin kulutus on suurempi kuin

Toimiala valmistaa kemikaaleja ja kemiallisia tuotteita, öljytuotteita sekä kumi- ja muovituotteita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	13.6
bruttokansantuotteesta	2.8
tavaraviennistä	24.7

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2013.

Suurimmat yritykset vuonna 2013

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö
Neste Oil Oyj	17 462.0	5 100
Kemira Oyj	2 229.1	4 630
Nokian Renkaat Oyj	1 521.0	4 190
Orion Oyj	1 006.9	3 540
Uponor Oyj	906.0	3 650

Vientiosuudet alueittain tammi-maaliskuu 2015, %

Ruotsi	17.5	Eurooppa	81.7
Iso-Britannia	8.6	- EU28	66.7
Venäjä	8.0	- Euroalue	34.4
Alankomaat	7.7	- EFTA	5.3
Yhdysvallat	7.6	Pohjois-Amerikka	8.5
Saksa	7.1	Etelä-Amerikka	1.0
Belgia	5.9	Kauko-itä	6.0
Norja	3.5	Afrikka	1.1
Viro	3.5		
Latvia	2.8		

tuotanto. Biodieseliä myös tuodaan Eurooppaan Yhdysvalloista, Brasiliasta, Argentiinasta ja Indonesiasta. Suomessa Neste valmistaa uusiutuvaa NEXBTL-dieseliä.

Globaalisti uusiutuvan dieselin ja biodieselin kysynnän arvioidaan kaksinkertaistuvan vuoteen 2020 mennessä, toisin sanoen vuosittainen kysynnän kasvuvauhti on 7 prosenttia. EU:n uusiutuvan energian direktiivin mukaan uusiutuvan energian osuuden liikenteen energiankäytössä tulisi olla 10 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Suomen valtio on jo aiemmin asettanut tavoitteen, että osuus olisi tuolloin 20 prosenttia ja uuden hallitusohjelman mukaan 40 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Yhdysvaltojen tavoite on 20 prosenttia vuoteen 2022 mennessä.

Suomessa öljytuotteiden viennin määrä jäi viime vuonna 6 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi muun muassa Kilpilahden tuotantolaitoksen huoltotoimenpiteiden takia. Porvoon jalostamolla alkoi kuluvan vuoden huhtikuussa suurseisokki, jonka kesto oli runsaat 2 kuukautta. Ennen seisokkia öljytuotteita tehtiin varastoon, koska koko jalostamon tuotanto ajettiin alas huoltotöiden ajaksi. Edellinen suurseisokki viisi vuotta sitten kesti kuukauden.

Arvioimme maaliskuussa, että öljytuotteiden viennin määrä supistuu tänä vuonna runsaan prosentin viimevuotisesta ja kasvaa noin 10 prosenttia ensi vuonna. Tuotanto kasvaa tänä vuonna prosentin ja ensi vuonna 2 prosenttia. EU:ssa öljytuotteiden tuotanto kasvoi tammi-maaliskuussa 4 prosenttia viimevuotisesta.

KUMI- JA MUOVITUOTTEIDEN VALMISTUS

Kumi- ja muovituotteiden viennin arvo väheni kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 4 prosenttia edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Vientimäärä väheni 1.5 prosenttia, sillä vientihinnat laskivat vajaat 3 prosenttia. Kumi- ja muovituotteiden viennistä noin 70 prosenttia on muovituotteiden vientiä.

Kumituotteet voidaan jakaa kolmeen ryhmään, jotka ovat renkaat, tekniset kumituotteet ja kumijalkineet. EU:ssa kumituotteiden tuotanto väheni kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 0.4 prosenttia vuodentakaisesta. Suomen kumituotteiden tuotannosta kaksi kolmasosaa menee vientiin. Tärkein asiakasryhmä on ajoneuvoja valmistava teollisuus.

Vienti väheni tammi-maaliskuussa arvoltaan 11 prosenttia vuodentakaisesta. Uusien kumirenkaiden osuus kumituotteiden viennistä oli kolme neljäsosaa. Tammi-maaliskuussa uusien kumirenkaiden vienti supistui arvoltaan 15 prosenttia vuodentakaisesta. Ruotsi, Norja, Saksa, Yhdysvallat, Tsekin tasavalta, Venäjä, Sveitsi, Kanada, Ranska ja Italia olivat tärkeimmät vientimaat. Vienti Yhdysvaltoihin, Sveitsiin ja Kanadaan oli kasvussa.

PlasticsEurope -järjestön mukaan Kiinan osuus koko maailman muovien tuotannosta oli 24.8 prosenttia vuonna 2013. Euroopan osuus oli 20 prosenttia. Euroopassa muoviteollisuuden kysynnästä vajaat 40 prosenttia tulee pakkaussektorilta. Muovituotteista 20 prosenttia menee rakentamiseen, 8.5 prosenttia autoteollisuuteen, 5.6 prosenttia elektroniikkateollisuuteen ja 4.3 prosenttia maatalouteen. Saksan, Italian, Ranskan, Ison-Britannian ja Espanjan yhteenlaskettu kysyntä muodostaa kaksi kolmasosaa koko Euroopan muovien kysynnästä. Eurooppa on muovien nettoviejä. Kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa muovituotteiden valmistus EU:ssa lisääntyi 0.5 prosenttia vuodentakaisesta. Tuotanto on edelleen vuoden 2007 tason alapuolella.

Suomen muovituotteiden vienti väheni tammi-maaliskuussa arvoltaan prosentin viimevuotisesta. Muovilaattojen, -levyjen, -putkien ja -profiilien osuus muovituotteiden viennistä oli 56 prosenttia. Muovipakkausten osuus viennistä oli vajaat 6 prosenttia ja rakennusmuovien osuus niiniäkään vajaat 6 prosenttia. Muiden muovituotteiden osuus oli 32 prosenttia.

Rakentamisessa tarvittavien putkien ja muiden muovisten rakennustarvikkeiden kysyntänäkymät paranevat vasta vuonna 2016, kun talonrakentaminen kääntyy kasvuun. Myös muovisten pakkausmateriaalien kysyntä pysyy heikkona tänä vuonna. Vähittäiskaupan tuotanto jää edellisvuoden lukemiin ja kasvaa ensi vuonna pari prosenttia. Elintarviketeollisuuden tuotanto supistuu vielä tänä vuonna ja lisääntyy vain prosentin ensi vuonna.

Kumi- ja muovituotteiden vienti kääntyi jo viime vuonna 3 prosentin kasvuun. Tänä vuonna kasvua kertyy noin 1.5 prosenttia ja ensi vuonna kasvuvauhdin odotetaan nousevan 2 prosenttiin. Tuotanto jää tänä vuonna edellisvuoden lukemiin, mutta kasvaa ensi vuonna 2 prosenttia.

Elintarviketeollisuus

SUOMESSA ELINTARVIKKEIDEN TUONTI KASVAA NOPEAMMIN KUIN VIENTI

Elintarviketeollisuus on EU:n suurin ja eniten työllistävä teollisuudenala. Alalla on noin 4.25 miljoonaa työntekijää. Suomessa elintarviketeollisuus työllistää noin 33 000 henkilöä. Koko elintarviketju maataloudesta elintarviketeollisuuteen ja kauppaan työllistää noin 300 000 henkilöä.

Suomessa elintarvikkeiden tuonnin arvo on viimeisen kahdenkymmenen vuoden ajan kasvanut huomattavasti nopeammin kuin viennin arvo. Tällä myynnissä olevista jalostetuista elintarvikkeista ulkomaisten tuotteiden osuus on noin 20 prosenttia. Tärkeimmät tuontituotteet ovat maataloustuotteet ja juusto, jalostetut tai säilötyt hedelmät, marjat ja kasvikset, kaakao, suklaa ja makeiset, jalostettu ja säilöty liha ja kala sekä rypäleistä valmistettu viini. Eniten elintarviketeollisuuden tuotteita tuodaan Saksasta, Ruotsista, Tanskasta, Alankomaista ja Ranskasta.

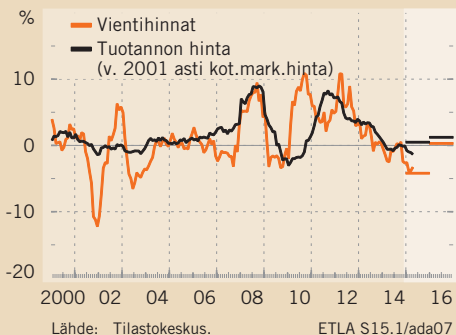
Suomessa elintarviketeollisuuden osuus teollisuustoimialojen tuotoksesta on alle kymmenen prosenttia. Kolme suurinta alaa ovat lihanjalostus, meijeriteollisuus ja juomateollisuus. Runsaat

puolet tuotannon bruttoarvosta muodostuu näillä aloilla. Vajaa puolet elintarviketeollisuuden kiinteistä investoinneista tähtää tänä vuonna kapasiteetin lisäämiseen.

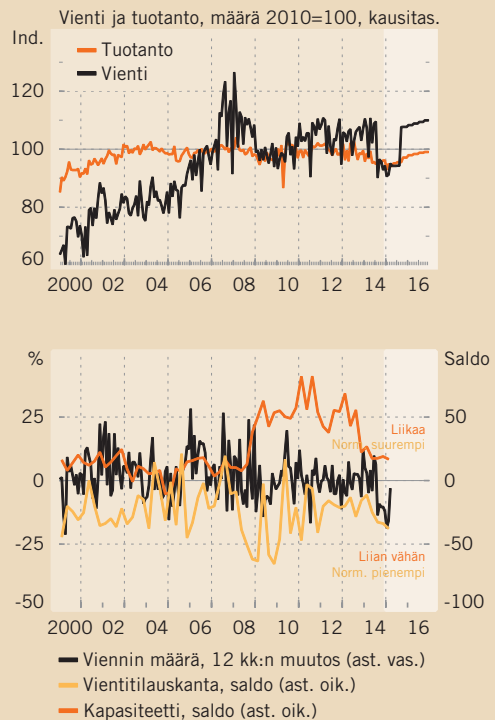
Suomessa on 28 meijeriä. Meijeriteollisuuden suurimmat yritykset ovat Valio Oy ja Arla Ingman Oy Ab. Valiolla on tuotantolaitokset yli kymmenellä paikkakunnalla ja Arla Ingmanilla viidellä paikkakunnalla.

Atria ja HKScan ovat suurimmat lihateollisuuden yritykset. HKScanilla on tuotantoa myös Virossa, Liettuassa, Latviassa, Ruotsissa, Puolassa

Hintojen muutos

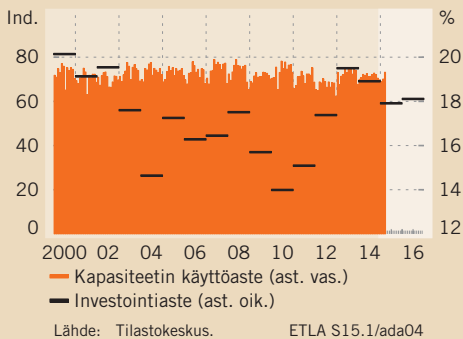
Vienti, tuotanto ja tilaukset

ja Tanskassa. Atrialla on tuotantoa Ruotsissa ja Tanskassa, kaksi tuotantolaitosta Virossa ja kaksi

lihavalmistetehdasta Venäjällä. Atria lopetti viime vuonna teollisen tuotannon Moskovassa ja keskiti lihavalmistetuotannon Pietariin kahteen tehtäseen.

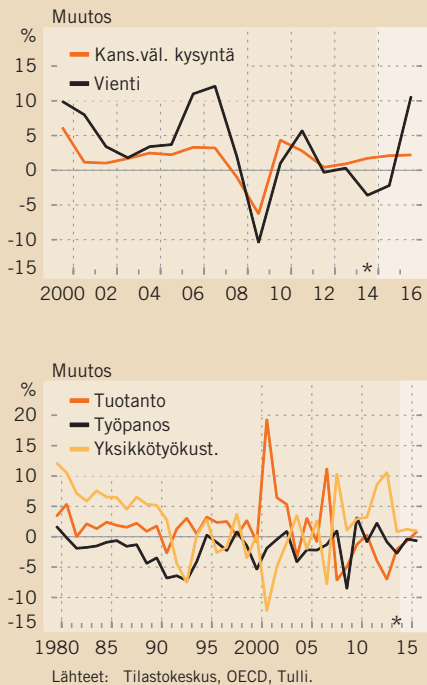
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

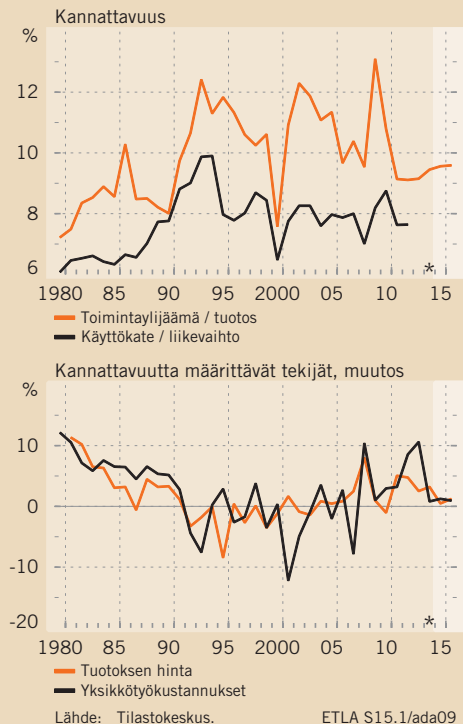
MAKEISVERON KIRISTÄMISTÄ SUUNNITELLAAN

Suomessa elintarvikkeiden arvonlisäveroa korotettiin yhdellä prosenttiyksiköllä 1.1.2013 alkaen 14 prosenttiin. Yleinen arvonlisäverokanta on 24 prosenttia. EU28-maissa elintarvikkeiden arvonlisäverokanta vaihteli vuonna 2014 25 prosentin ja 0 prosentin välillä. Tanskassa verotus on jo kauan ollut kirein, 25 prosenttia. Romanian arvonlisävero on 24 prosenttia, Latvian ja Liettuan 21 prosenttia. Bulgarian, Viron ja Slovakian arvonlisävero on 20 prosenttia, Unkarin 18, Tsekin 15, Suomen 14, Kreikan 13 ja Ruotsin 12 prosenttia. Muissa EU-maissa vero on 0–10 prosent-

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Kannattavuus

tia. Saksassa se on 7 prosenttia, Ranskassa 5.5 ja Italiassa 4 prosenttia. Nollaverokanta on käytössä Isossa-Britanniassa, Irlannissa ja Maltalla. Useimmissa Euroopan maissa lähtökohtana on ollut, että ruokaa ei veroteta ollenkaan tai sitä ve-

rotetaan vain kevyesti. EU28-maiden arvonlisäveron keskiarvo oli 10.7 prosenttia vuonna 2014.

Elintarviketeollisuusliiton mukaan makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta pitäisi

Keskeiset tunnusluvut

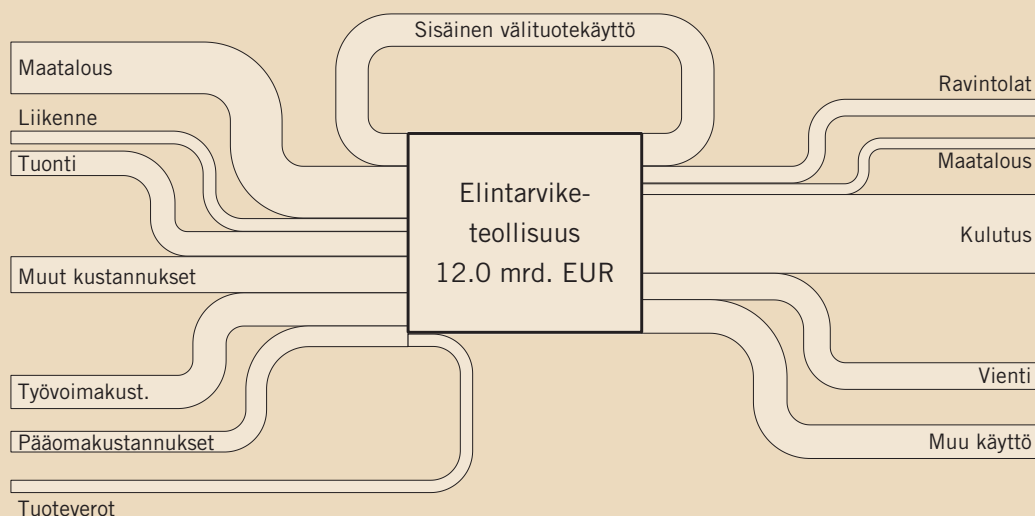
			% -muutos				Keskimäärin	
	2011	2012	2013	2014*	2015 ^E	2016 ^E	2010→14	2015→19 ^E
Vienti	5.7	-0.3	0.3	-3.6	-2	11	0.6	3
Vientihinta	4.3	6.5	1.3	-1.1	-4	0	3.6	-1
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	0.3	-3.9	-7.0	-2.0	-0.7	0.9	-2.8	0.9
- työpanos	-0.9	2.2	-0.8	-2.7	-0.4	-0.7	0.2	-0.1
- työn tuottavuus	1.1	-6.0	-6.2	0.7	-0.3	1.5	-3.0	1.1
siitä:								
- pääomavaltaituminen	0.0	-1.1	0.2	0.7	-0.4	-0.2	-0.5	-0.3
- kokonaistuottavuus	1.2	-5.0	-6.4	0.0	0.1	1.7	-2.5	1.4

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Elintarviketeollisuuden hyödykevirrat vuonna 2013

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S15.1/a13a

Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

luopua. Laki astui nyky muodossaan voimaan vuonna 2011. Veroa korotettiin vuonna 2012 ja vuoden 2014 alusta yli 0.5 prosenttia sokeria sisältävien juomien valmistevero nousi kaksinkertaiseksi. Suomessa se on nyt 0.22 eur/l. Virvoitusjuomaveroa peritään EU:ssa Suomen lisäksi Alankomaissa (0.08 eur/l), Ranskassa (0.08 eur/l), Latviassa (0.07 eur/l), Kroatiaassa (0.05 eur/l), Belgiassa (0.04 eur/l) ja Unkarissa (0.02 eur/l). Myös Norjassa on virvoitusjuomavero. Elintarviketeollisuusliitto teki veronkorotuksesta kantelun Euroopan komissiolle kesäkuussa 2013. Sen käsittely on vielä kesken. Liiton mielestä vero suosii sen ulkopuolelle jäävien sa-

Toimialan merkittävimmät alatoimialat ovat lihanjalostus, leipomotuotteet, mallas- ja virvoitusjuomat sekä maidonjalostus.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	7.8
bruttokansantuotteesta	1.6
tavaraviennistä	2.5

¹⁾ Käytin hinnoin vuonna 2013.

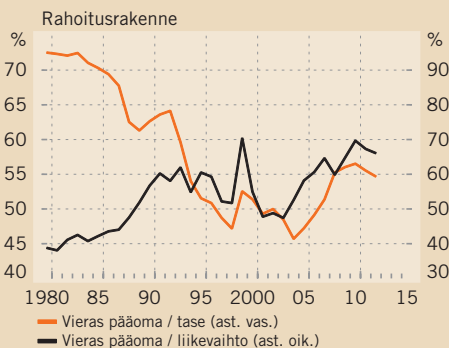
Suurimmat yritykset vuonna 2013

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö
HKScan Oyj	2 478.6	7 700
Valio Oy	2 029.1	4 610
Oy Karl Fazer Ab	1 695.7	13 800
Atria Oyj	1 411.0	4 670
Paulig Group Oy	849.7	1 840

Vientiosuudet alueittain tammi-maaliskuu 2015, %

Ruotsi	24.0	Eurooppa	75.1
Viro	8.7	- EU28	63.6
Venäjä	6.6	- Euroalue	31.3
Kiina	5.7	- EFTA	4.3
Alankomaat	4.7	Pohjois-Amerikka	3.2
Tanska	3.6	Lähi- ja Keski-itä	2.9
Belgia	3.6	Kauko-itä	13.1
Ranska	3.5	Oseania	2.2
Egypti	3.2	Afrikka	3.4
Norja	2.9		

Rahoitusrakenne ja osakekurssit

Lähteet: Tilastokeskus, Bloomberg. ETLA S15.1/ada10

mankaltaisten tuotteiden valmistusta ja tukee niitä valmistavia yrityksiä vääristäen kilpailua. Makeisvero ohjaa myös kysyntää edullisempiin tuontituotteisiin ja vääristää sitä kautta kilpailua. Makeisvero on käytössä Suomessa, Tanskassa, Unkarissa ja Norjassa. Suomen uusi hallitus päätti kuluvan vuoden toukokuussa makeisveron kiristämisestä.

OLUEN VALMISTEVERO ON HUOMATTAVASTI KORKEAMPI SUOMESSA KUIN MUISSA EU-MAISSA

Suomen hallitus nosti oluen, siiderin ja long drink -juomien alkoholiveroa 15 prosenttia vuoden 2012 alusta ja vuoden 2014 alusta verotusta kiristettiin vielä lisää, jolloin vero nousi 8.2 prosenttia. Korotuksen jälkeen Suomen olutvero on 32.05 eur/liltralta puhdasta alkoholia. Se on siten EU-maiden korkein. Pohjoismaat ja Iso-Britannia ovat perinteisesti olleet kireitä alkoholin verottajia. Isossa-Britanniassa olutvero on nyt 24.08 eur/l, Irlannissa 22.55 eur/l ja Ruotsissa 21.33 eur/l. Sloveniassa olutvero on 12.10 eur/l, Italiassa 7.60 eur/l, Alankomaissa 7.59 eur/l, Tanskassa 7.53 eur/l, Ranskassa 7.38 eur/l, Virossa 7.22 eur/l, Kreikassa 6.50 eur/l ja Kyproksessa 6.0 eur/l. Bulgariassa, Saksassa, Luxemburgissa ja Espanjassa olutvero on vain 1.92–1.99 eur/l. Viinin alkoholi-verotus on korkein Irlannissa, Isossa-Britannias- sa, Suomessa ja Ruotsissa.

Panimoteollisuus on jo monen vuoden ajan vaatinut olutveron alentamista lähemmäs eurooppalaista tasoa, koska oluen korkea valmistevero heikentää panimoalan toimintaedellytyksiä ulkomaisiin kilpailijoihin nähden. Varsinkin Viron verotaso on huomattavasti alempi, mikä heikentää Suomen kilpailuasemaa. Vaikka Viro nostaa alkoholiveroaan, maidemme välinen veroero pysyy valtavan suurena ja matkustajatuonti jatkuu. Oluen yksityinen matkailijatuonti oli 34.8 miljoonaa litraa vuonna 2014, kasvua edellisvuodesta kertyi 10 prosenttia. Suomessa oluen kotimaanmyynti oli viime vuonna 424.4 miljoonaa litraa.

Korkeat valmisteverot houkuttelevat myös panimoteollisuutta siirtämään toimintaa Suomesta edullisemman verotuksen maihin kuten Baltian

maihiin. Esimerkiksi Olvi Oyj:llä on tuotantoa Liettuassa, Latviassa, Virossa ja Valkovenäjällä.

VENÄJÄN OSUUS SUOMEN ELINTARVIKEVIENNISTÄ PUTOSI RAJUSTI TAMMI-MAALISKUUSSA

Venäjä, Ranska ja Saksa ovat Euroopan suurimmat elintarvikemarkkinat. Venäjä asetti elokuussa 2014 EU-maille, Yhdysvalloille, Kanadalle, Australialle ja Norjalle elintarvikkeiden tuontikiellon. Vaikutukset Suomen elintarviketeollisuudelle ovat mittavat.

Suomen elintarviketeollisuuden viennistä (ml. juomat ja tupakka) vajaa kolmannes suuntautui pitkään Venäjälle, viidennes Ruotsiin ja vajaat kymmenesosa Viroon.

Venäjä julkaisi viime vuoden elokuun alussa elintarvikkeiden tuontikiellon, joka on voimassa vuoden. Tuontikiellon piiriin kuuluvat muun muassa maito ja maitotuotteet. Laktoosittomien tuotteiden osalta pakotteita lievennettiin kuitenkin periaatteessa jo elokuun lopulla. Tuontikiellosta johtuen Suomen koko elintarviketeollisuuden viennin määrä väheni viime vuonna 3.6 prosenttia, mikä kuitenkin oli selvästi odotettua vähemmän. Elintarvikkeiden viennin määrä supistui 4.5 prosenttia, mutta juomien vientimäärä kasvoi prosentin.

Elintarvikkeiden osuus toimialan viennin arvosta oli viime vuonna 86 prosenttia ja juomien 14 prosenttia. Maitotaloustuotteiden viennin osuus koko elintarviketeollisuuden viennistä oli enää 34 prosenttia. Säilötyn lihan ja lihavalmisteiden osuus oli 11 prosenttia. Maitotaloustuotteiden osuus Suomen elintarviketeollisuuden viennistä Venäjälle laski viime vuonna 53 prosenttiin.

Elintarviketeollisuusliitto ja TEAM-Finland toimijat käynnistivät syyskuussa 2014 elintarvikkeiden vientiohjelman, jonka avulla pyritään nostamaan vientiyritysten määrää ja löytämään uusia markkinoita yrityksille. Varsinkin Itämeren alue ja Aasia ovat kiinnostuksen kohteena.

Vuonna 2014 toimialan viennistä vielä runsas viidennes suuntautui Venäjälle, niinikään runsas

viidennes Ruotsiin ja vajaa kymmenesosa Viroon. Kärkimaiden joukkoon kuuluivat myös Kiina, Tanska, Puola, Saksa, Belgia, Norja ja Alankomaat.

Kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa Ruotsi nousi elintarviketeollisuuden tärkeimmäksi vientimaaksi 24 prosentin osuudellaan. Toiseksi tärkein vientimaa oli Viro, sen osuus oli 8.7 prosenttia. Venäjä putosi kolmannelle sijalle, ja sen osuus elintarviketeollisuuden viennistä oli enää 6.6 prosenttia. Puola ja Saksa eivät enää mahtuneet 10 kärkimaan joukkoon. Niiden tilalle nousivat Ranska ja Egypti.

Elintarvikkeiden osuus toimialan viennistä tammi-maaliskuussa oli runsaat 89 prosenttia ja juomien runsaat 11 prosenttia. Elintarvikkeiden vienti supistui arvoltaan 18 prosenttia vuodentakaisesta, mutta juomien vienti kasvoi arvoltaan 5 prosenttia.

Maitotaloustuotteiden viennin osuus koko elintarviketeollisuuden viennistä oli tammi-maaliskuussa 38 prosenttia, mutta niiden vienti väheni arvoltaan 32 prosenttia vuodentakaisesta. Säilötyn lihan ja lihavalmisteiden osuus oli 15 prosenttia, kun ryhmän vienti nousi 13 prosenttia. Mylly- ja tärkkelystuotteiden osuus oli vajaat 7 prosenttia, ja niiden vienti väheni 8 prosenttia.

Elintarvikkeiden vienti Ruotsiin väheni tammi-maaliskuussa 6 prosenttia, mutta juomien kohosi arvoltaan peräti 62 prosenttia. Eniten Ruotsiin viedään maitotaloustuotteita ja juustoa, kaakaota, suklaata ja makeisia sekä jalostettua ja säilöttyä lihaa.

Viroon vietiin tammi-maaliskuussa 4 prosenttia edellisvuotista vähemmän elintarvikkeita ja 15 prosenttia vähemmän juomia. Suomesta Viroon vietiin eniten jalostettua ja säilöttyä kalaa, jalos-

tettua teetä ja kahvia, mausteita ja maustekastikkeita, kaakaota, suklaata ja makeisia, tislattuja alkoholijuomia, maitotaloustuotteita ja juustoa sekä myllytuotteita.

Teollisten elintarvikkeiden vienti Venäjälle putosi tammi-maaliskuussa 2015 arvoltaan 85 prosenttia edellisvuodesta. Juomien vienti väheni arvoltaan 37 prosenttia. Myllytuotteiden osuus elintarviketeollisuuden viennistä Venäjälle oli 14 prosenttia, näkkileipien ja keksien osuus oli 12 prosenttia ja maltaiden osuus oli 10 prosenttia. Maitotaloustuotteiden osuus Suomen elintarviketeollisuuden viennistä Venäjälle oli kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa vain 0.2 prosenttia, kun se vastaavana ajanjaksona tammi-maaliskuussa 2014 oli 65.9 prosenttia. Näistä luvuista näkee, että Venäjän tuontikielto on iskenyt todella pahasti suomalaiseseen meijeriteollisuuteen.

VENÄJÄN TUONTIKIELLON TAKIA ELINTARVIKETEOLLISUUDEN VIENNI SUPISTUU VIELÄ TÄNÄ VUONNA

Koko elintarviketeollisuuden viennin arvo jäi kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 16 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Toimialan vientihinnot laskivat keskimäärin 3.5 prosenttia viimevuotisesta, joten vientimäärä supistui 12 prosenttia vuodentakaisesta.

ETLA arvioi maaliskuussa, että elintarviketeollisuuden viennin määrä supistuu tänä vuonna runsaat 2 prosenttia ja kasvaa ensi vuonna 11 prosenttia.

Teollisuustuotannon volyyymi-indeksin mukaan toimialan tuotanto jäi tammi-maaliskuussa 3.1 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. ETLAn ennusteen mukaan tuotanto kotimaassa vähenee vajaan prosentin tänä vuonna, mutta kääntyy ensi vuonna prosentin kasvuun. Suurin osa alan tuotannosta jää kotimaahan.

Tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuus

UUSISTA VAPAAKAUPPASOPIMUKSISTA NEUVOTELLAAN

Tekstiilien tuotanto lisääntyi viime vuonna EU28-maissa 2.5 prosenttia vuodentakaisesta. Vaatteiden valmistus väheni 1.8 prosenttia. EU-maista Italia on ylivoimaisesti suurin tekstiilien ja vaateteiden tuottajamaa. Valtaosa Italian tuotannosta on vaateteiden valmistusta. Ranskan ja Saksan tuotanto on alle puolet Italian tuotannon arvosta. Suomen osuus EU-maiden tuotannosta on hyvin pieni.

Bulgaria, Portugali, Liettua, Romania, Viro ja Italia ovat asukasta kohti alan suurimmat työllistäjät. EU28-maiden tekstiilialan työllisyys väheni 1.3 prosenttia vuonna 2014. Vaatetusalan työllisyys supistui 1.8 prosenttia.

Suomen teva-tuonnista 31 prosenttia tuli viime vuonna Kiinasta. EU-maista Italian, Portugalin ja Ranskan tuotanto on kärsinyt kiinalaisten vaateteiden ja tekstiilien tuontirajoitusten poistamisesta viime vuosikymmenen lopulla. Lukuisat vapaakauppasopimukset helpottavat kuitenkin tänä päivänä kansainvälistä kauppaa. EU-Mercosur välisestä vapaakauppasopimuksesta neuvotellaan vielä, viime vuonna asiassa ei edetty. EU:n ja Ka-

nadan välinen CETA-vapaakauppasopimus saatiin valmiiksi vuonna 2014, mutta sitä ei ole vielä ratifioitu. Myös EU:n ja Yhdysvaltojen välisestä TTIP-vapaakauppasopimuksesta neuvotellaan.

Viime vuonna Euroopan unionin tärkeimmät tekstiilialan asiakasmaat olivat Yhdysvallat, Kiina, Turkki, Sveitsi ja Marokko. Vielä vuonna 2013 Venäjä kuului viiden kärkeen joukkoon. Vaatetusalan tärkeimmät asiakasmaat olivat viime vuonna Sveitsi, Venäjä, Yhdysvallat, Hongkong ja Japani.

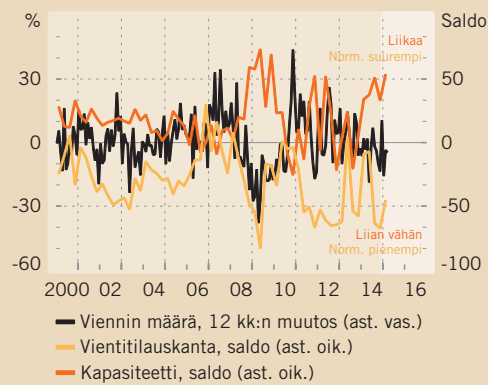
Suomessa tekstiilien valmistus on vaateteiden valmistusta merkittävämpää. Suurin osa teva-teolli-

Hintojen muutos

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Vienti ja tuotanto, määrä 2010=100, kausitas.

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA S15.1/adbc02
Tulli, Elinkeinoelämän keskusliitto.

suuden tuotannosta menee vientiin. Ruotsiin meni kuluva vuoden tammi-maaliskuussa 19 prosenttia ja Venäjälle 16 prosenttia alan viennistä. Suomalaisen vaatetusteollisuuden tuotannosta vain noin kymmenesosa on Suomessa. Koti-

maisia tavaramerkkejä tuotetaan muun muassa Virossa ja Kauko-idässä, koska palkat ovat siellä huomattavasti matalammat kuin Suomessa. Henkilöstö Suomessa on tasaisesti vähentynyt viimeisten 10–12 vuoden aikana.

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2011	2012	2013	2014*	2015 [€]	2016 [€]	2010→14	2015→19 [€]
Vienti	6.8	0.2	2.8	-3.7	4	1	2.7	2
Vientihinta	4.6	1.8	-0.3	0.8	1	0	1.5	1
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-1.1	-6.1	-6.5	-3.0	2.0	0.9	-3.2	1.5
- työpanos	2.7	-5.8	-3.3	-3.2	-1.0	-0.9	-4.0	-0.6
- työn tuottavuus	-3.7	-0.4	-3.2	0.3	3.0	1.8	1.1	2.0
siitä:								
- pääomavaltuistuminen	-3.7	-0.5	-2.1	-2.0	-2.6	-2.5	-1.4	-1.8
- kokonaistuottavuus	0.1	0.1	-1.2	2.3	5.7	4.4	2.5	3.9

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

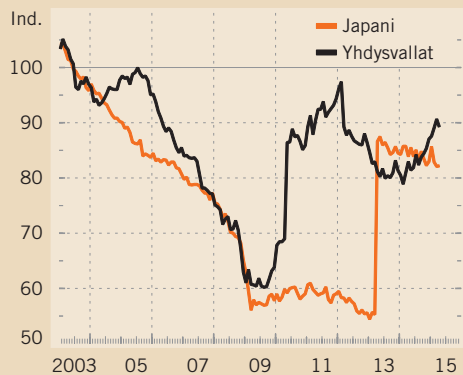
Tevanake-teollisuuden hyödykevirrat vuonna 2013

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S15.1/a13b

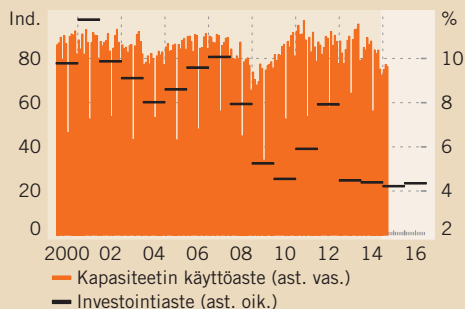
Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

Lähde: Bloomberg.

ETLA S15.1/adbc08

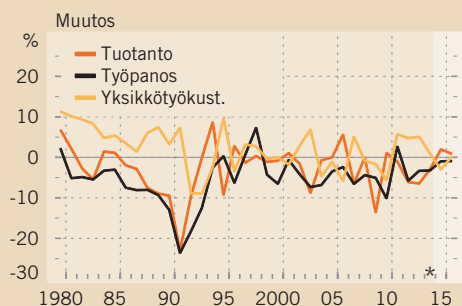
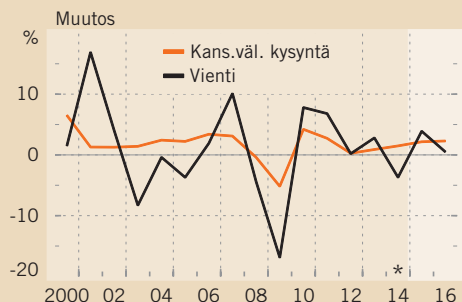
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S15.1/adbc04

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli.

ETLA S15.1/adbc01

Toimialan tärkeimmät tuotteet ovat turkishahat, lasikuitutuotteet, kuitukankaat sekä sairaala- ja hygieniatekstiilit.

Toimialan osuus Suomen¹⁾ %

teollisuuden jalostusarvosta	1.2
bruttokansantuotteesta	0.2
tavaraviennistä	1.4

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2013.

Suurimmat yritykset vuonna 2013

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Ahlstrom Oyj (kaikki toimialat)	1 014.8	3 740
L-Fashion Group Oy	257.5	1 650
Marimekko Oyj	94.0	526

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-maaliskuu 2015, %

Ruotsi	19.3	Eurooppa	85.2
Venäjä	16.4	- EU28	63.9
Saksa	12.6	- Euroalue	36.6
Viro	7.7	- EFTA	4.0
Yhdysvallat	4.3	Pohjois-Amerikka	4.7
Iso-Britannia	3.4	Kauko-itä	4.1
Ranska	2.9		
Norja	2.9		
Alankomaat	2.8		
Kiina	2.4		

TEKSTIILIEN VIENTI ON KASVUSSA, MUTTA VAATTEIDEN JA NAHKATUOTTEIDEN VIENTI ON LASKUSSA

Tevanake-tuotteita vietiin Suomesta kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 166 miljoonan euron arvosta, eli 7 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Tekstiilien viennin arvo oli 62 miljoonaa euroa, vaatteiden ja turkisten 73 miljoonaa euroa ja nahkan ja nahkatuotteiden 31 miljoonaa euroa.

Tekstiilien vienti lisääntyi tammi-maaliskuussa arvoltaan 6 prosenttia vuodentakaisesta. Tekstiilien vientihinnat nousivat keskimäärin 1.5 prosenttia, ja vientimäärä kasvoi runsaat 5 prosenttia.

Vienti Eurooppaan nousi arvoltaan 5 prosenttia, sen osuus oli 73 prosenttia koko tekstiiliviennistä. Vienti Aasiaan väheni arvoltaan 3 prosenttia, sen osuus oli 12 prosenttia. Toimitukset Pohjois-Ame-

rikkaan kohosivat 29 prosenttia ja niiden osuus oli vajaat 10 prosenttia.

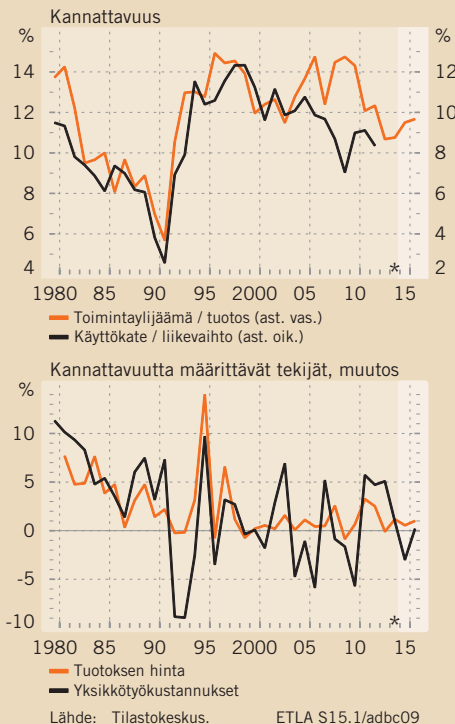
Tekstiilien viennistämme Saksan osuus oli tammi-maaliskuussa 12 prosenttia, Ruotsin runsaat 9, Yhdysvaltojen niinikään runsaat 9 prosenttia, Venäjän runsaat 8 ja Ison-Britannian vajaat 8 prosenttia. Tekstiilejä on tänä vuonna viety Isoon-Britanniaan ja Alankomaihin huomattavasti edellisvuotista enemmän. Vienti Ruotsiin, Venäjälle ja Viroon on vähentynyt.

Vaatteiden ja turkisten vienti väheni tammi-maaliskuussa 10 prosenttia viimevuotisesta. Vaatteiden vientihinnat nousivat keskimäärin puolisen prosenttia viimevuotisesta, ja vientimäärä väheni runsaat 10 prosenttia.

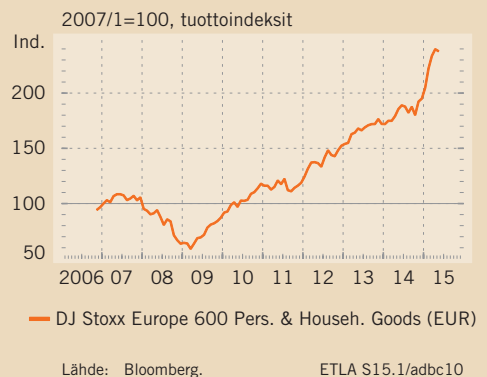
Vienti Eurooppaan laski 11 prosenttia vuodentakaisesta ja sen osuus alan viennistä oli 95 prosenttia. Aasian (pl. Keski- ja Lähi-itä) osuus oli 3 prosenttia, vienti sinne nousi arvoltaan 12 prosenttia edellisvuodesta. Pohjois-Amerikan osuus oli runsas prosentti, ja toimitukset alueelle lisääntyivät 17 prosenttia.

Vaatteiden ja turkisten viennistämme Venäjän osuus oli 24 prosenttia, Ruotsin 21, Saksan 16, Viron 9 ja Alankomaiden 3 prosenttia. Vienti Venäjälle supistui arvoltaan 38 prosenttia, mutta

Kannattavuus

Osakekurssit

toimitukset Ruotsiin ja Ranskaan olivat vahvassa kasvussa.

Nahan ja nahkatuotteiden viennin arvo supistui tammi-maaliskuussa 22 prosenttia edellisvuodesta. Nahka- ja kenkäteollisuuden vientihinnat nousivat keskimäärin runsaan prosentin viimevuotisesta. Alan viennin määrä putosi 23 prosenttia.

Tärkein markkina-alue oli Eurooppa 89 prosentin osuudella. Vienti Euroopan maihin laski 26 prosenttia. Vienti Aasiaan sen sijaan kasvoi arvoltaan 13 prosenttia, ja alueen osuus oli runsaat 7 prosenttia. Toimitukset Pohjois-Amerikkaan kohosivat 214 prosenttia, ja niiden osuus oli runsaat 2 prosenttia.

Nahan ja nahkatuotteiden viennistämme Ruotsin osuus oli 36 prosenttia, Venäjän 15, Viron 9 prosenttia, Norjan 6 ja Saksan 5 prosenttia. Vienti Saksaan, Japaniin ja Yhdysvaltoihin oli vahvassa kasvussa, mutta vienti Ruotsiin, Venäjälle ja Viroon väheni viimevuotisesta.

TOIMIALAN HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ ON LASKUSSA

Elinkeinoelämän keskusliiton toukokuussa julkaiseman suhdannetiedustelun mukaan teva-teollisuuden suhdannenäkymät ovat edelleen huonot. Vastanneista yrityksistä 23 prosenttia odotti heikeneviä suhdanteita. Paranevia suhdannenäkymiä odottavia yrityksiä oli 3 prosenttia. Tilauskannat ovat normaalia pienemmät, ja monessa yrityksessä kapasiteettia on vapaana. Henkilöstön määrän odotetaan edelleen vähenevän.

ETLA arvioi maaliskuussa, että tekstiili-, vaate- ja nahka- ja kenkäteollisuuden viennin määrä kääntyy tänä vuonna 4 prosentin kasvuun ja kasvaa ensi vuonna prosentin.

Tevanake-alan tuotanto supistui tammi-maaliskuussa teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan 3.7 prosenttia vuodentakaisesta. Tekstiilien valmistus lisääntyi 9 prosenttia, mutta vaatteiden valmistus supistui 15 prosenttia ja nahan ja nahkatuotteiden valmistus väheni 19 prosenttia. Tevanake-teollisuuden tuotos lisääntyy tänä vuonna 2 prosenttia ja ensi vuonna prosentin. Teollisuustuotannon volyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Rakentaminen

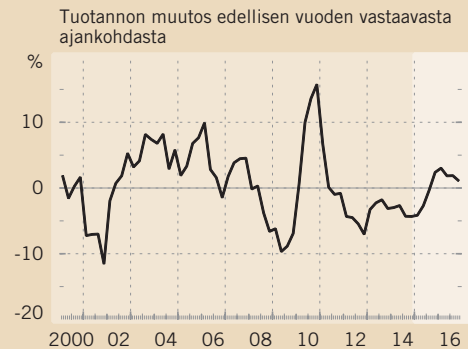
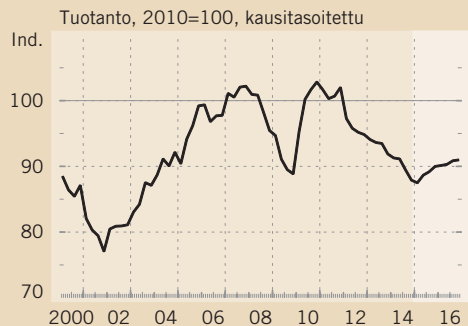
RAKENTAMINEN LOIVAAN KASVUUN ENSI VUONNA

Ennakkotietojen mukaan rakennustuotanto väheni viime vuonna 3,5 prosenttia. Talojen uudisrakentamisen määrä supistui runsaat 9 prosenttia. Saman verran supistui asuntojen uudistuotanto. Maa- ja vesirakentamisen määrä pysyi ennallaan, ja talojen korjaushankkeissa päästiin 2 prosentin lisäykseen.

Rakennusalan suhdannenäkymä on edelleen hauras, mutta merkkejä paremmasta on kuitenkin nähtävissä. Rakennusyritysten myynnin määrän trendi kääntyi vuoden alkukuukausina nousuun kaikissa rakennustyypeissä. Maa- ja vesirakentamisen elpyminen oli vauhdikkainta mm. pääkaupunkiseudun suurten investointihankkeiden ansiosta. EK:n tuoreimman suhdannebarometrin mukaan rakennusyritysten odotukset alkukesälle ovat hieman parantuneet.

Tänä vuonna koko rakentamisen arvioidaan supistuvan 1,5 prosenttia. Yritysten ja yhteisöjen talonrakentaminen vähenee 3–4 prosenttia, ja asuntotuotannon pudotus on samaa suuruusluokkaa. Maa- ja vesirakentamisen loiva nousu

Tuotanto ja tilaukset

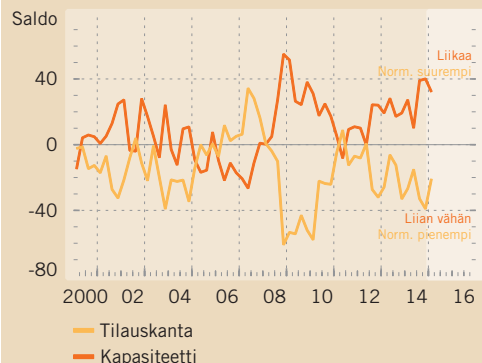

Osakekurssit

Lähde: Bloomberg.

ETLA S15.1/af05

Lähteet: Elinkeinoelämän keskusliitto, Tilastokeskus.

ETLA S15.1/af01

jatkuu, ja tuotannon arvioidaan kohoavan tänä vuonna 1 prosenttia. Korjausrakentaminen kasvaa vakaasti, arviolta 2 prosenttia vuodessa.

Ensi vuonna suhdannetilanteen paraneminen pirstää talonrakentamista, jolloin talojen uudistustuotannon odotetaan kohoavan 2–3 prosenttia. Maa- ja vesirakentamisessa kasvu vauhdittuu 1.5–2

prosenttiin. Korjausrakentamisen arvioidaan jatkavan 2 prosentin kasvu-uralla. Koko rakentamisen tuotannon odotetaan kohoavan ensi vuonna 2 prosenttia.

KANNATTAVUUS PYSYY MATALANA

Rakennusalan neljä vuotta kestänyt lama heikensi merkittävästi rakennusyritysten kannatta-

Keskeiset tunnusluvut

	2011	2012	% -muutos		2015 ^E	2016 ^E	Keskimäärin	
			2013	2014*			2010→14	2015→19 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	1.2	-5.3	-2.6	-3.6	-1.8	1.7	-0.3	2.2
- työpanos	2.4	-1.1	-2.8	-1.0	-1.3	-0.3	0.3	0.2
- työn tuottavuus	-1.2	-4.2	0.2	-2.7	-0.5	2.0	-0.4	1.3
siitä:								
- pääomavaltuutuminen	-0.1	1.1	1.4	0.5	0.4	0.3	0.5	0.3
- kokonaistuottavuus	-1.1	-5.3	-1.2	-3.2	-0.9	1.7	-0.9	1.0

Lähde: Tilastokeskus.

Rakentamisen hyödykevirrat vuonna 2013

PANOSKÄYTTÖ

Liikenne
Rakennusaineteoll.
Metallituoteteoll.
Puuteollisuus
Tuonti
Muu teollisuus
Muut palvelut
Muut panokset
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen välituotekäyttö

Rakentaminen
29.6 mrd. EUR

TUOTOS

Asuntojen omistus

Investoinnit

Kulutus

Muu käyttö

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S15.1/a13o

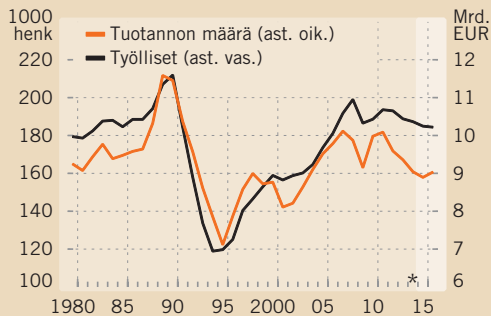
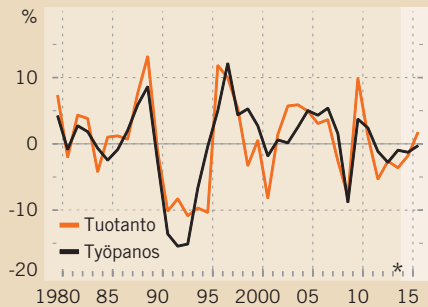
vuotta. Vuosina 2010 -2014 rakennusyritysten toimintaylijäämä suhteessa liikevaihtoon putosi lähes puoleen.

Tänä vuonna kannattavuuden arvioidaan hieman paranevan, mutta pysyvän edelleen kriittisen matalana. Kotimaassa toimivat PK-yritykset menestyvät keskimääräistä paremmin. Suurimmissa ja laajaa ulkomaantoimintaa harjoittavissa yrityksissä

sä tulostaso putoaa edelleen, koska mm. Venäjän markkinat ovat hiljentyneet.

Ensi vuonna suhdannetilanteen elpymisen myötä kannattavuus kohenee kaikenkokoisissa rakennusyrityksissä. Myös työllisyys kääntyy vuonna 2016 lievään kasvuun kaikilla rakentamisen päätoimialoilla.

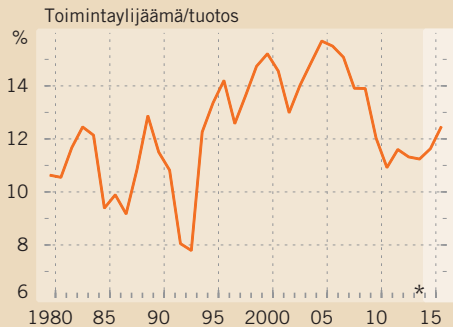
Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S15.1/af03

Investoinnit ja kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S15.1/af04

Kauppa

KAUPAN LIIKEVAIHTO ALENI EDELLEEN VUODEN ALUSSA

Koko kaupan liikevaihdon määrä pieneni viime vuonna 0.2 prosenttia. Kausitasoitettuna liikevaihdon määrä alkoi laskea vuodentakaiseen verrattuna jo viime vuoden heinäkuussa. Nopeimmillaan lasku oli joulukuussa 3.5 prosenttia. Edelliseen kuukauteen verrattuna kaupan kausitasoitettun liikevaihdon määrä alkoi kasvaa tammi-kuusta alkaen, joskin huhtikuussa tuli ensimmäisten lukujen mukaan uudelleen takapakkia.

Vähittäiskaupan liikevaihdon määrä pieneni viime vuonna 1.1 prosenttia. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä se kasvoi jo 1.3 prosenttia viime vuoden viimeisestä neljänneksestä.

Koko kaupan alan arvonlisäys aleni ensimmäisellä neljänneksellä vielä 1.4 prosenttia vuodentakaisesta mutta nousi kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna 1.6 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kausitasoitettu ja työpäiväkorjatut yksityiset kulutusmenot nousivat 1.1 prosenttia vuodentakaisesta ja 1.0 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Ensimmäi-

sen neljänneksen nousu oli huomattava parannus aiemmista neljänneksistä. Erityisesti kestopulustustavaroiden kysyntä on kasvanut, mutta aiemmasta poiketen nyt myös puolikestävät ja lyhytikäiset kulutustavarat sekä palvelut pääsivät kasvuun kiinni.

VÄHITTÄISKAUPAN LUOTTAMUS HEIKKO, MUTTA HIEMAN AIEMPAA PAREMPI

Tilastoviranomaisten julkaisemassa toimialan luottamusta kuvaavassa indeksissä vähittäiskaupan odotukset ovat alimmalla tasollaan koko euroaikana. Euroalueella tilanne on keskimäärin paljon parempi kuin Suomessa. Helmikuun alimmalta tasolta luottamus on kuitenkin alkanut Suomessakin hitaasti parantua. Myös EK:n toukokuun suhdannebarometrin mukaan alan suhdannenäkymät ovat heikot mutta hieman paranevissa. Riittämätön kysyntä rajoittaa kasvua.

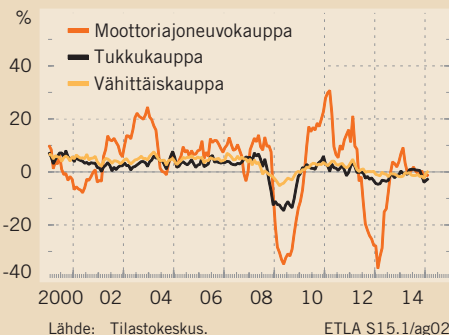
Kauppaa ovat painaneet työttömyyden paheneminen ja työllisyyskehityksen jämähtäminen paikoilleen. Myös ruplan voimakkaan heikkenemisen aiheuttama venäläismatkailijoiden määrän väheneminen syksyllä ja vuodenvaihteessa rasitti vähittäiskauppaa joissain osissa maata.

Tuotanto

Mrd. Vuoden 2010 hinnoin

Myynnin kehitys

Kuluttajien luottamus on selvästi vahvemmalla tasolla kuin vähittäiskaupan. Näiden kahden ryhmän luottamuskehitys on eriytnyt vuoden 2012 lopun jälkeen historiallisen paljon.

INFLAATION HIDASTUMINEN ON TUENUT OSTOVOIMAA

Inflaation hidastuminen pääasiassa raakaöljyn ja elintarvikkeiden halventumisen seurauksena on

tukenut reaalista ostovoimaa vuoden vaihteessa ja sen jälkeen. Myös asuntolainojen lyhennysvapaiden suosio tukee ostovoimaa. Osittain reaalisen ostovoiman lisäys kuitenkin menee säästöihin ja osin kysynnän kautta ulkomaille. Jos raakaöljyn hinta ei alene lisää, kuluttajahintainflaatiokin palautuu noin 1 prosentin tasolle ensi vuonna. Tällöin alemmat hinnat eivät tue osto-

Keskeiset tunnusluvut

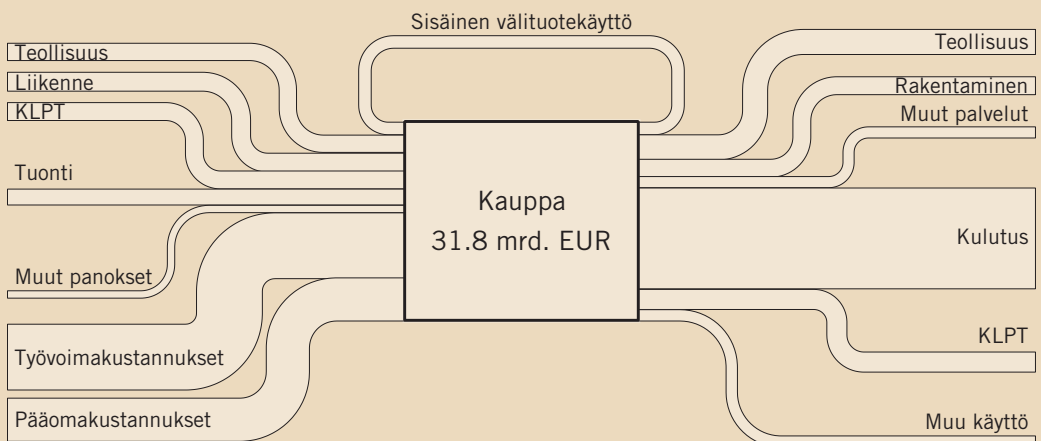
	2011	2012	% -muutos		2015 ^E	2016 ^E	Keskimäärin	
			2013	2014*			2010→14	2015→19 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	3.0	1.9	-1.9	-0.6	0.0	1.8	1.0	1.6
- työpanos	-0.1	1.9	-2.5	-0.4	-0.2	-0.1	-0.8	0.0
- työn tuottavuus	3.1	0.0	0.6	-0.2	0.2	1.9	1.8	1.6
siitä:								
- pääomavaltaituminen	-0.2	-0.4	1.0	-5.1	-4.4	-3.7	-0.8	-3.0
- kokonaistuottavuus	3.2	0.4	-0.4	5.1	4.9	5.7	2.6	4.7

Lähde: Tilastokeskus.

Kaupan hyödykevirrat vuonna 2013

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S15.1/a13j

voimaa samalla tavalla kuin vuonna 2015. Työllisyystilanteen paraneminen tukisi ostovoimaa.

OSASSA VÄHITTÄISKAUPPAA KOHTUULLISTA KASVUA

Vähittäismyynnin alueristä yli 2 prosentin kasvua kertyi vuonna 2014 optisen alan (+5.0 %), moottoriajoneuvojen vähittäiskaupan (+3.9 %), kodinkoneiden ja viihde-elektroniikan (+3.5 %), apteekkien ym. (+2.7 %) sekä urheiluvälineiden (+2.0 %) kaupassa. Laskua sen sijaan oli eniten rautakauppatavaroiden (-4.1 %), ajoneuvojen polttoaineen (-4.0 %), huonekalujen ym. (-3.4 %) sekä erikoismyymälöiden vaate- ym. (-3.0 %) kaupassa. Koko päivittäistavara-kauppa aleni viime vuonna 0.5 prosenttia.

Kun verrataan vuoden 2015 ensimmäistä neljänestä viime vuoden viimeiseen neljännekseen,

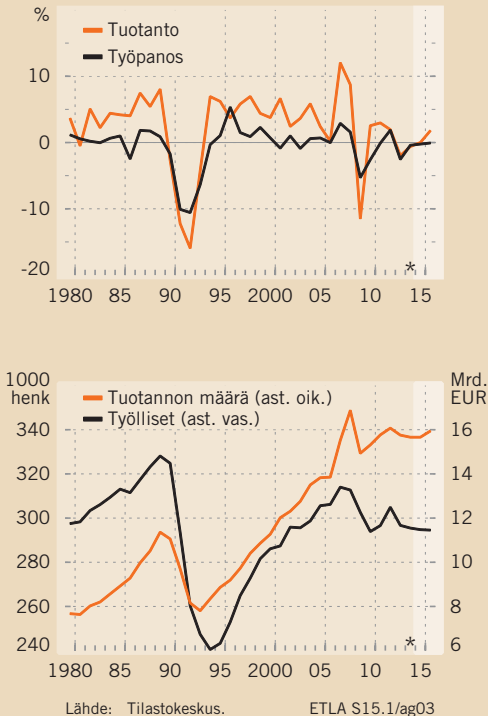
kausitasoitettua myynnin määrän kasvua oli eniten veneiden myynissä, kultasepän alalla, kuukissa ym., kodinkoneissa ja viihde-elektroniikassa, rautakauppatavaroissa sekä urheiluvälineiden myynissä. Laskua kertyi erityisesti moottoriajoneuvojen tukkukaupassa.

Tammi-huhtikuussa 2015 autojen ensirekisteröintejä oli 2.1 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Pakettiautoja rekisteröitiin 8.9 prosenttia enemmän ja kuorma-autoja 3.6 prosenttia vähemmän kuin vuosi sitten.

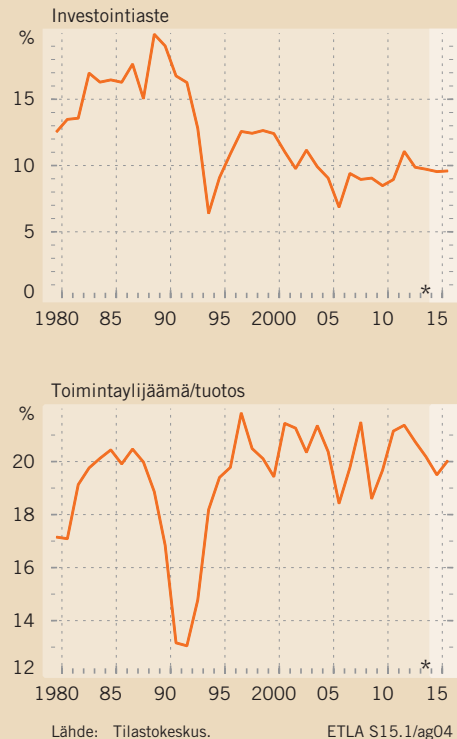
TUKKUKAUPPA ON LASKENUT

Koko tukkukaupan volyymi on hitaasti alentunut. Vuonna 2014 se aleni 0.2 prosenttia. Vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä laskua tuli vielä 0.2 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Tuotanto ja työllisyys

Investoinnit ja kannattavuus

SUHDANNETILANNE VIRIÄÄ HITAASTI

Reaalisen ostovoiman kasvu erityisesti alhaisen inflaatiokehityksen myötä ja työllisyyden odotettu hidas paraneminen tukevat yksityistä kulutusta. ETLAn kevään ennusteessa kotitalouksien reaali-
nen ostovoima kasvaa kuluvana vuonna 2.0 prosenttia. Säästämisaste nousee 1.5 prosenttiin.

Vähittäiskaupan arvonlisäys kuitenkin vähenee tänä vuonna viime vuodesta 0.1 prosenttia ja kasvaa ensi vuonna 1.7 prosenttia. Tukkukaupan arvonlisäys kasvaa noin 0.4 prosenttiyksikköä tätä nopeammin.

Moottoriajoneuvojen kauppa ja huoltotoimi kasvaa ennusteessa hieman hitaammin kuin vähittäiskauppa. Uuden hallituksen suunnittelema mutta vielä osin selkiytymätön autoverokannan uudistus voi rasittaa autokauppaa ennakoitua enemmän vuoden 2015 aikana.

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

ARVONLISÄYS ALENTUNUT

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan bruttoarvonlisäys aleni viime vuonna 1.5 prosenttia edellisestä vuodesta. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä se laski 2.0 prosenttia vuodentakaisesta. Kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna laskua kertyi tällöin kokonaista 2.2 prosenttia viime vuoden viimeisestä neljänneksestä.

Tilastokeskuksen tilastojen mukaan koko majoitus- ja ravitsemistoiminnan nimellinen liikevaihto vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä oli 2.2 prosenttia korkeampi kuin vastaavana aikana vuotta aikaisemmin.

Kuluvan vuoden tammi-huhtikuussa ala työllistikin 5.5 prosenttia enemmän kuin vastaavana aikana edellisenä vuonna, ja työtunteja kertyi 3.6 prosenttia enemmän. Hyvä liikevaihtokehitys tapahtui ravitsemisalalla, sillä majoitusosalalla oli pientä laskua.

VENÄLÄISIÄ MATKAILIJOITA VÄHEMMÄN, MUITA ENEMMÄN

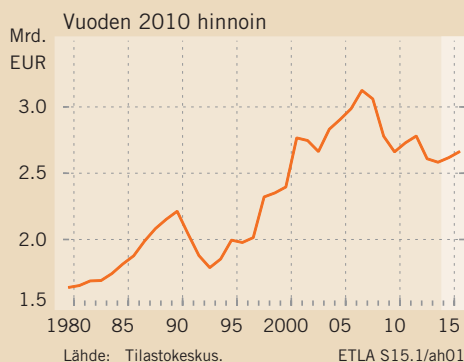
Vuonna 2014 ulkomaisten matkailijoiden yöpymisten lukumäärä majoitusliikkeissä aleni 2.3 prosenttia vuodesta 2013. Venäjän ruplan arvo romahti viime vuoden loppupuoliskolla, mikä heikensi venäläisten ostovoimaa selvästi ja vähensi siten ulkomaanmatkailua. Venäläisten yöpymisten määrä Suomessa aleni 17 prosenttia vuodesta 2013. Venäläisten osuus kaikista ulkomaalaisten yöpymisistä oli viime vuonna 23 prosenttia.

Muiden kuin venäläisten matkailijoiden yöpymisten määrä sen sijaan nousi 3.1 prosenttia. Eniten kasvoi puolalaisten, tanskalaisten ja yhdysvaltalaisien yöpymisten määrä.

Kotimaisten yöpymisten määrä aleni toista vuotta perättain, nyt 2.1 prosenttia. Kotimaisten osuus kaikista yöpymisistä oli 71 prosenttia.

Tammi-maaliskuussa 2015 kaikkien ulkomaisten matkailijoiden määrä oli ennakkotietojen mukaan vajaat 3 prosenttia alempi kuin vuotta aiemmin. Venäläisten yöpymisten määrä aleni 46 prosenttia, mutta muiden ulkomaalaisten yöpymisten määrä nousi melkein 5 prosenttia. Ruplan selvä vahvistuminen tammikuun lopun jälkeen tukee jälleen venäläisten matkailua Suomeen, joskin kevään lopulla rupla alkoi uudelleen heiketä. Venäjän talouskehitys onkin heikkoa, mikä vähen-

Tuotanto

Liikevaihto

tää matkailupalvelujen kysyntää. Vuoden 2013 tasolle ei päästäne pitkään aikaan. Euron heikkeneminen muun muassa Yhdysvaltain, Britannian ja Kiinan valuuttojen suhteen tukee matkailua näistä maista.

Tammi-maaliskuussa majoitusalan huoneiden käyttöaste oli 0.1 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuotta aiemmin. Yöpymisten keskihinta nousi 0.9 prosenttia.

VAISUT ODOTUKSET

Matkailu- ja ravintola-alan suhdannebarometri oli toukokuussa valoisampi kuin helmikuussa. Keskimäärin suhdanteiden heikkenemistä odotti kuitenkin edelleen suurempi osuus vastaajista kuin niiden paranemista.

Kotimaisen ostovoiman maltillinen reaalkasvu kuluvana vuonna tukee majoitus- ja ravitsemisa-

Keskeiset tunnusluvut

	2011	2012	% -muutos		2015 ^E	2016 ^E	Keskimäärin	
	2013	2014*	2015 ^E	2016 ^E	2010→14	2015→19 ^E		
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	2.6	1.9	-6.2	-1.0	1.3	1.7	-1.5	1.5
- työpanos	-0.3	1.8	-0.4	-2.0	-0.5	-0.2	-0.3	-0.2
- työn tuottavuus	2.9	0.1	-5.8	1.0	1.8	1.9	-1.1	1.7
siitä:								
- pääomavaltaistuminen	0.5	-0.1	0.2	0.1	-0.3	-0.3	0.3	-0.2
- kokonaistuottavuus	2.4	0.1	-5.9	0.9	2.1	2.3	-1.4	2.0

Lähde: Tilastokeskus.

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan hyödykevirrat vuonna 2013

PANOSKÄYTTÖ

Teollisuus
Kauppa
KLPT
Tuonti
Muut panokset
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen välituotekäyttö

Majoitus- ja ravitsemistoiminta
7.3 mrd. EUR

TUOTOS

Teollisuus
Kauppa
Muut palvelut
Kulutus
KLPT
Muu käyttö

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S15.1/a13k

lan suhdannenäkymiä. Ansioiden kehitys tulee kuitenkin olemaan pitkään hyvin maltillista. Muun muassa euroalueen voimistuva ostovoiman kasvu tukee matkailua Suomeen.

ETLan kevään ennusteissa majoitus- ja ravitsemistoiminnan arvonlisäys kasvaa tänä vuonna 1.3 prosenttia ja ensi vuonna 1.7 prosenttia.

Osakekurssi

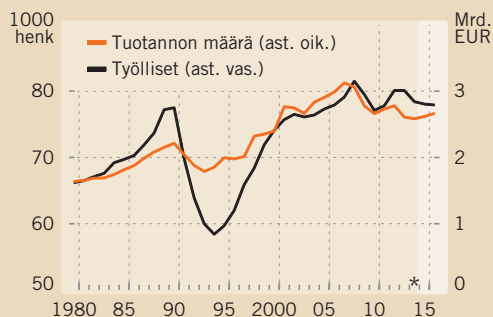
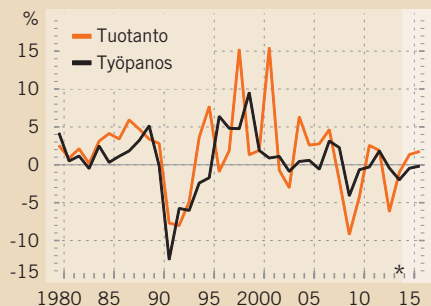
2007/1=100, tuottoindeksit

Lähde: Bloomberg.

ETLA S15.1/ah05

Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S15.1/ah03

Investoinnit ja kannattavuus

Investointiaste

Toimintaylijäämä/tuotos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S15.1/ah04

Liikenne

LIIKENTEEN ARVONLISÄYS PÄÄSI NOLLAKASVUUN VUODEN ALUSSA

Liikennesektorin arvonlisäys aleni viime vuonna 0.9 prosenttia. Kausipuhdistettuna ja työpäivä-korjattuna arvonlisäys aleni edellisestä neljänneksestä muuten paitsi kolmannella neljänneksellä.

Vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä arvonlisäys oli edellisen neljänneksen tasolla. Vuodentakaiseen verrattuna laskua kertyi 0.1 prosenttia. Tämä oli paras lukema vuodentakaiseen verrattuna kahteen vuoteen.

Maa- ja rautatieliikenteen, vesiliikenteen sekä varastoinnin ja liikennettä palvelevan toiminnan nimellinen liikevaihto väheni sekä 2013 että 2014 edellisestä vuodesta. Maa- ja rautatieliikenteen nimellinen liikevaihto aleni viime vuonna 0.4 prosenttia ja vesiliikenteen 2.0 prosenttia.

Vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä nimellinen liikevaihto aleni maa- ja rautatieliikenteessä 2.0 prosenttia vuodentakaisesta ja vesiliikenteen nousi puolestaan 3.9 prosenttia. Kausitasoitettu maa- ja rautatieliikenteen liike-

vaihto aleni hieman myös edeltäneeseen kolmen kuukauden ajanjaksoon verrattuna.

Kotimaan tieliikenteen tavaramäärä tonneissa mitattuna nousi viime vuonna 1.6 prosenttia edellisestä vuodesta, mutta kuljetussuorite aleni 3.2 prosenttia. Ilman maa-ainekuljetuksia tonnit alenivat 0.6 prosenttia ja kuljetussuorite 4.4 prosenttia. Aleneminen kuitenkin loiveni selvästi vuoden aikana tonneissa mitattuna.

Satamien ulkomaan tavaraliikenne tonneissa mitattuna supistui viime vuonna 0.2 prosenttia edellisestä vuodesta. Tämä sisältää viime vuonna 6.3 prosenttia kasvaneen transitoliikenteen. Transitotuonti satamiin on vähentynyt vuoden 2008 jälkeen 66 prosenttia, mutta transitoviennin määrä on kasvanut puolella. Kokonaistonnimäärä on melkein vuoden 2008 tasolla. Muu kuin transitotavaraliikenne supistui viime vuonna 0.8 prosenttia.

Transitotuonnin voi odottaa kuluvan vuoden aikana edelleen vähenevän Venäjän heikentyneen ostovoiman vuoksi.

Meriliikenteen matkustajamäärä aleni 0.2 prosenttia viime vuonna. Ruotsinliikenne väheni edelleen ja Vironliikenne kasvoi. Jos kehitys säilyy nykyisellään, ne ovat kuluvana vuonna yhtä suuria.

Ilmaliikenteessä matkustajien kokonaismäärä kasvoi tammi-toukokuussa 0.2 prosenttia vuodentakaisesta. Erityisesti kasvoi Helsingin kansainvälinen matkustajaliikenne (+1.9 prosenttia). Kotimaanliikenteessä matkustajien kokonaismäärä aleni 1.0 prosenttia. Kokonaistavaraliikenne aleni tonneissa mitattuna tammi-toukokuussa yli 17 prosenttia vuodentakaisesta

Tuotanto

Mrd. VUODEN 2010 HINNOIN, NELJÄNNESVUOSITTAIN
EUR

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S15.1/ai01

MALTILLISET ENNUSTEET

Suomen ulkomaankaupan heikko veto ja kotimarkkinoiden jähmeys heikentävät myös liikennepalvelujen kysyntää. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä tavaraviennin kausitasoitettu määrä aleni 3.7 prosenttia ja tavaratuonti 0.5 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Kokonaistonnimäärä satamissa aleni yhteensä 0.5 prosenttia vuodentakaisesta.

Kuluvalle vuodelle ETLAn ennuste Suomen tavaraviennin määrän kasvusta on 1.5 prosenttia. Yksityisen kulutuksen kasvuennuste on 0.6 prosenttia. Molemmat ovat vahvempia lukuja kuin viime vuoden toteutuneet luvut. Vastaavasti liikennealan arvonlisäyksen kasvuennuste kuluvalle vuodelle on 0.5 prosenttia.

Keskeiset tunnusluvut

			% -muutos				Keskimäärin	
	2011	2012	2013	2014*	2015 ^E	2016 ^E	2010→14	2015→19 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	6.4	1.5	-3.5	-1.5	0.6	1.9	1.7	2.0
- työpanos	-4.5	-1.8	-3.1	0.0	1.3	1.0	-2.2	0.8
- työn tuottavuus	11.4	3.4	-0.4	-1.4	-0.7	0.9	4.1	1.2
siitä:								
- pääomavaltaituminen	1.6	0.5	1.1	-0.4	-1.0	-0.8	0.6	-0.6
- kokonaistuottavuus	9.6	2.8	-1.5	-1.0	0.3	1.6	3.5	1.8

Lähde: Tilastokeskus.

Liikenteen hyödykevirrat vuonna 2013**PANOSKÄYTTÖ**

Teollisuus
Kauppa
KLPT
Tuonti
Muut panokset
Työvoimakust.
Pääomakustannukset

Sisäinen väliuotekäyttö

Liikenne
23.3 mrd. EUR

TUOTOS

Teollisuus
Kauppa
KLPT
Kulutus
Vienti
Muu käyttö

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S15.1/a13I

Osakekurssi

2007/1=100, tuottoindeksi

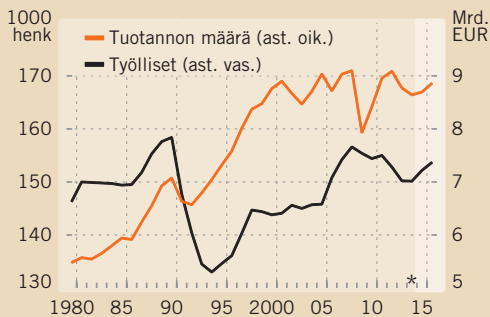
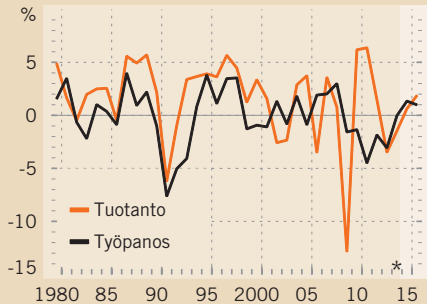
Lähde: Bloomberg.

ETLA S15.1/ai05

ODOTUKSET PARANEMASSA

EK:n toukokuisen suhdannebarometrin mukaan alan suhdannenäkymät ovat heikot mutta hie-
man paranemassa. Riittämätön kysyntä rajoittaa kasvua.

ETLAn kevään ennusteessa liikenteen arvon-
lisäys kasvaa tänä vuonna 0.6 prosenttia ja ensi
vuonna 1.9 prosenttia.

Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S15.1/ai03

Investoinnit ja kannattavuus

Investointiaste

Toimintaylijäämä/tuotos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S15.1/ai04

Rahoitus- ja vakuutustoiminta

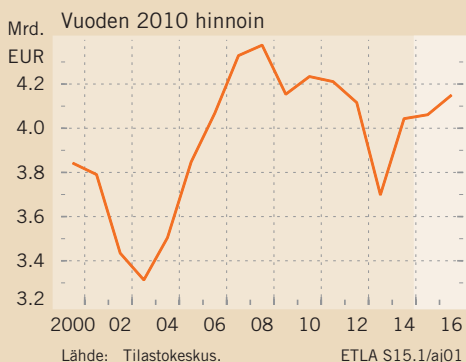
RAHOITUS- JA VAKUUTUSALAN ARVONLISÄYS VAKAUTUNUT

Vuoden 2012 pudotus rahoitus- ja vakuutusalan tuottaman arvonlisäyksen määrässä korjautui vuoden 2014 aikana, kun kasvua kertyi neljännesvuositilastoista laskien 9.1 prosenttia.

Edelliseen neljännekseen verrattuna kasvua oli kuitenkin vain vuoden 2014 alussa. Viime vuoden kolmannella neljänneksellä kausitasoitettu arvonlisäys oli samalla tasolla kuin toisella neljänneksellä. Viimeisellä neljänneksellä tuli puolestaan takapakkia 0.9 prosenttia. Kuluven vuoden ensimmäisellä neljänneksellä arvonlisäyksen määrä kääntyi ensimmäisten tilastojen mukaan 4.1 prosentin kasvuun edelliseen neljännekseen verrattuna. Arvonlisäys oli tällöin 1.2 prosenttia korkeampi kuin vuotta aikaisemmin.

Pankkien lyhennysvapaaohjelman alun jälkeen kotitaloudet olivat maaliskuun loppuun mennessä neuvotelleet asuntolainojaan uusiksi 5.5 miljardin euron arvosta. Koko asuntolainakanta on noin 89 miljardia euroa, joten uudelleenneuvoteltujen lainojen osuus on suhteellisen suuri.

Tuotanto

Eräitä tuotantoindikaattoreita

Lähteet: Tilastokeskus, HEX, Bloomberg.

ETLA S15.1/aj02

LAINAKANTA KASVUSSA

Huhtikuussa asuntolainakanta oli 1.7 prosenttia suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Vuodentakaiseen verrattuna asuntojen hintojen lasku on koko Suomen tasolla kuitenkin jatkunut, ja muualla kuin pääkaupunkiseudulla se on keskimäärin jopa jyrkentynyt. Alueelliset erot maan sisällä

ovatkin kasvaneet. Pääkaupunkiseudulla vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat olivat huhtikuussa vuodentakaisella tasollaan.

Kotitalouksien velkaantumisaste on noussut. Vuoden 2014 lopussa se oli yli 122 prosenttia käytettävissä olevista tuloista. Kulutusluottojen ja

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2011	2012	2013	2014*	2015 ^E	2016 ^E	2010→14	2015→19 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-0.5	-2.3	-10.1	9.3	0.4	2.2	-0.5	2.0
- työpanos	0.0	-1.1	-1.0	0.0	1.7	-1.5	-0.4	-1.2
- työn tuottavuus	-0.5	-1.2	-9.3	9.3	-1.2	3.7	0.1	3.4
siitä:								
- pääomavaltuistuminen	-1.7	-1.1	-0.7	-0.6	-1.5	0.2	-1.1	0.5
- kokonaistuottavuus	1.1	-0.1	-8.6	9.9	0.2	3.5	1.2	2.9

Lähde: Tilastokeskus.

Rahoitus- ja vakuutustoiminnan hyödykevirrat vuonna 2013

PANOSKÄYTTÖ

Teollisuus

Liikenne

KLPT

Muut panokset

Pääomakustannukset

Työvoimakustannukset

Sisäinen välituotekäyttö

Rahoitus- ja
vakuutus-
toiminta
9.8 mrd. EUR

TUOTOS

Teollisuus

Kauppa

KLPT

Rahoituspalvelut

Kulutus

Muu käyttö

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S15.1/a13m

muiden lainojen kanta oli 2.5 prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin. Samoin suomalaisille yrityksille myönnettyjen lainojen kanta oli noussut 3.7 prosenttia.

Uusia asuntolainoja nostettiin tammi-huhtikuussa melkein 5.3 mrd. eurolla. Tässä oli nousua 16 prosenttia vuotta aiemmasta.

LYHYET MARKKINAKOROT HYVIN MATALAT

12 kuukauden euribor aleni kesäkuun alussa 0.16 prosenttiin. EKP:n ohjauskorko pysyy pitkään matalana, vaikka euroalueen inflaatio nousikin toukokuussa 0.3 prosenttiin vuoden 2015 alun negatiiviselta tasoltaan. Inflaatio piristyi hie-man myös, kun energian ja elintarvikkeiden hintojen vaikutus poistetaan, ja oli 0.9 prosenttia. Tämä on edelleen selvästi alle EKP:n keskipitkän tavoitteen.

EKP:n aloittama kvantitatiivinen elvytys tuki pörs-sikurssien jyrkkää nousua vuoden alussa. Huhti-kuun puolivälin jälkeen Manner-Euroopassa tuli

Osakekurssit

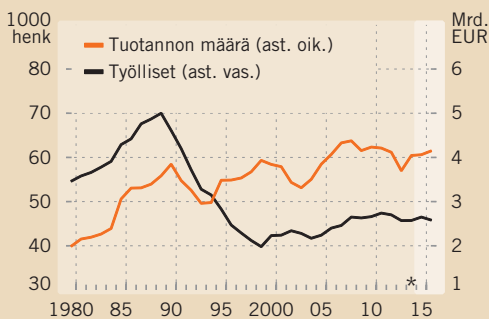
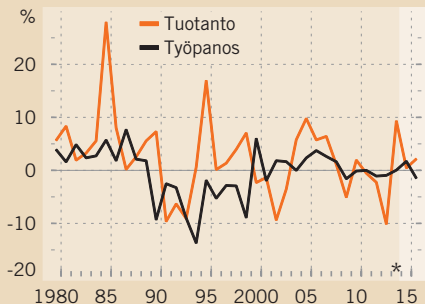
2007/1=100, tuottoindeksit

Lähde: Bloomberg.

ETLA S15.1/aj05

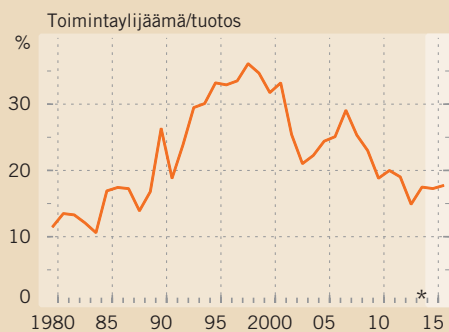
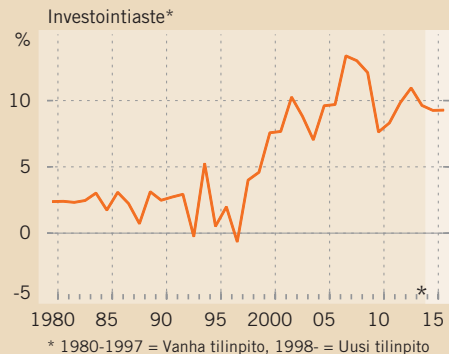
Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S15.1/aj03

Investoinnit ja kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S15.1/aj04

kuitenkin korjausliike. Myös valtion joukkolaina-markkinoilla tuottovaatimukset nousivat jyrkästi huhtikuun puolivälin jälkeen. Kesäkuun alkuun mennessä tuottovaatimukset olivat nousseet jo huomattavasti.

Yhdysvaltojen koronnoston on yleisesti nähty lykkääntyvän ainakin syksyyn, ehkä jopa ensi vuoden puolelle.

TOIMIALAN ODOTUKSET VAROVAISEN POSITIIVISET

EK:n toukokuisen suhdannebarometrin mukaan alan suhdannenäkymät ovat paranemassa ja henkilöstön määräkin voi hieman kasvaa.

Myyntiodotukset ovat parantuneet selvästi. Saldona suhdannenäkymät ovat kuitenkin edelleen hieman negatiiviset. Riittämätön kysyntä rajoittaa kasvua. Korkomarginaalit olivat pienessä laskussa vuoden 2015 alussa.

ETLAn kevään ennusteessa rahoitus- ja vakuutustoimen arvonlisäyksen määrä kasvaa tänä vuonna 0.4 prosenttia ja ensi vuonna 2.2 prosenttia.

Kotitalouksille tarjottujen asuntolainojen lyhenysvapaiden suosio tukee pankkisektorin kannattavuutta. Toisaalta se nostaa kotitalouksien velkaantumisasastetta.

Kreikan tilanne voi aiheuttaa rahoitusmarkkinoille häiriöitä. Muuten euroalueen talouskasvun odotetaan edelleen vahvistuvan.

Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta pl. asuntojen omistus

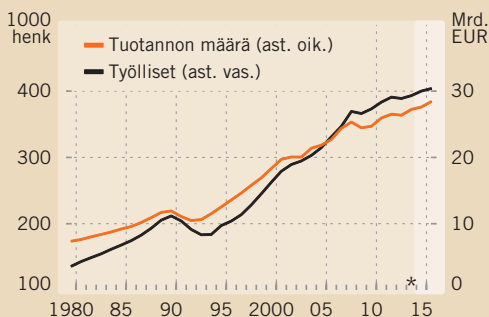
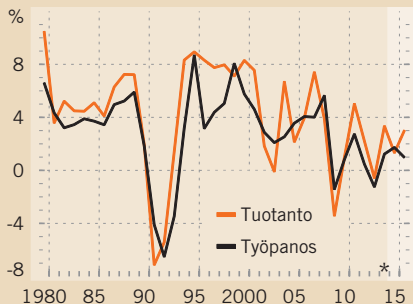
INFORMAATIO- JA VIESTINTÄPALVELUT KOVASSA KASVUSSA

Liike-elämää palveleva toimiala on hyvin heterogeeninen ryhmä. Tässä katsauksessa näihin palveluihin luetaan informaatio- ja viestintäpalvelut (toimialakoodi J), kiinteistöala (L), ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (M) sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminta (N). Suurimmat alatoimialat arvonlisäyksellä mitattuna ovat asuntojen vuokraus ja muu kiinteistötoiminta, tietojenkäsittelypalvelut, liikkeenjohdon palvelut sekä televiestintä.

Informaatio- ja viestintäalan arvonlisäyksen määrä kasvoi viime vuonna 8.7 prosenttia edellisestä vuodesta. Kiinteistöalan (L) arvonlisäys kasvoi 2.0 prosenttia. Toimialat M ja N kasvoivat yhteensä vain 0.7 prosenttia.

Informaatio- ja viestintäalan kausitasoitettu ja työpäiväkorjattu arvonlisäys kasvoi voimakkaasti edelliseen neljännekseen verrattuna läpi koko viime vuoden. Sama vauhti jatkui vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä, jolloin kasvua kertyi 3.4 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

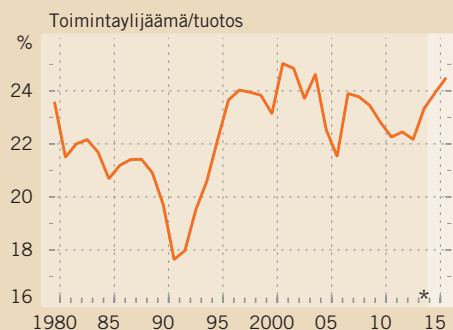
Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S15.1/ak03

Investoinnit ja kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S15.1/ak04

Kiinteistöala kasvoi vuodenvaihteen ympärillä 0.2 prosentin vauhtia suhteessa edelliseen neljännekseen. Toimiala M+N kasvoi hitaasti tai oli nollakasvussa läpi koko viime vuoden, mutta kulu-
van vuoden ensimmäisellä neljänneksellä ensimmäiset tilastot näyttävät arvonlisäyksen alen-
tuneen 1.0 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

MYÖS TYÖLLISYYS ON PARANTUNUT

Informaatio- ja viestintäpalveluissa työllisten lukumäärä oli kulu-
van vuoden tammi-huhtikuussa 7.7 prosenttia korkeampi kuin vastaavana aika-
na vuotta aiemmin. Ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa kasvua oli vastaavasti 2.7 prosenttia. Hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa työllisyys oli sama kuin vuotta aiemmin.

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2011	2012	2013	2014*	2015 ^E	2016 ^E	2010→14	2015→19 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	5.0	2.2	-0.6	3.4	1.3	3.0	2.2	2.9
- työpanos	2.7	0.5	-1.3	1.2	1.7	1.0	0.8	1.4
- työn tuottavuus	2.2	1.7	0.7	2.1	-0.4	2.0	1.4	1.5
siitä:								
- pääomavaltaituminen	-0.1	0.6	1.0	-0.6	-0.8	-0.4	0.3	-0.5
- kokonaistuottavuus	2.3	1.1	-0.3	2.7	0.4	2.4	1.1	2.0

Lähde: Tilastokeskus.

Kiinteistö- ja liike-elämää palvelevan toiminnan hyödykevirrat vuonna 2013

PANOSKÄYTTÖ

Teollisuus

Rakentaminen

Kauppa

Muut panokset

Pääomakustannukset

Työvoimakustannukset

Sisäinen väliuotekäyttö

Kiinteistö- ja
liike-elämää
palveleva toiminta
74.3 mrd. EUR

TUOTOS

Teollisuus

Kauppa

Investoinnit

Kulut

Muu käyttö

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S15.1/a13n

Tuotanto**Liikevaihto****LIKEVAIHTO KASVAA HYVIN ERI TAHTIA ERI ALOILLA**

Alatoimialoista nimellistä liikevaihtoaan kasvattivat ripeästi ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta sekä tietopalvelutoiminta. Koko vuonna edellinen kasvoi 21 prosenttia vuodesta 2013 ja jälkimmäinen 13 prosenttia. Liikkeenjohdon palvelujen nimellinen liikevaihto kasvoi viime vuonna 6 prosenttia, kun taas televiestinnän aleni 2 prosenttia. Televiestinnässä tuotoksen volyymi kasvaa, mutta hinta alenee tasaisesti.

Käypähintaisen liikevaihdon kehitys eri alatoimialoilla onkin hyvin erilaista. Esimerkiksi televiestinnän liikevaihto on laskenut tasaisesti jo pitkään. Sen sijaan vuokraus- ja leasingtoiminta, hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle sekä turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut ovat kasvaneet nimellisellä liikevaihdolla mitattuna tasaisesti.

NÄKYMÄT PARANTUNEET

EK:n toukokuisen suhdannebarometrin mukaan tieto- ja viestintäpalvelujen suhdannenäkymät ovat parantuneet selvästi. Varsinainen suhdanne-tilanne ei kuitenkaan vielä ollut parantunut. Riittämätön kysyntä rajoittaa kasvua.

Myös kiinteistöpalvelujen suhdannenäkymät ovat varovaisen positiiviset, mutta suhdanne-tilanne ei ole kuitenkaan vielä alkanut parantua. Ammattityövoiman puute voi haitata kasvua.

Osakekurssit

ETLAn kevään ennusteessa kiinteistöalan kiinteähintainen arvonlisäys kasvaa tänä vuonna 0.6 prosenttia ja ensi vuonna 1.0 prosenttia. Ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa vastaavat luvut ovat -0.3 ja 1.9 prosenttia, kun taas hallinto- ja tukitoiminnoissa ne ovat 0.3 ja 1.8 prosenttia. Informaatio- ja viestintäalan kovan kasvun ennustetaan jatkuvan. Kiinteähintainen arvonlisäys kasvaa ennusteen mukaan 3.5 prosenttia tänä vuonna ja hieman yli 5 prosenttia ensi vuonna.